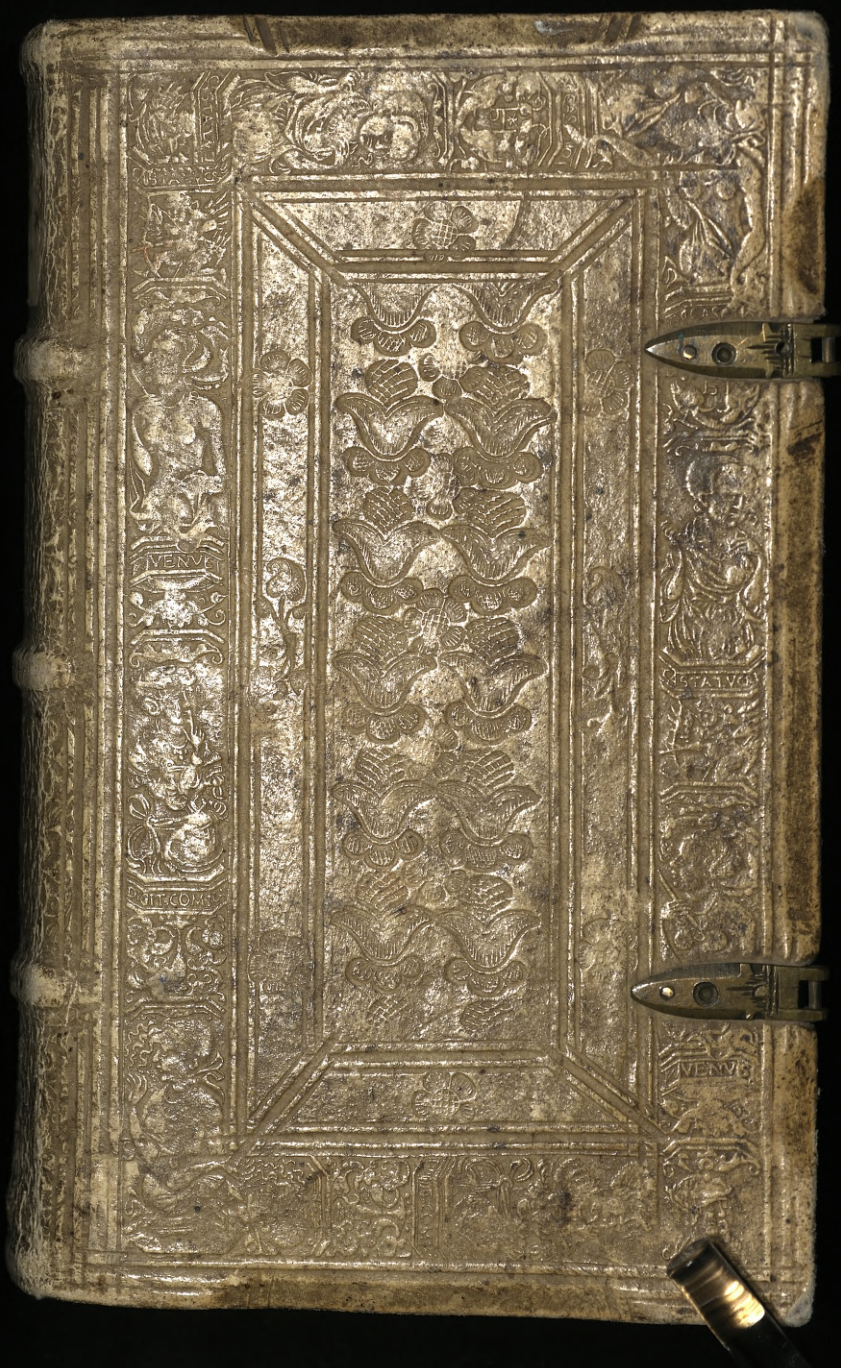

1 R

Michael Stahl.

Anno 99.

ADVA SCISIONE CARTE
ROMANO 200 B

IV VENALIS.

PERSIVS.
Liber Beata Maria in Dolphin
marialis

AL

DVS

ALDVS SCIPIONI CARTE
ROMACHO SVO. S.

I. Iuuenalis, & A. Persij Satyras, ut commodius
teneri manibus, & edisci, nedū legi ab omnibus queāt,
minima forma excusas publicamus, atq; eo tempore,
quo omne vitium magis stat in præcipiti, quā stabat,
cum conderentur. non enim dubito, ne non cognoscat
mores vita, legatq; suos. Eas ad te mittimus Sapiro
Suauius. ut tibi iterum familiares sua breuitate fiant,
ut olim fuerant, cum te Romæ Adolefcens continebas,
quando eas non minus tenebas memoria, quā digi-
tos, unguesq; tuos. VALE.

14045

IVNII IVVENALIS AQVINA
TIS SATYRA PRIMA.

EMPER EGO AUDITOR

tantum? nunquam ne reponam

Vexatus toties rauca theſeide

Codri?

Impune ergo mihi recitauerit ille

togatus?

Hic elegos? impune diem conſumpſerit ingens
T elephus? aut ſummi plena iam margine libri
S criptus & in tergo, nec dum finitus, Orefteſ?
N ota magis nulli domus eſt ſua, quam mihi lucus
M artis, & æolijs uicinium rupibus antrum
V ulcani. Quid agant uenti, quas torqueat umbras
A eacus, unde alius ſurtinae deuſchat aurum
P elliculae, quantas iaculetur Monychus Ornos,
F rontoniſ Platani, conuulſaq; marmora clamant
S emper, et aſſiduo ruptæ lectore columna.
E xpectes eadem à ſummo, minimoq; poeta.
E t nos ergo manum ferula ſubduximus, & nos
C onſilium dedimus Syllæ, priuatus ut altum
D ormiret, ſtulta eſt clementia, cum tot ubiq;
V atibus occurras, peritura parcere chartæ.
C ur tamen hoc libeat potius decurrere campo,
P er quem magnus equos Aurunca flexit alumnus,
S i uacat, & placidi rationem admittitis, edam.
C um tener uxorem ducat ſpado, Menia thuſcum
F igit aprum, & nuda teneat uenabula mamma;
P atricios omnes opibus cum promocat unus,

SATYRA

Quo tondente grauis inueni mihi barba sonabat,
 Cum pars niluacæ plebis, cum uerna Canopi
 Crispinus, tyrias humero reuocante lacernas
 Ventilet æstuum digitis sudantibus aurum,
 Nec sufferre queat maioris pondera gemmæ,
 Difficile est satyram non scribere. nam quis inique
 Tam patiens urbis, tam ferreus, ut teneat se?
 Causidici noua cum ueniat lectica Mathonis
 Plena ipso, & post hunc magni delator amici,
 Et citorapturus de nobilitate comesa
 Quod superest, quæ Massa timet, quæ munere palpat
 Carus, & a trepido Thymele summissa Latino,
 Cum te summoncant, qui testamenta merentur
 Noctibus, in cælum quos euehit optima summi
 Nunc uia processus, uetula uesica beata.
 Vnciolam Proculius habet, sed Gillo deuncem,
 Artes quisq; suas ad mensuram inguinis hæres
 Accipiat sanè mercedem sanguinis, & sic
 Pallescat, ut nudis pressit qui calibus anquem,
 Aut lugdunensem Rhetor dicturus ad aram.
 Quid referam, quanta siccum recur ardeat ira?
 Cum populū gregibus comitum premat hic spoliator
 Pupilli prostantis? at hic damnatus inani
 Iudicio. quid enim saluis infamia nummis?
 Exul ab octaua Marius bibit, & fruitor dijs
 Iratis, at tu uictrix provincia ploras.
 Hæc ego non credam uenusina digna lucerna?
 Hæc ego non agitem? sed quid magis heracleas,
 Aut diomedæas, aut mugitum labyrinthi?
 Et mare percussum puero, fabrumq; uolantem?

Cum leno accipiat mæchi bona, si capiendi
Ius nullum uxori, doctus spectare lacunar,
Doctus et ad calicem uigilanti stertere naso,
Cum sis esse putet curam sperare cohortis
Qui bona donauit præsepibus, et caret omni
Maiorum censu, dum peruolat axe citato
Faminiam, puer Automedon nam lora tenebat,
Ipse lacernatæ cum se iactaret amicæ.
Nonne libet medio ceras implere capaces
Quadrinio? cum iam sexta ceruice feratur
Hinc atque inde patens, ac nuda penè cathedra,
Et multum referens de Mecœnate supino
Signator falso qui se lautum, atque beatum
Exiguus tabulis, et gemma fecerat uda.
Occurrit matrona potens, quæ molle calenum
Profectura uiro miscet sitiente rubetam,
Instituitque rudes melior Locusta propinquas
Per famam, et populum nigros efferre maritos.
Aude aliquid breuibus Cyaris, et carcere dignum,
Si uis esse aliquis. probitas laudatur, et alget.
Criminibus debent hortos, prætoria, mensas,
Argentum uetus, et stantem extra pocula caprum.
Quem patitur dormire nurus corruptor auaræ?
Quem sponsæ turpes? et prætextatus adulter?
Si natura negat, facit indignatio uersum
Qualicumque potest, quales ego, uel Clunienus.
Ex quo Denacalio nimbis tollentibus æquor
Nauigio montem ascendit, sortesque poposcit,
Pauilimque anima coluerunt mollia saxa,
Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas.

SATYRA

Quicqd agunt homines, notum, timor, ira, uoluptas,
 Gaudia, discursus, nostri farrago libelli est.
 Et quando uberior uitiorum copia? quando
 Maior auaritiæ patuit sinus? alea quando
 Hos animos? neq; enim localis comitantibus itur
 Ad casum tabulæ, posita sed luditur arca.
 Praelia quanta illic dispensatore uidebis
 Armigero simplex ne furor sestertia centum
 Perdere? Et horrenti tunicam non reddere seruo?
 Quis totidem erexit uillas? quis fercula septem
 Secreto coenauit auus? nunc sportula primo
 Limine parua sedet, turbæ rapienda togatæ.
 Ille tamen faciem prius inspicit, Et trepidat, ne
 Suppositus uemias, ac falso nomine poscas.
 Agnitus accipies, iubet a præcone uocari
 Ipsos Troiungenas nam uexant limen Et ipsi
 Nobiscum? da prætori, da deinde tribuno.
 Sed libertinus prior est, prior inquit ego sum.
 Cur timeam, dubitem uel locum defendere? quâuis
 Natus ad Euphraten, molles quod in aure fenestræ
 Arogerint, licet ipse negem, sed quinq; tabernæ
 Quadringenti parant. quid confert purpura maius
 Optandum, si laurenti custodit in agro
 Conductas Coruinus oues? ego possideo plus
 Pallante, Et Licinis, expectent ergo tribuni.
 Vincant diuitiæ, sacro nec cedat honori
 Nuper in hanc urbem pedibus qui uenerat albis.
 Quandoquidem inter nos sanctissima diuitiarum
 Maestas, Et si funesta pecunia templo
 Non dum habitas, nullas nummorum ereximus aras,

Vt colitur pax, atq; fides, victoria, uirtus,
 Quæq; salutato crepitat concordia nido.
 Sed cum summus honor finito computet anno,
 S portula quid referat, quantum rationibus addat,
 Quid facient comites, quibus hinc toga, calceus hinc est,
 Et panis, fumusq; domi? densissima centum
 Quadrantes lectica petit, sequiturq; maritum
 Languida, uel prægnans, & circumducitur uxor.
 Hic petit absenti nota iam callidus arte
 O stendens uacua, & clausam pro coniuge sellam.
 Galla mea est inquit, citius dimitte, moraris.
 Profer Galla caput, noli uexare, quiescit.
 Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum.
 S portula, deinde forum, iurusq; peritus Apollo,
 Atq; triumphales, inter quas ausus habere
 Nescio quis titulos Aegyptius, atq; arabarches,
 Cuius ad effigiem non tantum meiere fas est.
 Vestibulis abeunt ueteres, lassiq; clientes,
 Votaq; deponunt, quanquam longissima coenæ
 S pes homini, caules miseris, atq; ignis emendus.
 Optima sylvarum interea, pelagiq; uorabit
 Rex horum, natusq; toris tantum ipse iacebit.
 Nam de tot pulchris, & latis orbibus, & tam
 Antiquis, una comedunt patrimonia mensa.
 Nullus iam parasitus erit, sed quis feret istas
 Luxuriæ sordes? quanta est gula, quæ sibi totos
 Ponit apros, animal propter conuiuia natum?
 Pœna tamen præsens, cum tu deponis amictus
 Turgidus, & crudum pavonem in balnea portas,
 Hinc subitæ mortes, atq; intestata senectus.

SATYRA

It noua, nec tristis per cunctas fabula coenas
Ducitur iratis plaudendum finis amicis.
Nil erit ulterius, quod nostris moribus addat
Posteritas, eadem cupient, facientq; minores.
Omne in praecepti uitium stetit. utere uelis,
Totos pande sinus, dicas hic forsitan, unde
Ingenium par materiae? unde illa priorum
Scribendi quodcumq; animo flagrante liberet
Simplicitas, cuius non audeo dicere nomen?
Quid refert dictis ignoscat Mutius, an non?
Pone Tigillinum, teda lucebis in illa,
Qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant,
Et latum media sulcum deducit arena.
Qui dedit ergo tribus patruis aconita, uehatur
Pensilibus plumis, atq; illinc despiciat nos?
Cum ueniet contra, digito compesce labellum;
Accusator erit, qui uerbum dixerit hic est.
Securus licet Aeneam, rutulumq; ferocem
Committas, nulli grauis est percussus Achilles,
Aut multum quaesitus Hylas, urnamq; secutus.
Ense uelut stricto quoties Lucilius ardens
Insrenuit, rubet auditor, cui frigida mens est
Criminibus, tacita sudant praecordia culpa,
Inde irae, & lachrymae. tecum prius ergo uoluit
Haec anime ante tubas. galeatum serò duelli
Poenitet. experiar quid concedatur in illos,
Quorum flammia tegitur cinis, atq; latina.

SATYRA SECVNDA.

Itra sauromatas fugere hic libet, et glaciale
 Oceanum, quoties aliqd de moribus audent
 Qui Curios simulant, et bacchanalia uiuunt,
 I ndocti primum, quanquam plena omnia gypso
 C hrysippi inuenias, nam perfectissimus horum
 S iquis Aristotelem similem uel Pittacon emit,
 E t iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas.
 F rontis nulla fides. quis enim non uicis abundat
 T ribus obscaenis? castigas turpia, cum sis
 I nter socraticos notissima fossa cinados.
 H ispida membra quidem, et dura per brachia setae
 P romittunt atrocem animum, sed podice leui
 C aeduntur tumidae medico ridente marisce.
 R arus sermo illis, & magna libido tacendi,
 A tq; supercalio breuior coma. uerius ergo,
 E t magis ingenue Peribonius. hunc ego fatis
 I mputo, qui uultu morbum, incessuq; fatetur.
 H orum simplicitas miserabilis, his furor ipse
 D at ueniam. sed peiores, qui talia uerbis
 H erculis inuadunt, & de uirtute locuti
 C lunem agitant. ego te ceuentem Sexte uerebor
 I nfamis Varillus ait, quo deterior te?
 L oripedem rectus derideat, Aethiopem albus.
 Q uis tulerit Gracchos de seditione querentes?
 Q uis caelum terris non misceat, & mare caelo,
 S i fur displiceat Verri? homicida Miloni?
 C lodius accuset moechos? Catilina Cethegum?
 I n tabulam syllae si dicant discipuli tres?
 Q ualis erat ruper tragico pollutus adulter

SATYRA

Concubitu? qui tunc leges reuocarat amaras
Omniibus, atq; ipsis Veneri, Martiq; timendas,
Cum tot abortiuis fecundam Iulia vuluam
Solueret, & patruo similes effunderet offas.
Non ne igitur iure, ac merito uitia ultima fictos
Contemnuunt scarios, & castigata remordent?
Non tulit ex illis toruum Laronia quendam
Clamantem toties, ubi nunc lex Iulia? dormis?
Ad quem subridens, felicia tempora, quæ re
Moribus opponunt, habeatiam Roma pudorem.
Tertius è cælo cecidit Cato, sed tamen unde
Hæc emis? hirsuto spirant opobalsama collo
Quæ tibi? ne pudeat dominum monstrare tabernæ.
Quod si uexantur leges, ac iura, citari
An te omnes debet scatinia. respice primum
Et scrutare uiros. faciunt hi plura, sed illos
Defendit numerus, iunctæq; umbone phalanges.
Magna inter molles concordia. non erit ullum
Exemplum in nostro tam detestabile sexu.
Tædia non lambit Cluniam, nec Flora Catullam,
His pro subit iuuenes, & morbo pallet utroque.
Nunquid nos agimus causas, ciuilia iura
Nouimus? aut ullo strepitu fora uestra mouemus?
Luctantur pauca, comedunt coliphia pauca.
Vos lanam trahitis, calathisq; peracta refertis
Vellera, uos tenui prægnantem stamine fusum
Penelope melius, melius torquetis Arachne,
Horrida quale facit residens in codice pellex.
Notum est, cur solo tabulas impleuerit Hister
Liberto, dederit uiuus cur multa puellæ.

Dines erit, magno quæ dormit tertia lecto.
T u nube, atq; tæce. donant arcæna cylindros.
D e nobis post hæc tristis sententia fertur.
D at ueniam cornus, uexat censura columbas.
F ugerunt trepidi: uera, ac manifesta carentem
S totidæ, quid enim falsi Laronia? sed quid
N on facient alij, cum tu multitia sumas
C reticæ? & hanc uestem populo mirante perores
I n Proculas, & Pollineas? est mœcha Labulla.
D amnetur, si uis, etiam Carphinia, talem
N on sumet damnata togem. sed Iulius ardet,
A estuo, nudus agis. minus est insania turpis.
E n habitum, quo te leges, ac iura ferentem
V ulneribus crudis populus modo victor, & illud
M ontanum positus audiret uulgus aratris.
Q uid? non proclames, in corpore iudicis ista
S i uideas? quero an deceant multitia te stem.
A cer, & indomitus, libertatisq; magister
C reticæ pelluces. dedit hanc contagio labem;
E t dabit in plures. sicut grex totus in agris
V nius scabie cedit, & porrigine porci,
V naq; conspecta liuorem ducat ab una.
F ædius hoc aliquid quandoq; audebis amictu.
N emo repente fuit turpissimus. accipient te
P aulatim qui longa domi redimicula sumunt
F rontibus, & toto posuere monilia collo,
A tq; Bonam tenere placant abdomine porca,
E t magno cratere deam. sed more sinistro
E xagitata procul non intrat foemina limen.
S olis ara deæ maribus patet. ite profanæ

SATYRA 72

C lamatur, nullo gemit hic tibicina cornu.
T alia secreta caluerunt orgia teda
C ecropiam soliti baptæ lassare Corytho.
I lle superalium madida fuligine tactum
O bligua producat acu, pingitq; trementes
A ttollens oculos, vitreo bibit ille priapo,
R eticulumq; comis auratum ingentibus implet
C ærulea indutus scutulata, aut galbana rassa,
E t per Iunonem domini iurante ministro.
I lle tenet speculum patici gestamen Othonis.
A ctoris Aurunci spoliū, quo se ille uidebat
A rmatum, cum iam tolli uexilla iuberet,
R es memoranda nouis annalibus, atq; recenti
H istoria, speculum auilis sarcina belli.
N imirum summi ducis est occidere Galbam,
E t curare autem summi constantia quis,
B ebraici in campo spoliū affectare palati,
E t pressum in faciem digitis extendere panem,
Q uod nec in assyrio pharetrata Semiramis orbe,
M æsta nec aciatæ fecit Cleopatra carina.
H ic nullus uerbis pudor, aut reuerentia mensæ.
H ic turpis Cybeles, & fracta uoce loquendi
L ibertas, & crine senex phanaticus albo
S acrorum antistes, rarum, ac memorabile magni
G uituris exemplum, conducendusq; magister.
Q uid tamen expectant, phrygio quos tēpus erat iā
M ore supernaciam cultris abscondere carnem?
Q uadringenta dedit Gracchus sestertia dotem
C ornici, siue hic recto cantauerat ære.
S ignatæ tabulæ dictum feliciter ingens.

Cena sedet. gremio iacuit noua nupta mariti.
O Proceres anfore opus est, an aruspice nobis?
S alia: horreres, maior aq; monstra putares,
S i mulier vitulum, uel si bos ederet agnum?
S egmenta, & longos habitus, & flammea sumit
A ratino qui sacra ferens nstantia loro
S uduuit clypeis analibus. o pater urbis
V nde nefas tantum latus pastoribus unde
H ac tetigit Gradine tuos urtica nepotes?
T raditur eae uiro clarus genere, atq; opibus uir.
N ec gazeam quassas, nec terram cuspide pulsas,
N ec quereris patri. uade ergo, & cede seueri
I ugeribus campi, quem negligis. officium cras
P rimo sole mihi peragendum in ualle Quirini.
Q uae causa officij? quid queris? inbit amicus,
N ec multos adhibet, liceat modo uiuere, fient,
F ient ista palam, capient & in acta referri.
I nterea tormentum ingens nubentibus haeret,
Q uod nequeunt parere, & partu retinere maritos.
S ed melius, quod nil animis in corpore iuris
N atura indulget, steriles moriuntur, & illis
T urgidam non prodest condita pixide Lyde,
N ec prodest agili palmas praebere luperco.
V iat & hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi,
L ustrauitq; suoz mediam gladiator arenam
E t Capitolinis generosior, & Marcellis,
E t Catulis, Paulisq; minoribus, & Fabijs, &
O mnibus ad podium spectantibus, his licet ipsum
A dmoueas, cuius tunc munere retia misit.
E sse aliquos manes, & subterranea regna,

SATYRA

E t contum, & stygioranas in gurgite nigras,
 A tq; una transire uadum tot millia cymba,
 N ec pueri credunt, nisi qui non dum ære lauantur.
 S ed tu uera puta. Curius quid sentit, & ambo
 S apiada? quid Fabricius, manesq; Camilli?
 Quid Cremera legio, & Cannis consumpta iunctus,
 T ot bellorum animæ? quoties hinc talis ad illos
 V mbra uenit, cuperent lustrari, si qua darentur
 S ulfura cum tedis, cæsi foret humida Laurus.
 I lluc heu miseri traducimur. arma quid ultra
 L ittora Iuuenæ promouimus? & modo captas
 O radas? ac minima contentos nocte Britanos?
 S ed quæ nunc populi sunt uictoris in urbe,
 N on faciunt illi, quos uicimus, & tamen unus
 A rmenius Zalates cunctis narratur ephebis
 M ollior ardenti se se indulgisse tribuno.
 A spice quid faciant commercia. uenerat obfes.
 H ic sunt homines. nam si mora longior urbem
 I ndulgit pueris, nonnunquam deerit amator,
 M ittentur braccæ, cultelli, frena, flagellum.
 S ic prætexitatos referunt Artaxata mores.

SATYRA TERTIA.

V amus digressu ueteris confusus amici,
 q Laudo tamen uacuis quod sedē figere Cumis
 Destinet, atq; unum quem donare Sibyllæ.
 I annua Baiarum est, & gratum littus, amœni
 S ecessus, ego uel Prochyta præpono Suburræ.
 N am quid tam miserum, et tam solū uidimus, ut non
 D eterius credas horrere incendia, lapsus
 T ectorum assiduus, ac mille pericula sæuæ

Vrbis, & Augusto recitantes mense poetæ?
Sed cum tota domus rheda componitur una,
Substitit ad veteres arcus, madidamq; Capenam,
Hic ubi nocturnæ Numa constituebat amicæ.
Nunc sacri fontis nemus, & delubra locantur
Iudeis, quorum cophinus, fœnumq; supellex.
Omnis enim populo mercedem pendere iussa est
Arbor, & electis mendicat sylva cœcenis.
In uallem Aegeriæ descendimus, & speluncas
Dissimiles ueris. quanto præstantius esset
Nunc aquæ uiridi si margine clauderet undas
Herba, nec ingenuum violarent marmora tophum?
Hic tunc Umbritius quando artibus inquit, honestis
Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,
Res hodie minor est, here quàm fuit, atq; eadem cras
Deteret exiguis aliquid, proponimus illuc
Ire, fatigatus ubi Dædalus exiit alas,
Dum noua canticis, dum prima, & recta senectus,
Dum superest Lachesi quod torqueat, & pedibus me
Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.
Cedamus patria uiuant Arturius istuc,
Et Catulus, maneant qui nigrum in cædida uertunt,
Quæres facile est eadem conducere, flumina, portus,
Sicandam eluuiem, portandum ad busta cadaver.
Et præbere caput domina uenale sub hasta.
Quondam hi cornicines, et municipalis arena
Perpetui comites, notæq; per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & uerso pollice ulgi
Quemlibet occidunt populariter, inde reuerſi
Conducunt foras, & cur non omnia cum sint

SATYRA

Quales ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit, quoties uoluit Fortuna iocari.
Quid Romæ faciam? mentiri nescio, librum
Si malus est, nequeo laudare, & poscere, motus
Astroorum ignoro, sumus promittere patris
Nec uolo, nec possum, ranarum viscera nunquam
Inspexi, ferre ad nuptam quæ mittit adulter,
Quæ mandat, norint alij, me nemo ministro
Fur erit, atq; ideo nulli comes ex eo, tanquam
Mancus, & extinctæ corpus non utile dextræ.
Quis nunc diligitur nisi conscius? et cui feruens
Aestuât occultis animus, semperq; tacendus?
Nil tibi se debere putat, nil conferet unquam,
Participem qui te secreti fecit honesti.
Carus erit Verri, qui Verrem tempore, quo uult,
Accusare potest, tanti tibi non sit opaci
Omnis arena Tagi, quodq; in mare uoluitur aurum,
Ut somno careas, ponendaq; præmia sumas.
Tristis, et à magno semper timearis amico.
Quæ nunc diuitibus gens acceptissima nostris,
Et quos præcipue fugiam, properabo fateri,
Nec pudor obstabit. Non possum ferre Quirites
Græcam urbem, quâuis quota portio fecis achææ.
Iam pridem Syrus in Tyberim defluxit Orontes,
Et linguam, & mores, et cum tibicine chordas
Obliquas, necnon gentilia tympana secum
Vexit, & ad arcum iussas prostare puellas.
Ite, quibus grata est picta lupa barbara mitra.
Rufus ille tuus sumit rechedipna Quirine,
Et aromatico fert niceteria collo.

Hic alta

TERTIA

Hic alta Sicyone, ast hic Amadone relictæ,
 Hic Andro, ille samo, hic Trallibus, aut Alabadiæ
 Aesquilas, dictumq; petunt à uimine collem,
 Viscera magnarum domuum, dominiq; futuræ.
 Ingenium uelox, audacia perditæ, sermo
 Promptus, & Iseo torrentior. ede quid illum
 Esse putes? quemuis hominem secum attulit ad nos
 Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes,
 A uxor, schœnobates, medicus, magus, omnia nouit
 Gæculus esuriens, in cælum iusseris, ibit.
 Ad summâ nō Maurus erat, nec Sarmata, nec Thrax
 Qui sumpsit pennas, medijs sed natus Athenis.
 Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille
 Signabit, salusq; toro meliore recumbet
 Aduetus Romam, quo pruna, & coctona uento?
 Vsq; adeo nihil est, quod nostra infantia cælum
 Hæusit Auentini bæcæ nutrita sabina?
 Quid quod adulandi gens prudentissima, laudat
 Sermonem indocti, faciem deformis amici,
 Et longum inuoluidi collum, ceruibus æquat
 Herculis, Antæum procul à tellure tenentis.
 Miratur uocem angustam, quæ deterius nec
 Ille sonat, quo mordetur gallina marito.
 Hæc eadem licet & nobis laudare, sed illis
 Creditur, an melior cum Thaidæ sustinet, aut cum
 Vxorẽ comœdus agit, uel Dorida nullo
 Cultam palliolo, mulier nempe ipsa uidetur,
 Non persona loqui, uacua, & plana omnia dicat
 Infra uentriculum, et tenui distantia rima.
 Nec tamen Antiochus, nec erit mirabilis illic

SATYRA TERT

A ut Stratocles, aut cum molli Demetrius Hæmo,
N atio comæda est, rides? maiore cachinno
C oncutitur, flet si lachrymas aspexit amici,
N ec dolet, igniculum brumæ si tempore poscas,
A cipit endromydem, si dixeris æstuo, sudat.
N on sumus ergo pares, melior qui semper, & omni
N octe, dieq; potest alienum sumere vultum,
A facie iactare manus, laudare paratus,
S i bene ructavit, si rectum minxit amicus,
S i trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.
P ræterea sanctum nihil est, & ab inguine tutum,
N on matrona laris, non filia virgo, neq; ipse
S ponsus levis adhuc, non filius ante pudicus.
H orum si nihil est, aulam resupinat amici.
S cire uolunt secreta domus, atq; inde timeri.
E t quoniam cœpit græcorum mentio, transi
G ymnasia, atq; audi facinus maioris abollæ.
S toicus occidit Baram delator amicum,
D iscipulumq; senex, ripa nutritus in illa,
A d quam gorgonei delapsa est penna Caballi.
N on est Romano cuiquam locus hic, ubi regnat
P rotogenes aliquis, vel Diphilus, aut Erimanthus,
Q ui gentis uitio nunquam partitur amicum.
S olus habet, nam cum facilem stillauit in aurem
E xiguum de naturæ, patriæq; ueneno,
L imine summoveor, perierunt tempora longi
S eruitq; nusquam minor est iactura clientis.
Q uod porro officiû, (ne nobis blandiar,) aut quod
P auperis hic meritum? si curet nocte togatus
C urrere, cum prætor lictorem impellat, & ire

P ræcipitem inbeat dudum uigilantibus orbis,
N e prior albinam, aut Modiam collega saluet.
D iuitis hic serui eludit latus ingenuorum
F ilius, alter enim quantum in legione tribuni
A cipiunt, donat Caluina, uel Catena,
V t semel, atq; iterum super illam palpitet, at tu
C um tibi uestiti facies scorti placet, hæres,
E t dubitas alta Chionen deducere sella.
D a testem Romæ tam sanctum, quam fuit h: spes
N uminis idæi, procedat uel Numa, uel qui
S eruauit trepidam flagranti ex æde Minervam,
P rotinus ad censum, de moribus ultima fiet
Q uæsto, quot pascit seruos, quot possidet agri
I ugera, quam multa, magnaq; paropside cœnat.
Q uantum quisque sua nummorum seruat in arca,
T antum habet & fidei, iures licet et Samothracum,
E t nostrorum aras, contemnere fulmina pauper
C reditur, atq; Deos, Dijs ignoscentibus ipsis.
Q uid, quod materiam præbet, causasq; iocorum
O mnibus hic idem, si foeda, & scissa lacerna,
S i toga sordidula est, & rupta, calcens alter
P elle patet, uel si consuto uulnere crassum,
A tq; recens linum ostendit non una cicatrix.
N il habet infelix paupertas durius in se,
Q uam quod ridiculos homines facit. exeat inquit,
S i pudor est, & de puluino surgat equestri,
C uius res legi non sufficit, & sedent hic
L enonum pueri quocunq; in fornice nati.
H ic plaudat nitidi præconis filius inter
P imurapi cultos imenes, iuuenesq; lanistæ.

SATYRA

Sic libitum nano, qui nos distinxit, Othoni.
 Quis gener hic placuit censu minor? atq; puella
 Sarcinulis impar? quis pauper scribitur heres?
 Quando in consilio est ædilibus? agmine facto
 Debuerant olim tenues migrasse Quirites.
 Haud facile emergunt, quorum uirtutibus obstat
 Res angusta domi. sed Romæ durior illis
 Conatus, magno hospitium miserabile, magno
 Seruorum uentres, et frugi cœnula magno.
 Fictilibus cœnare pudet, quod turpe negauit
 Translatus subito ad Marfos, mensamq; Sabellam,
 Contentusq; illic ueneto, duroq; cucullo.
 Pars magna Italiæ est (si uerū admittimus), in qua
 Nemo togam sumit nisi mortuus, ipsa dierum
 Festorum herbofo colitur siquando theatro
 Mæstas tandemq; redit ad pulpita notum
 Exodium, cum personæ pallentis hiatum
 In gremio matris formidat rusticus infans.
 Aequales habitus illic, similemq; uidebis
 Orchestram, & populum, clari uelamen honoris.
 Sufficiunt tunicæ summis ædilibus albæ.
 Hic ultra uires habitus nitor, hic aliquid plus,
 Quàm satis est, interdum aliena sumitur arca.
 Commune id uitium est. hic uiuimus ambitiosa
 Paupertate omnes. quid te moror? omnia Romæ
 Cum pretio, quid das, ut Cossus aliquando salutes?
 Vt te respiciat clauso Veiento labello?
 Ille metit barbam, crinem hic deponit amati,
 Plena domus libis uenalibus. accipe, & illud
 Fermentum tibi habe, præstant tributa clientes.

Cogimur & cultis augere peculia seruis.
Quis timet, aut timuit gelida Præneſte ruinam?
At poſitis nemoroſa inter iuga Volſinijs, aut
S implibus Gabijs, aut proni Tyburis arce?
Nos urbem colimus tenui tibiaſine ſultam
Magna parte ſui. nam ſi labentibus obſtat
Villicus, & veteris rimæ contextit hiatus,
Securos pendente iubet dormire ruina.
Vincendum eſt illic, ubi nulla incendia, nulli
Noſte metus, iam poſcit aquam, iam friuola tranſfert
Valegon, tabulata tibi iam tertia fumant.
Tu neſcis, nam ſi gradibus trepidatur ab imis
Vltimus ardebit, quem regula ſola tuetur
Aplumia, molles ubi reddunt onæ columbæ.
Lectus erat Codro Procula minor, uræoli ſex
Ornamentum abaci, necnon & parvulus inſtra
Cantharus, & recubans ſub eodẽ marmore Chiron,
Iamq; uetus græcos ſeruabat citha libellos,
Et diuina opici rodebant carmina mures.
Nil habuit Codrus, quis enim negotiet tamen illud
Perdidit infelix totum nil, vltimus autem
Aerumnæ cumulus, quod nudum, et fruſtra rogantẽ
Nemo cibo, nemo hoſpitiõ, tectoq; inuabit.
Si magna Aſtyrij cecidit domus, horrida mater,
Pulſati proceres, diſſert uadimonia prætor.
Tunc geminus caſus urbis, tunc odimus ignem,
Ardet adhuc, & iam occurrit qui marmora donet.
Conferat impenſas, hic nuſda, & candida ſigna,
Hic aliquid præclarum Euphranoris, & Polycleti,
Pheæſianorum uetera ornamenta deorum.

SATYRA

Hic libros dabit, & forulos, mediamq; Minervam,
Hic modium argenti, meliora, ac plura reponit
Persicus orborum lautissimus, & merito iam
Suspectus, tanquam ipse suas incenderit aedes.
Si potes auelli circensibus, optima soræ,
Aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur,
Quanti nunc tenebras unum conducas in annum.
Hortulus hic puteusq; brevis, nec recte mouendus,
In tenues plantas facili diffunditur haustu.
Vive bidentis amans, & culti uillicus horti,
Vnde epulum possis centum dare Pythagoreis.
Est aliquid quocunq; loco, quocunq; recessu,
Vnus sese dominum fecisse lacertæ.
Purimus hic æger moritur uigilando, sed illum
Langorem peperit cibus imperfectus, & hærens
Ardenti stomacho. nam quæ meritoria somnum
Admittunt? magnis opibus dormitur in urbe.
Inde caput morbi rhedarum transitus arcto
Vicorum inflexu, & stantis conuitia mandræ
Eripiunt somnum Druso, uitulisq; marinis.
Si uocat officium turba cedente uehetur
Diuces, & ingenti curret super ora Liburno,
Atq; obiter leget, aut scribet, uel dormiet intus,
Nanq; facit somnum clausa lectica fenestra,
An te tamen ueniet, nobis properantibus obstat
Vnda prior, magno populus premit agmine lubos,
Qui sequitur, ferit hic cubito, ferit assere duro
Alter, at hic tignum capiti incutit, ille metretam.
Pingua crura luto, planta mox undiq; magna
Calcor, & in digito clauus mihi militis hæret.

N on ne uides quanto celebretur sportula fumo?
C entum conuine, sequitur sua queng; culina.
C orbulo nix ferret tot uasa ingentia, tot res
I mpositis capiti, quas recto uertice portat
S eruilus infelix, & cursu uentilat ignem.
S anduntur tunicae sartae modo, longa coruscant
S arraco ueniente abies, atq; altera pinum
P laustra uehunt, nutant alte, populoq; minantur.
N am si procubuit, qui saxa ligustica portat
A xis, & euersum sudit super agmina montem,
Q uid superest de corporibus, quis membra, quis ossa
I nuenit? obtritum uulgi perit omne cadaver
M ore animae. domus interea secunda patellas
I am lauat, & buxæ foculū exatat, et sonat unctis
S trigilibus, pleno componit linthea gutto.
H æc inter pueros uarie properantur, at ille
I am sedet in ripa, tetrumq; nouitius horret
P orthmæa, nec sperat cœnosi gurgitis alnum
I nfelix, nec habet quem porrigat ore tridentem.
R espice nunc alia, ac diuersa pericula noctis,
Q uod spatium tectis sublimibus, unde cerebrum
T esta ferit, quoties rimosa, & curta fenestris
V asa cadunt, quanto percussum pondere signent,
E t lædant silicem, possis ignauus haberi,
E t subiti casus improvidus, ad cœnam si
I ntestatus eas, adeo tot fata, quot illa
N octe patent uigiles te prætereunte fenestrae.
E rgo optes, notumq; feras miserabile tecum,
V t sint contentæ patulas effundere pelues.
E brius, ac petulans, qui nullum forte cecidit

SATYRA

D at poenas, noctem patitur lugentis amicum
P elidæ, cubat in faciem, mox deinde supinus.
E rgo non aliter poterit dormire, quibusdam
S omnum rixa facit, sed quamvis improbus annis,
A tq; mero feruens, cauet hunc, quem cocina Lena
V itari iubet, & comitum longissimus ordo,
M ultum præterea flammarum, atq; Aenea lâpas.
M e, quem Luna solet deducere, uel breue lumen
C andelæ, cuius dispensò, & tempero filum,
C ontemnit. misera cognosce proemia rixæ,
S i rixa est, ubi tu pulsas, ego uapulo tantum.
S tat contra, stariq; iubet, parere necesse est,
N am quid agis, cum te furiosus cogat, & idem
F ortior, unde uenis exclamat, cuius aceto,
C uius concha tumes? quis tecum scetile porrum
S utor, & elixi uerucas labra comedit?
N il mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem.
E de ubi consistas, in qua te quæro profecucha.
D icere si tentes aliquid, taciùs ne recedas,
T antundem est, feriunt pariter, uadimonia deinde
I rati faciunt. libertas pauperis hæc est,
P ulsatus rogat, & pugnis concisus adorat,
V t liceat paucis cum dentibus inde reuerti.
N ec tamen hoc tantum metuas, nam qui spoliat te
N on deerit, clausis domibus postquam omnis ubiq;
F ixa cathenata siluit compago tabernæ.
I nterdum & ferro subitus crassator agit rem,
A rmato quoties tutæ custode tenentur
E t pontina palus, & gallinaria pinus.
S ic inde huc omnes tanquam ad uinaria currunt.

Qua fornax graues, qua non incide cathenæ
 Maximus in uinculis ferri modus, ut timeas, ne
 Vomer deficiat, ne marra, & sarcula defint.
 Felices proauorum atauos, felicia dicat
 Scula, quæ quondam sub regibus, atq; tribunis
 Viderunt uno contentam carcere Romam.
 His alias poteram, & plures subnectere causas,
 Sed iumenta uocant, & sol inclinatur eundum est.
 Nam mihi commota iandudum mulio uirga
 Innuit, ergo uale nostri memor, & quoties te
 Roma tuo refici properantem reddet Aquino,
 Me quoq; ad eluinam Cererem, uestramq; Dianam
 Conuelle à Cumis, satyrarum ego, (ni pudet illas)
 Adiutor gelidos ueniam caligatus in agros.

SATYRA QVARTA.

Cæterum Crispinus, et est mihi sæpe uocandus
 Ad partes, monstrum nulla uirtute redemptum
 A uitij, eger, solaq; libidine fortis,
 Delicias uiduæ tantum aspernatur adulter.
 Quid refert igitur quantis iumenta fatiget
 Porticibus, quanta nemorum uestetur in umbra,
 Iugera quot uicina foro, quas emerit ædes?
 Nemo malus felix, minime corruptor, & idem
 Incestus, cum quo nuper uittata iacebat
 Sanguine adhuc uiuo terram subitura sacerdos.
 Sed tunc de factis leuioribus, et tamen alter
 Si fecisset idem, caderet sub iudice morum.
 Nam quod turpe bonis Titio, serioq; decebat
 Crispinum, quid agis, cum dira, & foedior omni
 Cimine persona est? simulum sex millibus emet

SATYRA

Aequantem sane paribus sestertia libris,
Vt perhibent, qui de magnis maiora loquuntur.
Consilium laudo artificis, si munere tanto
Precipuum in tabulis ceram senis abstulit orbi.
Est ratio ulterior magnæ si misit amicæ,
Quæ uehitur clauso latis specularibus aniro.
Nil tale expectes, emit sibi, multa uidemus,
Quæ miser, & frugi non fecit Apicius, hoc tu
Suauentus patria quondam Crispine papyro,
Hoc pretium squamæ potuit fortasse minoris
Piscator, quam piscis emi, prouincia tanti
Vendit agros, sed maiores Appulia uendit.
Quales tunc epulas ipsum glutisse putemus
Induperatorem? cum tot sestertia partem
Exiguam, et modicæ sumptam de margine cœnæ
Purpureus magni ructaret scurra palatij,
Iam princeps equitum, magna qui uoce solebat
Vendere muniapes fracta de merce siluros?
Inape Calliope, licet hic considerare, non est
Cantandum, res uera agitur, narrate puellæ
Pierides, prosit mihi uos dixisse puellas.
Cum iam semianimum laceraret Flavius orbem
Vltimus, & caluo seruiret Roma Neroni,
Incidit adriaci spatium admirabile rhombi
An te domum ueneris, quam doricæ sustinet Anchō.
Impleuitq; sinus, neq; enim minor hæserat illis,
Quos operit glacies mæotica, ruptaq; tandem
Solibus effundit torpentis ad hostia ponti
Desidia tardos, & longo frigore pingues.
Destinat hoc monstrum cymbæ, liniq; magister

P ontifici summo quis enim proponere talem,
A ut emere auderet? cum plena & littora multo
D elatore forent, dispersi protinus algæ
I nquistores agerent cum remige nudo,
N on dubitaturi fugituum dicere piscem,
D epastumq; diu uinaria Cæsaris, inde
E lapsum ueterem ad dominum debere reuerti,
S iquid Palsurio, si credimus Armillato.
Q uicqd conspicuum, pulchrumq; ex æquore toto est,
R es fisci est, ubicunq; natat, donabitur ergo,
N e pereat, iam letifero cedente pruinis
A utumno, iam quartanam sperantibus ægris.
S tridebat deformis hyems, prædamq; recentem
S eruabat, tamen hic properat, uelut urgeat auster,
V tq; lacus suberant, ubi quanquam diruta seruat
I gnem troianum, & Vestam colit Alba minorem,
O bsistit intranti miratrix turba parumper,
E t cæsit, facili patuerunt cardine ualuæ.
E xclusi expectant admissa obsonia patres.
I tur ad Atridem, tunc Picens accipe dixit
P rinatis maiora focis, genialis agatur
I ste dies, propera stomachum laxare saginis,
E t tua seruatum consume in sæcula rhombum.
I pse capi uoluit, quid apertius? & tamen illi
S urgebant cristæ, nihil est, quod credere de se
N on possit, cum laudatur dijs æqua potestas.
S ed deerat pisci patinæ mensura. uocantur
E rgo in concilium proceres, quos oderat ille,
I n quorum facie misera, magnæq; sedebat
P allor amicitia primus clamante Liburno,

SATYRA

Currite iam sedit, raptæ properabat abolla
 Pegasus, attonitæ positus modo uillicus urbi.
 Anne aliud tunc præfecti? quorum optimus, atque
 Interpres legum sanctissimus, omnia quanquam
 Temporibus diris tractanda putabat inermi
 Iustitia, uenit & Crispi iucunda senectus,
 Cuius erant mores, qualis facundia, mite
 Ingenium, maria, ac terras, populosq; regenti
 Quis comes utilior, si clade, & peste sub illa
 Sæuitiam dampnare, & honestum afferre liceret
 Consilium? sed quid uiolentius aure tyranni?
 Cum quo de pluuijs, aut æstibus, aut nimbo so-
 vere locuturi fatum pendebat amica?
 Ille igitur nunquam direxit brachia contra
 Torrentem, nec cuius erat, qui libera posset
 Verba animi proferre, & uitam impendere uero.
 Sic multas hyemes, atq; octogesima uidit
 Solstitia, his armis, illa quoq; tutus in aula.
 Proximus eiusdem properabat Acilius æui
 Cum iuvene indigno, quæ mors tam seua maneret,
 Et domini gladijs iam destinata, sed olim
 Prodigio par est in nobilitate senectus,
 Vnde sit, ut malim fraterculus esse gigantum.
 Prostruit ergo nihil misero, quod comminus ursos
 Figebat numidas albana nudus arena
 Venator. quis enim iam non intelligat artes
 Pattritias? quis priscam illud miretur acumen
 Bute tuum? facile est barbato imponere regi.
 Nec melior uultu quamuis ignobilis ibat
 Rubrius, offensæ ueteris reus, atq; tacendæ.

E t tamen improbius Satyræ scribe cinædo.
M ontani quoq; uenter adest abdomine tardus,
E t matutino sudans Crispinus amomo,
Q uantum uix redolent duo funera, scæuius illo
P ompeius tenui iugulos aperire sursuro,
E t qui uulturibus seruabat viscera dactis
F uscus marmorea meditatus prælia uilla.
E t cum mortifero prudens Veiento Catullo,
Q ui nunquam uiscæ flagrabat amore puellæ,
G rande, et conspicuum, nostro quoq; tempore, monstrum,
C æcus, adulator, dirusq; à ponte satelles,
D ignus ariano: qui mendicaret ad axes,
B landaq; deuexæ iactaret basia rhedæ.
N emo magis rombum stupuit, nam plurima dixit
I n leuissimum conuersus, at illi dextra iacebat
B ellua, sic pugnas Cilias laudabat, & ictus,
E t pægma, et pueros inde aduellaria raptor.
N on cedit Veiento, sed ut fanaticus æstro
P ercussus Bellona tuo diuinat, et ingens
O men habes inquit, magni, clariq; triumpho,
R egem aliquem capies, aut de temone britano
E xidet Aruiragus, peregrina est bellua, cernis
E rectas in terga sudes: hoc desuit unum
F abricio, patriam ut rombi memoraret, et annos.
Q uid nam igitur censes, conciditur? absit ab illo
D edecus hoc Montanus ait, testa alta paretur,
Q uæ tenui muro spatiosum colligat orbem.
D ebetur magnus patinæ, subitusq; Prometheus.
A rgillam, atq; rotam citius properate, sed ex hoc
T empore iam Cæsar siguli tua castra sequantur.

SATYRA

Vicit digna uiro sententia, nouerat ille
 Luxuriam imperij ueterem, noctesq; Neronis
 Iam medias, aliamq; famem, cum pulmo falerno
 Arderet, nulli maior fuit usus edendi
 Tempestate mea, arcus nata forent, an
 Lucrum ad saxum, rutupino'ue edita fundo
 Ostrea callebat primo deprendere morsu.
 Et semel aspectu littus dicebat echini.
 Surgitur, & misso proceres exire iubentur
 Conalio, quos albanam dux magnus in arcem
 Traxerat attonitos, & festinare coactos,
 Tanquam de Getis aliquid, torusq; sicambris
 Dicturus, tanquam diuersis partibus orbis
 Anxia præcipiti uenisset epistola penna.
 Atq; utinam his potius nugis tota illa dedisset
 Tempora sæuitiæ, claras quibus abstulit urbi,
 Illustresq; animas impune, & uindictæ nullo,
 Sed periit postquam cerdonibus esse timendus
 Cæperat, hoc nocuit Lamiarum cæde madenti.

SATYRA QUINTA.

I te propositi nõ dū pudet, atq; eadē est mens,
 Vt bona summa putes aliena uiuere quadra,
 Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquas
 Cæsaris ad mensas, nec uilis Galba tulisset,
 Quamuis iurato metuam tibi credere Testi.
 Ventre nihil noui frugalius, hoc tamen ipsum
 Defecisse puta, quod inani sufficit aluo,
 Nulla crepido uacat? nusquam pons, & tegetis pars
 Dimidia breuior? tanti'ne iniuria cænæ?
 Tam iciuna fames? cum possis honestus illic

E t tremere, et sordes farris mordere canini?
P rimo fige loco, quod tu discumbere iussus
M ercedem solidam ueterum capis officiorum,
F ructus amicitiae magnae abus, imputat hunc rex,
E t quamuis rarum, tamen imputat. ergo duos post
S i libuit menses ne glectum adhibere clientem,
T ertia ne uacuo cessaret culcitra lecto,
V na' sinus ait, uotorum summa, quid ultra
Q ueris? habet Trebius propter quod rumpere somnū
D ebeat, et ligulas dimittere sollicitus, ne
T ota salutarix iam turba peregerit orbem
S yderibus dubijs, aut illo tempore, quo se
F rigida circumagunt pigri sarraca bootae.
Q ualis caena tamentumum quod suada nolie
L ana pati, de conuiuia Corybanta uidebis,
Iurgia proludunt, sed mox et pocula torques
S aucius, et rubra deterges uulnera mappa,
I nter uos quoties, libertorumq; cohortem
P uguna saguntina feruet commissa lagena.
I pse capillato diffusum consule potat,
C alcatamq; tenet bellis socialibus unam
C ardiaeo nunquam cyathum missurus amico,
C ras bibet albanis aliquid de montibus, aut de
S etinis, cuius patriam, titulumq; senectus
D eleuit multa ueteris fuligine testae,
Q uale coronati Thraxea, H eluidiusq; bibebant
B rutorum, et Casij natalibus, ipse capaces
H eliadum crustas, et inaequales beryllos.
V irro tenet phialas, tibi non committitur aurum,
V el si quando datur, cuspis affixus ibidem,

SATYRA

Qui numeret gemmas, unguēsq; obseruet acutos.
 Da ueniam, praeclara illic laudatur iaspis,
 Nam Virro, (ut multi) gemmas ad pocula transfert
 A' digitis, quas in uagina fronte solebat
 Ponere. Zelotypo inuenis praelatus Hyarbæ.
 Tu Beneuentani sutoris nomen habentem
 Siacibus calicem nasorum quattuor, ac iam
 Quassatum, & rupto poscentem sulfura uitro.
 Si stomachus domini feruet uinoq; ciboq;
 Firgidor genas petitur decocta pruinis.
 Non eadem uobis poni modo uina querebar,
 Vos aliam potatis aquam, tibi pocula cursor
 Getulus dabit, aut nigri manus ossa Mauri,
 Et cui per mediam uolis occurrere noctem.
 Cuiusæ ueheris dum per monumenta latine,
 Flos Asiae ante ipsum pretio maiore paratus,
 Quam fuit & Tulli census pugnae, & Anci.
 Et ne te teneam Romanorum omnia regum
 Furiola, quod cum ita sit, tu Getulum Ganymedem
 Respice, cum sities. nescit tot millibus emptus
 Pauperibus misere puer, sed forma, sed ætas
 Digna superalio, quando ad te peruenit ille?
 Quando uocatus adest caldæ, gelidæq; minister?
 Quippe indignatur ueteri parere clienti,
 Quodq; aliquid postas, et quod se stante recumbas.
 Maxima quæq; domus seruis est plena superbis.
 Ecce alius quanto porrexit murmure panem
 Vix fractum, solidæ iam mucida frustra farinæ.
 Quæ genuinum agitent non admittentia morsum.
 Sed tener, & niueus, molliq; siliagine factus

Sernatur

Seruatur domino, dextram cohibere memento,
 S alua sit artocopi reuerentia, finge tamen te
 I mprobulum, superest illic, qui ponere cogit.
 V ix tu consuetis audax conuiuia canistris
 I mpleri, panisq; tui nouisse colorem.
 S aliet hoc fuerat, propter quod saepe relictis
 C oninge, per montem aduersum, gelidasq; cucurri
 A esquilias, fremeret sœua cum grandine uernus
 I uppiter, et multo stillaret penula nimbo.
 A spice quàm longo distendat pectore lancem
 Q uæ fertur domino squilla, et quibus undiq; septa
 A sparagis, qua despicat conuiuia cauda,
 C um uenit excelsi manibus sublata ministri.
 S ed tibi dimidio constrictus gannarus ouo
 P onitur exigua feralis coena patella,
 I pse uenafrano piscem perfundit, at hic, qui
 P allidus offertur misero tibi caulis, olebit
 L aternam, illud enim uestris datur alueolis, quod
 C anna micipsarum prora subuexit acuta,
 P ropter quod Romæ cum Boatare nemo lauatur,
 Q uod tutos etiam facit à serpentibus atris.
 M ulus erit domino, quem misit Corsica, uel quem
 T aurominitanæ rupes, quando omne peractum est
 E t iam defecit nostrum mare, dum gula seuit,
 R etibus assiduus penitus scrutante Macello
 P roxima, nec patitur tyrrhenum crescere piscem.
 I nstruit ergo focum provincia, sumitur illinc
 Q uod captator emat Lenas, Aurelia uendat.
 V irroni murena datur, quæ maxima uenit
 G urgite de siculo, nam dum se continet auster,

S ATYRA TERTIO

D um sedet, & sicut madidas in carcere pennas
 C ontemnunt mediam temeraria lina charybdem.
 V os anguilla manet longæ cognata colubræ,
 A ut glaciæ aspersus maculis Tyberinus, & ipse
 V ernula riparum pinguis torrente cloaca,
 E t solitus mediæ cryptam penetrare suburræ.
 I psi pauca uelim, facilem si præbeat aurem,
 Nemo petit, modicis quæ mittebantur amicis
 A' seneca, quæ Piso bonus, quæ Cotta solebat
 L argiri, namq; & titulus, & fascibus olim
 M aior habebatur donandi gloria, solum
 P oscinus, ut cœnes civiliter, hoc face, et esto,
 E sto (ut nunc multi) diues tibi, pauper amicis.
 A nseris ante ipsum magni iecur, anseribus par
 A lilis, & flumi dignus ferro Meleagri
 F umat aper, post hunc raduntur tubera, si uer
 T uncerit, & facient optata tonitrua cœnas
 M aiores, tibi habe frumentum Aledius inquit,
 O' Libye, disunge bones, dum tubera mittas.
 S tructorem interea, nequa indignatio desit,
 S altantem spectas, & chironomonta uolanti
 C ultello, donec peragat dictata magistri
 O mnia, nec minimo sanè discrimine refert
 Q uo gestu lepores, & quo gallina secetur,
 D ucêris planta, uelut ictus ab Hercule Cacus,
 E t ponere foris, siquid tentaueris unquam
 H iscere, tanq̃ habeas tria nomina, quâ do propinat
 V irro tibi, sumitq; tuis contacta labellis
 P ocula. quis uestrum temerarius usque adeo, quis
 P erditus, ut dicat regi bibe plurima sunt, quæ

N on audent homines pertusa dicere lana.
 Q uadringenta tibi quis Deus, aut similis dis
 E t melior satis donaret homuncio, quantus
 E x nihilo fieres, quantus Virronis amicus.
 D a Trebio, pone ad Trebium, uis frater ab illis
 I libus? nummi uobis hunc præstat honorem,
 V os estis fratres, dominus tamen, et domini rex
 S i uis tu fieri, nullus tibi paruulus aula
 L uferit Aeneas, nec filia dulcior illo.
 I ucundum, et carum sterilis facit uxor amicum,
 S ed tua nunc Mycale pariat licet, et pueros tres
 I n gremium patris fundat, simul ipse loquaci
 G audebit nido, uiridem thoracæ inbebit
 A fferri, minimaq; nuces, assemq; rogatum
 A d mensam, quoties parasitus uenerit insans.
 V ilibus ancipites fungi ponentur amicis,
 B oletus domino, sed qualem Claudius edit,
 A nte illum uxoris, post quem nil amplius edit.
 V irro sibi, et reliquis Virronibus illa inbebit
 P oma dari, quorum solo pastas odor,
 Q ualia perpetuus phœacum autumnus habebat,
 C redere quæ possis surrepta sororibus aphris.
 T u scabies fruerè mali, quod in aggere rodit,
 Q ui tegitur parma, et galea, metuensq; flagelli,
 D iscit ab hirsuta iaculum torquere capella.
 F orsitan impense Virronem parere credas,
 H oc agat, ut doleas, nam quæ comœdia? minus
 Q uis melior plorante gula? ergo omnia fiunt
 S i nescis, ut per lachrymas effundere bilem
 C ogaris, pressq; diu stridère molari.

SATYRA QUINTA

Tu tibi liber homo, & regis conuiua uideris,
 Captum te nidore suæ putat ille culinae,
 Nec male coniectat. quis enim tam nudus, ut illum
 Bis ferat hetruscum puero si contigit aurum?
 Vel nodus tantum, & signum de paupere loro?
 Spes bene cœnandi nos decipit. eae dabit iam
 Semesum leporem, atq; aliquid de clunibus apri.
 Ad nos iam ueniet minor altilis, inde parato,
 Intactoque omnes, & stricto pane tacetis,
 Ille sapit, qui te sic utitur, omnia ferre
 Si potes, & debes, pulsandum uertice raso
 Pæbebis quandoque caput, nec dura timebis
 Flagra pati, his epulis, & tali dignus amico.

SATYRA SEXTA.

Redo pudicitiam Saturno rege moratam
 In terris, uisamque diu, cum frigida paruas
 Pæberet spelunca domos, ignemque, laremque,
 Et pecus, & dominos communi clauderet umbra.
 Syluestrem montana torum cum sterneret uxor
 Fondibus, & culmo, uicinarumque ferarum
 Pellibus, haud similis tibi Cynthia, nec tibi, cuius
 Urbauit nitidos extinctus passer ocellos,
 Sed potanda ferens infantibus ubera magnis,
 Et sæpe horridior glandem ructante marito.
 Quippe aliter tunc orbe nouo, cæloque recenti
 Uiebant homines, qui rupto robore nati,
 Compositique luto nullos habuere parentes.
 Multa pudicitiae ueteris uestigia forsan,
 Aut aliqua extiterant, et sub Ioue, sed Ioue non dum

B artrato, non dum græcis iurare paratis
P er caput alterius; cœm furem nemo timeret
C aulibus, aut pomis, & aperto uiueret horto.
P aulam deinde ad superos Astræa recessit
H ac amite, atq; duæ pariter fugère sorores.
A niqum, & uetus est alienum Posthume lectum
C oncutere, atq; sacri genium contemnere fulcri.
O mne aliud crimen mox ferrea protulit ætas.
V iderunt primos argentea sæcula mœchos.
C onuentum tamen, & pactum, & sponsalia nostra
T empestate paras, iamq; à tonsore magistro
P esteris, & digito pius fortasse dedisti.
C erte sanus eras, uxorem Posthume ducis?
D ic qua Tisiphone? quibus exagitare colubris?
F erre potes dominam saluis tot restibus ullam?
C um pateant altæ, caligantesq; fenestræ?
C um tibi uicinum se præbeat æmilius pons?
A ut si de multis nullus placet exitus, illud
N on ne putas melius, quod tecum pusio dormit?
P usio qui noctu non litigat? exigit à te
N ulla iacens illic munuscula, nec queritur, quod
E t lateri parcas, nec quantum iussit, anheles.
S ed placet Vrsidio lex iulia, tollere dulcem
C ogitat heredem cariturus turture magno,
M ulorumq; iubis, & captatore Macello.
Q uid fieri non posse putes, si iungitur ulla
V rsidiosi mœchorum notissimus olim
S ulta maritali iam porrigit ora capistro?
Q uem toties textit perituri cista Latini.
Q uid? quod & antiquis uxor de moribus ulli

SATYRA

Quæritur, o' medici mediam pertundite uenam.
 Delitias hominis Tarpeium limen adora
 P ronus, et auratam Iunoni cæde iuuentam,
 S i tibi contigerit capitis matrona pudici.
 P auca adeo Cereris uittas contingere dignæ,
 Quarum non timeat pater oscula, necte coronam
 P ostibus, et densos per limina tende corymbos.
 V nus Iberinæ uir sufficit, ocyus illud
 E xtorquebis, ut hæc oculo contenta sit uno.
 M agna tamen fama est cuiusdam rure paterno
 V iuentis. uiuat Gabijs, ut uixit in agro,
 V iuat Fidenis, et agello cedo paterno.
 Q uis tamen affirmat, nil actum in mentibus? aut in
 S peluncis? adeo senuerunt Iuppiter, et Mars.
 P orticibus ne tibi monstratur foemina uoto
 Digna tuo? caneis an habent spectacula totis
 Q uod securus ames, quodq; inde excerpere possis?
 C hironomon Ledam molli saltante Batillo
 T uacia uesicæ non imperat, Appula gannit
 S icut in amplexu, subitum, et miserabile, longum
 A ttendit Thymele, Thymele tunc rustica discit.
 A st aliæ quoties aulae recondita cessant,
 E t uacuo, clausoq; sonant fora sola theatro,
 A tq; à plebeis longe Me galesia, tristes
 P ersonam, thyrsumq; tenent, et subligat Aci
 V rbius exodio risum mouet Attellanae
 G estibus Autonoeis, hunc diligit Aelia pauper.
 S oluitur his magno comædi fibula, sunt, quæ
 C hrysogonum cantare uetent, Hispulla tragoedo
 G audet, an expectas, ut Quintilianus ametur?

A cipis uxorem, de qua citharædus Echion,
A ut Glaphyrus fiat pater, Ambrosiusq; choraules.
L onga per angustos figamus pulpita uicos.
O mmentur postes, et grandi ianua lauro,
V t iustudineo tibi Lentule conopæo.
N obilis Euryalum mirmillonem exprimat infans.
N upta senatori comitata est Hippiæ ludum
A d Pharos, et Nilum, famosaq; moenia Lagi,
P rodigia, et mores urbis, damnante Canopo.
I mmemor illa domus, et coniugis, atq; sororis
N il patriæ indulget, plorantesq; improba natos,
V t q; magis stupeas, ludos, Paridemq; reliquit.
S ed quâquam in magnis opibus, plumaq; paterna,
E t segmentatis dormisset paruula cunis,
C ontempnit pelagus, famam contempserat olim,
C uius apud molles minime est iactura cathedras.
T yrrhenos igitur fluctus, lateq; sonantem
P ertulit Ionium constanti pectore, quamuis
M utandum toties esset mare iusta pericli
S i ratio est, et honesta, timent, pauidog; gelantur
P ectore, nec tremulis possunt insistere plantis.
F ortè animum præstant rebus, quas turpiter audet.
S i iubeat coniux, durum est conscendere nauim.
T unc sentina grauis, tunc summus uertitur ær.
Q uæ mœchum sequitur, stomacho ualet, illa maritum
C onuomit, hæc inter nautas et prandet, et errat
P er puppim, et duos gaudet tractare rudentes.
Q ua tamen exarsit forma? qua capta inuenta est
H ippia? quid uidit, propter quod Ludiæ dici
S usinuit? nam Sergiolus iam radere guttur

Cæperat & secto requiem sperare lacerto.
Pætereæ multa in faciem deformia, sicut
Attritus galea, medysq; in naribus ingens
Gibbus, & acre malum semper stillantis ocelli,
Sed gladiator erat, facit hoc illos hyacinthos,
Hoc pueris, patriæq; hoc prætulit illa sorori,
Atq; viro. ferrum est, quod amant. hic Sergius idem
Accepta rude cœpisset videntur videri.
Quid priuata domus, quid fecerit Hippiæ curas?
Respice riuales diuorum, Claudius audi,
Quæ tulerit. dormire uirum cum senserat uxor,
Ausa palatino tegetem præferre cubili,
Sumere nocturnos meretricis angusta cucullos,
Inquebat comite ancilla non amplius una,
Et nigrum flauo crinem abscondente galero
Intrauit calidum ueteri centone lupanar,
Et cellam uacua, atq; suam, tunc nuda papillis
Constitit auratis titulum mentita Lyasæ,
Ostenditq; tuum generose Britannicæ uentrem.
Excepit blanda intrantes, atq; æra poposcit,
Mox lenone suas iam dimittente puellas
Tristis abit, sed quod potuit, tamen ultima cellam
Clausit adhuc ardens rigidæ tentigine uulua.
Et lassata uiris non dum satiata recessit,
Obscurisq; genis turpis, fumoq; lucernæ
Fœda lupanaris tulit ad puluinar odorem.
Hippomanes, carmenq; loquar, coctumq; uenenum,
Præiungoq; datum. faciunt grauiora coactæ
Imperio sexus, minimumq; libidine peccant.
Optima sed quare Cæsennia teste marito?

B is quingenta dedit, tanti uocat ille pudicam
N ec Veneris pharetris mater, aut lampade feruet.
I nde facies ardent, ueniunt a' dote sagitta.
L ibertas emitur, coram licet innuat, atq;
R escribat, uidua est locuples, quæ nupsit auaro.
C ur desyderio Bibulæ sertorius ardet?
S i uerum ex cunctis, facies, non uxor amatur.
T res rugæ subeant, & se cutis arida laxet,
F iant obscuri dentes, oculiq; minores,
C ollige sarcinulas dicet libertus, & exi,
I am grauis es nobis, & sæpe emungeris, exi
O cyus, & propera, sicut uenit altera naso.
I nterea calet, & regnat, poscitq; maritum
P astores, & ouem canusinam, ulmosq; filernas
Quantulum in hoc, pueros omnes, ergastula tota,
Quodq; domi non est, & habet uicinus, ematur.
M ense quidem brumæ, cum iam mercator Iason
C lausus, & armatis obstat casa candida nautis,
G randia tolluntur crystallina, maxima rursus
M yrrhina, deinde adamas notissimus. & Berenices
I n digito factus pretiosior, hunc dedit olim
B arbarus incestæ, dedit hunc Agrippa sorori,
O bservant ubi festa mero pede sabbata reges,
E t uetus indulget senibus clementia porcis.
N ulla ne de tantis gregibus tibi digna uidetur?
S it formosa, decens, diues, fecunda, uetustos
P orticiabus disponat auos, intactior omni
C rimibus effusus bellum dirimente sabina,
R ara auis in terris, nigroq; simillima agno.
Q uis feret uxorem, cui constant omnia? malo,

SATYRA

Malo Venusinam, quam te Cornelia mater
Gracchorum, si cum magnis uirtutibus affers
Grande supercilium, et numeras in dote triumphos.
Tolle tuum precor Hannibalem, uictumq; Syphacē
In castris, et cum tota Carthagine mīgra.
Parce precor Pædā, et tu depone sagittas,
Nil pueri faciunt, ipsam configite matrem
Amphion clamat, sed Pædā contrahit arcum.
Exulit ergo gregem natorum, ipsamq; parentem,
Dum sibi nobilior Latonæ gente uidetur,
Atq; eadem scrofa Niobe fecundior alba.
Quæ tanti grauitas? quæ forma, ut se tibi semper
Imputet? huius enim rari, summiq; nuptas
Nulla boni, quoties animo corrupta superbo
Plus aloes, quam mellis habet, quis deditus autem
Vsque adeo est, ut non illam, quam laudibus effert,
Horreat? inq; dies septenis oderit horus?
Quædam parua quidem, sed non toleranda maritis.
Nam quid rancidius, quam quod se non putat ulla
Formosam, nisi quæ de thusca græcula facta est?
De sulmonensi mera æcropis, omnia græce,
Cum sit turpe magis nostris nescire latine.
Hoc sermone pauent, hoc iram, gaudia, curas,
Hoc cuncta effundunt animi secreta, quid ultra?
Concumbunt græce, dones tamen ista puellis,
Tu'ne etiam, quam sextus et octogessimus annus
Pulsat, adhuc græce non est hic sermo pudicus
In uetula, quoties lasciuum interuenit illud
Zon, uai uai modo sub lodece relictis
Vteris in turba, quod enim non excitat inguen

Vox blanda, et nequam digitor habet. ut tamē oēs
Subsidant pennæ, dicās hæc mollius Aemo
Quāquam et Carpopphoro, faciēs tua cōputat annos.
Sic tibi legitimus pactam, iunctamq; tabellis
Non es amaturus, ducendi nulla uidetur
Causa, nec est quare cœnam, et mustacia perdas
Labente officio, crudis donanda, nec illud,
Quod prima pro nocte datur, cum lance beata
Dacicus, et scripto radiat germanicus auro.
Si tibi simplicitas uxoriam, deditus uni
Est animus, sub mitte caput ceruice parata
Ferre iugum. nullam inuenies, quæ parcat amanti,
Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis,
Et spolijs. igitur longe minus utilis illi
Vxor, quisquis erit bonus, optandusq; maritus.
Nil unquam inuita donabis coniuge, uendes
Hac obstante nihil, nihil, hæc si nolit, emetur.
Hæc dabit affectus, ille excludetur amicus
Iam senior, cuius barbam tua ianua uidit.
Testandi cum sic lenonibus, atq; lanistis
Libertas, et iuris idem contingat arene,
Non unus tibi riuales dictabitur hæres.
Pone crucem seruo, meruit quo crimine seruus
Supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi
Nulla unquam de morte hominis cunctatio longæ est.
O demens, ita seruus homo est? nil fecerit esto,
Hoc nolo, sic inbeo, sit pro ratione voluntas.
Imperat ergo uiro, sed mox hæc regna relinquit,
Permutatq; domos, et flammæ conterit, inde
Aduolat, et spreto repetit uestigia lecti.

SATYRA

O rnatus pauloante fores, pendentia linguit
V ela domus, & adhuc virides in limine ramos.
S ic crescit numerus, sic fiunt octo mariti,
Quinq; per autumnos, titulo res digna sepulchri.
D esperanda tibi salua concordia socru,
I lla docet spolijs nudis gaudere mariti,
I lla docet missis a corruptore tabellis
N il rude, nil simplex rescribere, deapit illa
C ustodes, aut ære domat, tunc corpore sano
A duocat Archigenen, onerosaq; pallia iactat.
A bditus interea latet, & secretus adulter,
I mpatiensq; moræ pauet, & præputia ducit.
S alicet expectas, ut tradat mater honestos,
A ut alios mores, quam quos habet? utile porro
F iliolam turpi vetulæ producere turpem.
N ulla ferè causa est, in qua non foemina litem
M ouerit, accusat Manilia, si rea non est.
C omponunt ipsæ per se, formantq; libellos,
P rincipium, atq; locos Celso dictare paratæ
E ndromydas tyrias, & foemineum ceroma.
Q uis nescit? aut quis non uidit vulnera pali?
Q uem cauat assidujs sudibus, scutoq; laeessit,
A tq; omnes implet numeros dignissima prorsus
F loralis matrona tuba, nisi siquid in illo
P ectore plus agit, ueræq; paratur arena.
Q uem præstare potest mulier galeata pudorem?
Q uæ fugit a sexu? uires amat, hæc tamen ipsa
V ir nollit fieri, nam quantula nostra uoluptas?
Q uale decus rerum, si coniugis auctio fiat
B alteus, & manica, & cristæ, crurisq; sinistri

D imidium tegmen, uel si diuersa monebit
P rælia, tu felix ocreas uendente puella.
H æc sunt, quæ tenui sudant in Cyclade, quarum
D elicias, & panniculus bombicinus urit.
A spice quo fremitu monstratos perferat ictus,
E t quanto galeæ curuetur pondere, quanta
P optitibus sedeat, quam denso fasciæ libro,
E t ride scaphium positis cum sumitur armis.
D icite uos neptes Lepidi, cæcæ uel Metelli
G urgis, aut Fabij, quæ Ludia sumpserit unquam
H os habitus? quando ad palum gemat uxor Asyli?
S emper habet lites, alternatq; iurgia lectus,
I n quo nupta iacet, minimum dormitur in illo,
T unc grauis illa uiro, tunc orba tigride peior,
C um simulat genitus occulti conscia facti.
A ut odit pueros, aut ficta pellice plorat
V beribus semper lachrymis, semperq; paratis
I n statione sua, atq; expectantibus illam,
Q uo iubeat manere modo, tu credis amorem,
T u tibi tunc erua places, fletumq; labellis
E xorbes, quæ scriptæ, & quas lecture tabellas,
S i tibi Zelotype retegantur scrinia moechæ.
S ed iacet in serui complexibus, aut equitis die,
D ic aliquem sodes, dic Quintiliane colorem.
H ærenus dic ipsa, olim conuenerat inquit,
V t faceres tu quod uelles, nec non ego possem
I ndulgere mihi, clames licet, & mare cælo
C onfundas, homo sum. nihil est audacius illis
D eprensus, iram, atq; animos a crimine sumunt.
V nde hæc monstra tamen, uel quo de fonte regris?

SATYRA 32

P *raestabat castus humilis, fortuna latinas*
 Q *uondam, nec uirij contingi parua sinebat*
 T *ecta labor, somniq; breues, et uellere thysco*
 V *exata, duræq; manus, ac proximus urbi*
 H *annibal, et stantes collina in turre mariti.*
 N *unc patimur longæ pacis mala, sæuior armis.*
 L *uxuria incubuit, uictumq; ulciscitur orbem.*
 N *ullum crimen abest, facinusq; libidinis, ex quo*
 P *auptas Romana perit, hinc fluxit ad istos*
 E *t Sybaris colles, hinc et Rhodos, et Miletos,*
 A *tq; coronatum, et petulans, madidumq; Tarentum.*
 P *rima peregrinos obscena pecunia mores*
 I *ntulit, et turpi fregerunt sæcula luxu*
 D *initia molles, quid enim Venus ebria curat?*
 I *nguinis, et capitis quæ sint discrimina nescit.*
 G *randia quæ medijs, iam noctibus ostrea mordet,*
 C *um persusa mero spumant unguenta falerno,*
 C *um bibitur concha, cum iam uertigine tectum*
 A *mbulat, et geminis exurgit mensa lucernis.*
 I *nunc, et dubita qua sorbeat aëra sanna*
 T *ullia, quid dicat notæ Collactia Mauræ.*
 M *aura pudicitia ueterem cum præterit aram,*
 N *octibus hic ponunt lecticas, micturiunt hic,*
 E *ffigemq; deæ longis siphonibus implent,*
 I *nq; uices equitant, ac luna teste mœuentur.*
 I *nde domos abeunt, tu calcas luce reuersa*
 C *oniugis urinam magnos uisurus amicos.*
 N *ota Bonæ secreta deæ, cum tibia lumbos*
 I *ncitat, et cornu pariter, uinoq; feruntur*
 A *thonitæ, crinemq; rotant ululante priapo*

Mænades, d' quantus tunc illis mentibus ardor,
C oncubitus, quæ uox saltante libidine, quantus
I lle merueris per crura madentia torrens.
L enonum ancillas posita Laufellæ corona
P romocat, & tollit pendentis præmia cœæ.
I psa Medullinæ frictum crissantis adorat.
P alnam inter dominas uirtus natalibus æquat.
N il tibi per ludum simulabitur, omnia fient
A d uerum, quibus incendi iam frigidus æuo
L aomedontiades, & Nestoris hernia possit.
T unc prurigo moræ impatiens, tū foemina simplex,
E t pariter toto repetitur clamor ab antro.
I am fas est, admitte uiros, dormitat adulter.
I lla iubet sumpto iuuenem properare cucullo.
S i nihilest, seruis incurritur, abstuleris spem
S ermorum, ueniet conductus aquarius, hic si
Q uæritur, & desunt homines, mora nulla per ipsam,
Q uo minus imposito clunem summittat a fello.
A tq; utinam ritus meteres, & publica saltem
H is intacta malis agerentur sacra, sed omnes
N ouerunt raui, atq; Indi, quæ psalteria penem
M aiores, quàm sint duo Cæsaris anticatonæ,
I lluc, testiculi sibi conscius unde fugit mus,
I ntulerit, ubi uelari pictura iubetur,
Q uæcunq; alterius sexus imitata figuram est.
E t quis tunc hominum contemptor numinis, aut quis
S impunium ridere Numæ, nigramq; catinum?
E t naticano fragiles de monte patellas
A usus erat? sed nunc ad quas non Clodius aras?
A udio quid meteres olim moneatis amici.

SATYRA ATXII

P one seram. cohibe, sed quis custodiet ipsos
 C ustodes? tanta est, et ab illis incipit uxor.
 I amq; eadem summis pariter, minimisq; libido,
 N ec melior, pedibus silicem quæ conterit atrum,
 Quam quæ longorum uehitur ceruice syrorum.
 V t spectet ludos, conducit Ogulnia uestem,
 C onducit comites, sellam, ceruicæ, amicos,
 N urricem, et flauam, cui det mandata, puellam.
 H æc tamen argenti superest quodcumq; paterni
 L enibus athletis, ac nasa nouissima donat.
 M ultis res angusta domi est, sed nulla pudorem
 P aupertatis habet, nec se metitur ad illum,
 Quæ dedit hæc, posuitq; modum, tamen utile quid sit
 P rospiciunt aliquando uiri, frigusq; famemq;
 F ormica tandem quidam expauere magistra.
 P rodiga non sentit pereuntem foemina censum,
 A t uelut exhausta redituuius pullulet arca
 N ummus, et e pleno semper tollatur aceruo,
 N onnunquam reputant quanti sibi gaudia constant.
 S unt quas eunuchi imbelles, ac mollia semper
 O scula delectent, et desperatio barbæ,
 E t quod abortiuo non est opus, illa uoluptas
 S umma tamen, quod iam calida et matura iuuenta
 I nguina traduntur medicis, iam pectine nigro,
 E rgo expectatos, ac iussos crescere primum
 T esticulos, postquam coeperunt esse bilibres,
 T onforis damno tantum rapit Heliodorus
 C onspicius longe, cunctisq; notabilis intrat
 B alnea, nec dubiæ custodem uitis, et horti
 P rolocat a' domina factus spado, dormiat ille

Cum

Cum domina, sed tu iam durum Posthume, iamq;
Tondendum euncho Bromium committere noli,
Si gaudet cantu, nullius fibula durat
Vocem uidentis praeioribus, organa semper
In manibus, densi radiant testudine tota
Sardonyces, crispo numerantur pectine chordae,
Quo tener Hedymeles operâ dedit, hunc tenet, hoc se
Solatur, gratoq; indulget basia plectro.
Quaedam de numero Laniarum, ac nominis alti
Cum sarre, et uino Ianum, Vestamq; rogabat,
An capitolinam deberet Pollio quercum
Sperare, et fidibus promittere. quid faceret plus
Aegrotante uiro? medicis quid tristibus erga
Filiolum? stetit ante aram, nec turpe putauit
Pro cithara uelare caput, dictataq; uerba
Protulit (ut mos est) et aperta palluit agna.
Dic mihi nunc quaeso, dic antiquissime diuum,
Respondes his Iane pater? magna otia caeli.
Non est (ut uideo,) non est, quid agatur apud uos.
Hæc de comædis te consulit, illa tragoedum
Commendare uolet, uaricosus fiet aruspex.
Sed cæntet potius, quam totam peruolet urbem
Audax, et coetus possit quam ferre uirorum.
Cumq; paludatis ducibus præsentem marito
Ipsa loqui recta facie, strictisq; mamillis.
Hæc eadem nouit, quid toto fiat in orbe,
Quid seres, quid Thraces agant, secreta nouerca,
Et pueri, quis amet, quis decipiat adulter.
Dicet quis uiduam prægnantem fecerit, et quo
Mense, quibus uerbis concumbat quæq; modis quot.

SATYRA 32

I nstantem regi Armenio, Parthoq; cometem
P rima uidet, famam, rumoresq; illa recentes
E xcipit ad portas, quosdam facit esse Niphatem
I n populos, magnoq; illic cuncta arua teneri
D iluvio, mutare urbes, subsidere terras
Q uocunq; in triuio, cuiusq; est obuia narrat.
N ec tamen id uitium magis intolerabile, quā, quod
V icinos humiles rapere, & concidere loris
E xorata solet. nam si latratibus alti
R umpuntur somni, sustes huc ocyus inquit,
A fferre, atq; illis dominum iubet ante feriri,
D einde canem. grauis occursum, teterrima uultus
B alnea nocte subit, conchas, & castra moueri
N octe iubet, magno gaudet sudare tumultu,
C um lassata graui ceciderunt brachia massa,
C allidus, & cristæ digitos impressit Aliptes,
A c summum dominæ femur exclamare coegit.
C onuiuæ miseri interea, somnoq; fameq;
V rgentur, tandem illa uenit rubicundula, totum
O enophorum sitiens, plena quod tenditur urna
A d motum pedibus, de quo sestarius alter
D uacatur ante cibum ravidam facturus orexim,
D um redit, & terram luto ferit intestino.
M armoribus riuī properant, aut lata falerno
P eluis olet, nam sic tanquam alti in dolia longus
D eciderit serpens, bibit, & uomit. ergo maritus
N auscat, atq; oculis bilem substringit opertis.
I lla tamen grauior, quæ, cum discumbere cœpit,
L audat Virgilium, peritura ignoscit Elise,
C ommitit uates, & comparat inde Maronem,

A t q; alia parte in trutina suspendit Homerum.
C edunt grammatica, uincuntur rhetores, omnis
T urba tacet, nec caudicibus, nec præco loquatur,
A ltera nec mulier, uerborum tanta cadit us,
T ot pariter pelues, & tintinabula diat
P ulsari iam nemo tubas, at q; æra fatiget.
V na laboranti poterit succurrere luna.
I mponit finem sapiens & rebus honestis.
N am quæ docta nimis cupit, & facunda uideri,
C rure tenus medio tunicas sucingere debet,
C ædere siluano porcum, quadrante lauari,
N on habeat matrona, tibi quæ iuncta recumbit,
D icendi genus, aut curtum sermone rotato
T orqueat enthymema, nec historias sciat omnes,
S ed quædam ex libris & non intelligat odi
H anc ego, quæ repetit, uoluitq; Palæmonis artem
S eruata semper lege, & ratione loquendi,
I gnoscq; mihi tenet antiquaria uersus,
N ec curanda uiris opicæ castigat amicæ
V erba, solæasum liceat fecisse marito.
N il non permittit mulier sibi, turpe putat nil,
C um uirides gemmas collo circundedit, & cum
A uribus extensis magnos commisit Elenchos.
I ntolerabilius nihil est, quam foemina diues.
I nterea fæda aspectu, ridendaq; multo
P ane tumet facies, aut pingua poppæana
S pirat, & hinc miseri uiscantur labra mariti.
A d mœchum ueniet lota cute quando uidcri
V ult formosa domi mœchis foliata parantur.
E mitur his quicquid graales huc mittitis Indi.

SATYRA ATXII

Tandem aperit uulsum, et tectoria prima reponit.
Incipit agnoscere, atq; illo lacte fouetur,
Propter quod secum comites educit a sellas,
Exul hyperboreum si dimittatur ad axem.
Sed quæ mutatis inducitur, atq; fouetur
Tot medicaminibus, coctæq; sili ginis offas
Acipit, & madidæ, facies dicitur, an ulcus?
Est operæ pretium penitus cognoscere toto
Quid faciant, agitentq; die, si nocte maritus
Auersus iacuit, perijt libraria, ponunt
Cosmetæ tunicas, tarde uenisse Liburnus
Dicitur, & poenas alieni pendere somni
Cogitur, hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
Hic scutica, sunt quæ tortoribus annua præstent.
Verberat, atq; obiter faciem linit, audit amicus,
Aut latum pictæ uestis considerat aurum,
Et cædens longi relegit transacta diurni,
Et cædit, donec lassis cædentibus, exi
Intonat horrendum iam cognitione peracta
Profectura domo sicula non mitior aula.
Nam si constituit, solitoq; decentius optat
Ornari, & properat, iamq; expectatur in hortis,
Aut apud Iliacæ potius sacraria lenæ.
Componit crinem laceratis ipsa capillis
Nuda humeros pfectis infelix, nudisq; mamillis.
Altior hic quare cincinnus? taurea punit
Continuo flexi crimen, facinusq; capilli.
Quid pfectis admisit? quæ nam est hic culpa puellæ,
Si tibi displicuit nasus tuus? altera leuissimum
Ex tendit, pectusq; comas, & uoluit in orbem.

E st in consilio matrona, admotaq; lanis
E merita quæ assât ac, sententia prima
H uius erit, post hanc ætate, atq; arte minores
C ensebunt, tanquam famæ discrimen agitur,
A ut animæ, tanti est quærendi cura decoris.
T ot premât ordinibus, tot adhuc compagibus altum
A edificat caput, Andromâchen a' fronte uidebis,
P ost minor est, aliam credas, cedò si breue parui
S orta est lateris spatium, breuiorq; uidetur
V irgine pygmæa nullis adiuta cothurnis,
E t leuis erecta confurgit ad oscula planta.
N ulla uiri cura interea, nec mentio fiet
D annorum, uiuit tanquam uana marito,
H oc solo propior, quod amicos coniugis odit,
E t seruos, grauis est rationibus eæ furentis
B ellonæ, matrisq; deûm chorus intrat, & ingens
S emiuit obscæno facies reuerenda minori,
M ollia qui rupta secuit genitalia testa,
I am pridem cui rauca cohors, cui tympana cedunt
P lebeia, & phrygia uestitur bucca Tiara.
G rande sonat, metuq; iubet Septembris, & Austræ
A duentum, nisi se centum lustrauerit ouis,
E t xerampelinas ueteres donauerit ipsi,
V t quicquid subiti, & magni discriminis instat,
I n tunicis eat, & totum semel ex piet annum.
H ybernium fracta glacie descendet in annum,
T er matutino tyberi mergetur, & ipsis
V orticibus timidum caput abluet, inde superbi
T otum regis agrum, mûda, ac tremebunda cruentis
E repet genibus, si candida iusserit Io,

SATYRA

I bit ad Aegypti finem, calidasq; petitas
 A Meroë portabit aquas, ut spargat in aede
 I fidis, antiquo quæ proxima surgit ouili.
 C redit enim ipsius dominæ se uoce moneri.
 E n animam, et mentem, cū qua dū nocte loquuntur.
 E rgo hic præcipuum, summumq; meretur honorē,
 Q ui grege linigero circumdatus, et grege caluo
 P langentis populi currit derisor Anubis.
 I lle petit ueniam, quoties non abstinet uxor
 C oncubitu, sacris, obseruandisq; diebus,
 M agnaq; debetur uiolato poena Caduceo.
 E t mouisse caput uisa est argentea serpens.
 I llius lachrymis, meditataq; murmura præstant,
 V t ueniam culpæ non abnuat ansere magno
 S alicet, et tenui popano corruptus Osiris.
 C um dedit ille locum cophino, sænoq; relicto,
 A ratnam iudæa tremens mendicat in aurem
 I nterpres legum solymarum, et magna sacerdos
 A rboris, ac summi fida internuntia cæli.
 I mplet et illa manum, sed parcius ære minuto.
 Q ualiamq; uoles iudæi somnia uendunt.
 S pondet amatorem tenerum, uel diuitis orbi
 T estamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
 T rastato, Armenius, uel Comagenus aruspex,
 P ectora pullorum rimatur, et exta catelli,
 I nterdum et pueri, faciet quod deferat ipse.
 C haldeis sed maior erit fiducia. quicquid
 D iixerit astrologus, credent a fronte relatum
 H ammonis, quoniam Delphis oracula cessant,
 E t genus humanum damnat caligo futuri.

P recipiens tamen est horum, qui sapius exul,
C uius amicitia, conducendaq; tabella
M agnus ausu obit, & formidatus Othoni.
I nde fides arti, sonuit si dextera ferro,
L enaq; si longo castrorum in carcere mansit.
N emo mathematicus genium indemnatus habebit,
S ed qui pene perit, cui uix in Cyclada mitti
C ontigit, & parua tandem caruisse scripho.
C onsulit icterica lento de funere matris.
A nte tamen de te Tanaquil tua, quando sororem
E fferat, & patruos, an sit uicturus adulter
P ost ipsam. quid enim maius dare numina possunt?
H æc tamen ignorat quid sydus triste minetur
S aturni, quo letæ Venus se proferat astro,
Q ui mensis damno, quæ dentur tempora lucro.
I llus occursum etiam uitare memento,
I n cuius manibus ceu pinguis succina eritas
C ernis ephemeridas, quæ nullum consulit, & iam
C onsulitur, quæ castra uiro, patriamq; petente
N on ibit pariter numeris reuocata Thrasylli.
A d primum lapidem uestari cum placet, hora
S umitur ex libro, si prurit fructus ocelli
A ngulus, inspecta genesi collyria poscit.
A egra licet iaceat, capiendo nulla uidetur
A ptior hora cibo, nisi quam dederit Petosiris.
S i mediocris erit, spatium lustrabit utrumq;
M etarum, & sortes ducet, frontemq; manumq;
P rebebit nati crebrum popysma roganti.
D iuicibus responsa dabit phryx augur, & inde
C onductus dabit astrorum, mundi q; peritus.

SATYRA

A tq; aliquis senior, qui publica fulgura condit.
 P lebeium in circo positum est, et in aggere fatum.
 Quæ nudis longum ostendit ceruicibus aurum,
 C onsulit ante phalas, delphinorumq; columnas,
 A n sagæ uendenti nubat caupone relicto,
 H æ tamen et partus subeunt discrimen, et omnes
 N utriscis tolerant fortuna urgente labores.
 S ed iacet aurato uix ulla puerpera lecto.
 T antum artes huius, tantum medicamina possunt,
 Quæ steriles facit, atq; homines in uentre necandos
 C onducit, gaude infelix, atq; ipse bibendum
 P orrige quicquid erit, nam si distendere uellet,
 E t uexare uterum pueris salientibus, esses
 A ethiopis fortasse pater mox decolor hæres
 I mpleret tabulas, nunquam tibi mane uidendus.
 T ranseo suppositos, et gaudia, notaq; sæpe
 A d spurcos decepta lacus, atq; inde petitos
 P ontifices salios, scaurorum nomina falso
 C orpore laturos, stat fortuna improba noctu
 A rridens nudis infantibus, hos fouet omnes,
 I nuoluitq; sinu, domibus tunc porrigit altis,
 S ecretumq; sibi minimum parat. hos amat, his se
 I ngerit, atq; suos ridens producit alumnos.
 H ic magicos affert cantus, hic Thessala uendit
 P hiltera, quibus ualeant mentem uexare mariti,
 E t solea pulsare nates quod desipis, inde est,
 I nde animi caligo, et magna obliuio rerum;
 Q uas modo gessisti, tamen hoc tolerabile, si non
 E t fierere incipias, ut auunculus ille Neronis,
 C ui totam tremuli frontem Cæsonia pulli

I nsudit. quæ non faciet, quod Principis uxore
A rdebant cuncta, & fracta compage ruebant.
N on aliter, quam si fecisset Iuno maritum
I nsanum. minus ergo nocens erit Agrippinæ
B oletus. siquidem unius præcordia pressit
I lle senis, tremulumq; caput descendere iussit
I n cælum, & longam manantia labra salinam.
H æc poscit ferrum, atq; ignes, hæc potio torquet,
H æc lacerat mistos equitum cum sanguine patres.
T anti partus equæ, quanti una uenefica constat.
O derunt natos de pellice. nemo repugnet,
N emo uetet, iam iam priuignum occidere fas est.
V os ego pupilli moneo, quibus amplior est res,
C usodite animas, & nulli credite mensæ.
L inida materno feruent adipata ueneno.
M ordeat ante aliquis, quicquid porrexerit illa,
Q uæ peperit, timidus prægustet pocula papas.
F ingimus hæc, altum satyra sumente cothurnum
S alicet & finem egressi, legemq; priorum,
G rande sophocleo cæmē bacchamur hiatu
M ontibus ignotum rutu'is, cæloq; latino,
N os utinam uani. sed clamat Pontia feci,
C onfiteor, puerisq; meis aconita parauī,
Q uæ deprensa patent, facinus tamen ipsa peregi.
T u'ne duos una sæuissima uipera cœnas
T u'ne duos? septem, si septem forte fuissent.
C redamus tragicis quicquid de Colchide torua
D iatur, & Progne nil contra conor, & illæ
G randia monstra suis audebant temporibus. sed
N on propter nummos, minor admiratio summis

SATYRA

D ebetur monstris, quoties facit ira nocentem
H unc sexum, & rabie iecur incendente feruntur
P recipites ut saxa iugis abrupta, quibus mons
S ubtrahitur, cliuq; latus pendente recedit
I llā ego nō tulerim, quæ computat, & scelus ingens
S ana facit, spectant subeuntem fata mariti
A læstū, & similis si permutatio detur
M orie viri, cupiant animam seruare catellæ.
O ccurrent multæ tibi Belides, atq; Eriphyle,
M ane Clytemnestram nullus non vicus habebit.
H oc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennem
I nfulsam, et fatuam lana, dextraq; tenebat,
A t nunc res agitur tenui pulmone rubetæ,
S ed tamen & ferro, si prægustaret Atrides
P ontica ter uicti cautus medicamina regis.

SATYRA SEPTIMA.

T spes, et ratio studiorū in Cæsare tantū.
S olus enim tristes hactēpestate cœnoas
R espexit, cum iam celebres, notiq; poetæ
B alneolum Gabijs, Romæ conducere furnos
T entarent, nec foedum aliq, nec turpe putarent
P ræcones fieri, cum desertis Aganippes
V allibus, exuriens migraret in atria Clio.
N am si picria quadrans tibi nullus in arca
O stendatur, ames nomen, uictumq; Machææ,
E t uendas potius, commissā quod auctio uendit,
S tantibus œnophorum, tripodas, armaria, cistis,
H alcyonem, Bacchi Thebas, & Teræ Fausti.
H oc satius, quā si dicas sub indice uidi,

Quod non uidisti. faciant equites Asiani
Quāquam, et Cappadoceſ faciant, equiteſq; Bithyni,
Altera quos nudo tradducit Gallia talo,
Nemo tamen ſtudijs indignum ferre laborem
Cogitur poſthac, neſcit quicunq; canoris
Eloquium uocale modis, Laurumq; momordit.
Hoc agite o iuuenes circumſpiciat, et ſtimulat uos,
Materiamq; ſibi ducis indulgentia quærit.
Siqua aliunde putas rerum expectanda tuarum
Perſidia, atq; ideo croceæ membrana tabellæ
Impletur, lignorum aliquid poſce ocyus, et quæ
Componis, dona Veneris Teleſine marito,
Aut clude, et poſitos tinea pertunde libello.
Frange miſer calamos, uigilataq; prælia dele,
Qui facis in parua ſublimia carmina cella,
Vt dignus uenias ederis, et imagine macra.
ſpes nulla ulterior. didicit iam diues auarus
Tantum admirari, tantum laudare diſertos.
Vt pueri Iunonis auem. ſed deſluit ætas
Et pelagi patiens, et caſſidis, atq; lignis.
Tædia tunc ſubeunt animos, tunc ſeq; ſuamq;
Terpſichoren odit ſacunda, et nuda ſeneſtus.
Accipe nunc artes, nequid tibi conferat iſte,
Quem colis, et muſarum, et Apollinis æde relictæ.
Ipſe facit uerſus, atq; uni cedit Homero
Propter mille annos. at ſi dulcedine ſimæ
ſuauentus recites, Maculonus commodat ædes,
Ac longe ferrata domus ſeruire iubetur,
In qua ſollicitus imitatur ianna portas.
ſic dare libertes extrema in parte ſedentes

SATYRA

Ordinis, & magnas comitum disponere voces.
Nemo dabit regum, quanti subsellia consent,
Et quæ conducto pendent Anabathra tigillo,
Quæq; reportandis posita est orchestra cathedris.
Nos tamen hoc agimus, tenuiq; in pulvere sulcos
Ducimus, & litus tenui uersamus aratro.
Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi
Consuetudo mali, tenet insanabile multos
Scribendi cæcæthes, & ægro in corde senescit,
Sed uatem egregium, cui non sit publica uena,
Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui
Communi feriat carmen triuiale moneta,
Hunc, qualem nequeo monstrare, & sentio tantum
Anxieta carens, animus facit omnis acerbis
Impatiens, cupidus sylvarum, aptusq; bibendis
Fontibus Aonidum, neq; enim cantare sub anatro
Pierio, thyrsum'ue potest contingere sana
Pauspertas, atq; æris inops, quo nocte, dieq;
Corpus eget, satur est, cum dicit Horatius obe.
Quis locus ingenio nisi cum se carmine solo
Vexant, & dominis Cyrrhæ, Nysæq; feruntur
Pectora nostra duas non admittentia curas
Magnæ mentis opus, nec de lodice paranda
Attontæ, currus, & equos, faciesq; deorum
Aspicere, & qualis rutulum confundat erinny.
Nam si Virgilio puer, & tolerabile desit
Hospitium, caderent omnes a' crinibus hydri,
Surda nihil generet graue buccina, poscimus, ut sit
Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno,
Cuius & albiolos, & lenam pignerat Atreus.

N on habet infelix Numitor, quod mittat amico,
Q uin illa quod donet, habet, nec desuit illi
V nde emeret multa pascendum carne Leonem
I am domitium, constat leuiori bellua sumptu
N imtrum, & capiunt plus intestina poetæ.
C ontentus fama iaceat Lucanus in hortis
M armoris, & sarrano, tenuiq; salino.
G loria quantalibet, quid erit, si gloria tantum est?
C urritur ad uocem incundam, & carmen amicæ
T hebaidos, lætam fecit cum statur urbem,
P romisitq; diem tanta dulcedine captos
A fficit ille animos, tantaq; libidine vulgi
A uditur, sed cum fregit sub sellia uersu,
E surit, intactam Paridi nisi uendat Agænen.
I lle & militiæ multis largitur honorem,
S emestri natum digitos cir cumligat auro.
Q uod non dant proceres, dabit histrio, tu Camerinos,
E t Bareas, tu nobilium magna atria curas,
P ræfectos Pelopea facit, philomela tribunos.
H aud tamen inuideas nati, quem pulpita pascunt.
Q uis tibi Mecænas? quis nunc erit aut Proculcius,
A ut Fabius? quis Cotta iterum? quis Lentulus alter?
T unc par ingenio pretium, tunc utile multis
P allere, & uinum toto nescire decembri.
V ester porro labor fecundior historiarum
S criptores, petit hic plus temporis, atq; olei plus.
N anq; oblita modi mille sima pagina surgit
O mnibus, & crescat multa damno sa papyro.
S ic ingens rerum numerus iubet, atq; operum lex.
Q uæ tamen inde seges? terræ quis fructus aperta?

SATYRA

Q uis dabit historico, quantum daret Aſta legenti?
 S ed genus ignauum, quod teſto gaudet, & umbra.
 D ic igitur quid cauſidicis ciuilia præſent
 O fficia? & magno comites in faſce libelli?
 I pſi magna ſonant, ſed tunc, cum creditor audie
 P ræcipue, uel ſi tetigit latus acrior illo,
 Q ui uenit ad dubium grandi cum codice nomen,
 T unc immenſa cau ſpirant mendacia folles,
 C onſpuiturq; ſinus, ueram deprendere meſſem
 S i libet, hinc centum patrimonia cauſidicorum,
 P arte alia ſolum Ruſſati pone Lacertæ.
 C onſedere duces. ſurgis tu pallidus Aiax
 D icſurus dubia pro libertate bubulco
 I udice. rumpe miſer tenſum iecur, ut tibi laſſo
 F igitur uirides ſcalarum gloria palma.
 Q uod uocis pretium? ſiccus petaſunculus, & uas
 P elamydum, aut ueteres Aſſorum epimenida bulbi.
 A ut uinum Tyberi deuectum quinq; la gœnæ,
 S i quater egiſti, ſi contingit aureus unus,
 I nde cadunt partes in ſœdere pragmaticorum.
 A emilio dabitur, quantum petet, & melius nos
 E gnus, huius enim ſtat currus aheneus, alti
 Q uadriiuges in ueſtibus, atq; ipſe feroa
 B ellatore ſedens curuatum haſtile minatur
 E minus, & ſtatua meditatatur prælia luſat.
 S ic Peto conturbat, Matho deſicit. exitus hic eſt
 T ongilli, magno cum Rhinocerote lauari.
 Q ui ſolet, & uexat lutulenta balnea turba,
 P erq; ſorum iuuenes longo premit aſſere medos
 E mpturos pueros, argentum, myrrhina, uillas.

S pondet enim tyrio stataria purpura filo.
Et tamen hoc ipsis est utile. purpura uendit
Causidicum, uendunt amethystina. conuenit illis
Et strepitus, et facie maioris uiuere census.
Sed finem impensæ non seruat prodiga Roma.
Vt redeant ueteres, Ciceroni nemo ducentos
Nunc dedit nummos, nisi fulserit annulus ingens.
Respicit hoc primum, qui litigat, an tibi serui
Octo, decem comites, post te an sit sella, togati
An te pedes, ideo conducta Paulus agebat
Sardonyx, atq; ideo pluvius, quàm Cossus agebat,
Quam Basilus. rara in tenui facundia panno.
Quando licet flentem Basilo producere matrem?
Quis bene dicentem Basylum ferat? accipiat te
Gallia, uel potius nutricula causidicorum
Africa, si placuit mercedem imponere lingue.
Declamare doces, o ferrea pectora uecti,
Cum perimit senos classis numerosa tyrannos.
Nam quæcumq; sedens modo legerat, hæc eadē stans
Proferet, atq; eadem cantabit uersibus iisdem,
O cecidit miseros Crambe repetita magistros.
Quis color, et quod sit causæ genus, atq; ubi summa
Questio, quæ ueniant diuersa parte sagittæ.
Sare uolunt omnes, mercedem soluere nemo,
Mercedem appellas, quid enim scio? culpa docentis
Scilicet arguitur, quod læua in parte mamillæ
Nil salit arcadico iuueni, cuius mihi sexta
Quæq; die miserum dirus caput Hannibal implet.
Quicquid id est, de quo deliberat, an petat urbem
A Cannis, an post nimbos, et fulmina cautus

SATYRA

Circumagat madidas a' tempestate cohortes.
 Quantumvis stipulare, et protinus accipe, quod do.
 Ut toties illum pater audiat, ast alij sex,
 Et plures uno conclamant ore sophistæ,
 Et ueras agitant lites raptore relicto,
 Usque uenena silent, malus, ingratusque maritus,
 Et quæ iam ueteres sanant mortaria cæcos.
 Ergo sibi dabit ipse rudem, si nostra mouebunt
 Consilia, et uitæ diuersum iter ingreditur
 Ad pugnam qui rhetorica descendit ab umbra
 Summula ne pereat, qua uilis tessera uenit
 Fumenti. quippe hæc merces lautissima, tenta
 Chrysogonus quanti doceat, uel Pollio quanti
 Lautorum pueros artem scindens Theodori,
 Balnea sexcentis, et plurius porticus, in qua
 Gestetur dominus quoties pluit, an ne serenum
 Expectet? spargatque luto iumenta recentia?
 Hic potius nanque hic mundæ nitet ungula mulæ.
 Parte alia longis Numidarum sulcata columnis
 Surgat, et argentem rapiat coenatio solem.
 Quanticumque domus, ueniet qui fercula docte
 Componit, ueniet qui pulmentaria condit.
 Hos inter sumptus sextertia Quintiliano
 Ut multum duo sufficient. res nulla minoris
 Constabit patri, quam filius unde igitur tot
 Quintilianus habet saltus? exempla nouorum
 Factorum transi, felix, et pulcher, et acer,
 Felix, et sapiens, et nobilis, et generosus
 Appositam nigra Lunam subtexit alutæ,
 Felix, orator quoque maximus, et iaculator.

Et si

E t si perfixit, cantat bene. distat enim, quæ
S ydera te exapiant modo primos incipientem
E dere natus, & adhuc à matre rubentem.
S i Fortuna uolet, fies de Rhetore consul,
S i uolet hæc eadem, fies de consule Rhetor.
V enidius quid enim? quid Tullius? an ne aliud, quæ
S ydus, & occulti miranda potentia fati?
S eruis regna dabunt, capitiis fata triumphos,
F elix ille tamen, coruo quoq; rarior albo.
P ænituit multos uanæ, sterilisq; cathædra,
S i aut Thrasymachi probat exitus, atq; Secundi
C arinatis, & hunc inopem uidistis Athenæ
N il præter gelidas ausæ conferre cicutas.
D i maiorum umbris tenuem, & sine pondere terrâ,
S pirantesq; crocos, & in urna perpetuum uer,
Q ui præceptorem sancti uoluere parentis
E sse loco. metuens uirgæ iam grandis Achilles
C antabat patrijs in montibus. & cui non tunc
E liceret risum citharædi cauda magistri?
S ed Ruffum, atq; alios cædit sua quæq; inuentus,
R uffum, qui toties Ciceronem allobrogæ dixit.
Q uis gremio Enceladi, doctiq; Palæmonis affert,
Q uantum grāmaticus meruit laboriet tamen ex hoc
Q uodcumq; est (minus est autem quæ Rhetoris æra,)
D iscipuli custos præmordet Accentus ipse,
E t qui dispensat, frangit sibi. cede Palæmon,
E t patere inde aliquid decrescere, non aliter, quàm
I nsitor hybernæ tegetis, niueiq; cadura,
D um modo non pereat, mediæ quod noctis ab hora
S edisti, qua nemo siber, qua nemo sedebat

SATYRA MITTENS

Qui docet obliquo lanam deducere ferro.
 Dummodo non percat totidem olseasse lucernas,
 Quot stabant pueri, cum totus decolor esset
 Lacus, & hæreret nigro fuligo Maroni.
 Rara tamen merces, quæ cognitione tribunus
 Non eget, sed nos sæuas imponite leges,
 Ut præceptori uerborum regula constet,
 Ut legat historias, authores nouerit omnes
 Tanquam ungues, digitosq; suos, ut forte rogatus
 Dum petit, aut thermas, aut Phœbi balnea, dicat.
 N utrîcæ Anchisæ, nomen, patriamq; nouerit
 Archemori, dicat quot Acestes uixerit annos,
 Quot siculus Phrygibus uini donauerit urnas.
 Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,
 Ut si quis cera uultum facit, exigite, ut sit
 Et pater ipsius coetus, ne turpia ludant,
 Ne faciant uicibus non est leue tot puerorum
 Obseruare manus, oculosq; in fine trementes.
 Hæc inquit, cures, et cum se uerterit annus
 A ciue, uictori populus quod postulat aurum.

SATYRA OCTAUA

Tēmata qd faciunt? qd prodest Pontice longo
 Sanguine censerî, pictosq; ostendere uultus
 Maiorû et stantes in curribus Aemilianos?
 Et Curios iam dimidios? na sumq; minorem
 Cœruini, & Galbam auriculis, na soq; carentem?
 Quis fructus generis tabula iactare capaci
 Fumosos equitum cum dictatore magistros,
 Si coram Lepidis male uiuitur? effigies quo?

T ot bellatorum, si luditur alea pernox?
A nte numantinos si dormire incipis, ortus
L uiferi, quos signa duces, et castra movebant?
C ur allobrogas, et magna gaudeat ara
N atus in herculeo Fabius lare? si cupidus, si
V anus, et euganea quantum vis mollior agna?
S i tenerum attritus catinensi pumice lumbum
S ualentes traducit auos? emptorq; ueneri
F rangenda miseram fune stat imagine gentem?
T ota licet ueteres exornent undiq; ceræ
A tria, nobilitas sola est, atq; unica uirtus.
P aulus, uel Cossus, uel Drusus moribus esto,
H os ante effigies maiorum pone tuorum,
P recedant ipsas illi te consule uirgas.
P rima mihi debes animi bona, sanctus haberi,
I ustitiæq; tenax factis, dictisq; mereris,
Agnosco procerem, salue Getulice, seu tu
S yllanus quocumq; alio de sanguine rarus
C iuis, et egregius patriæ contingis onanti.
E xclamare libet populus quod clamat Osiri
I nuento. quis enim generosum dixerit hunc, qui
I ndignus genere, et præclaro nomine tantum
I nsignis? namum cuiusdam Atlanta uocamus,
A thiopem cygnum, paruam, extortamq; puellam,
E uropen, canibus pigris, scabieq; uetusta
L enibus, et sicca lambentibus ora a lucernæ,
N omen erit pardus, tigris, leo, siquid adhuc est,
Q uod fremit in terris uiolentius, ergo cauebis,
E t metues, ne tu sis Creticus, aut Camerinus.
H is ego quem monui, tecum est mihi sermo Rubelli

SATYRA VI

Lance, tumes alto Drusorum sanguine, tanquam
 Ecce is ipse aliquid, propter quod nobilis esses.
 Ut te conciperet, quæ sanguine fulget Iuli,
 Non quæ uento so conductæ sub aëre textit,
 Vos humiles inquis, uulgi pars ultima nostri,
 Quorum nemo queat patriam monstrare parentis,
 Ast ego cecropides, uinas, et originis huius
 Gaudia longa feras, tamen ima plebe quiritem
 Facundum inuenies, solet hic defendere causas
 Nobilis indocti. ueniet de plebe togata
 Qui iuris nodos, et legum ænigmata soluat.
 Hic petit Euphraten inuenis, domitiq; Batavi
 Custodes aquilas armis industrius, at tu
 Nil nisi cecropides, truncoq; simillimus herma,
 Nullo quippe alio uincis discrimine, quàm quod
 Illi marmoreum caput est, tua uiuit imago.
 Dic mihi Teucrorum proles, animalia muta
 Quis generosa putet nisi fortia? nempe uolucrum
 Sic laudamus equum, facili cui plurima palma
 Feruet, et exultat rauco uictoria arco.
 Nobilis hic, quocumq; uenit de gramine, cuius
 Clara fuga ante alios, et primus in æquore puluis.
 Sed uenale pecus corithæ, posteritas et
 Hirpini, si rara inگو uictoria sedit.
 Nil ibi maiorum respectus, gratia nulla
 Vmbrarum, dominos pretiis mutare iubentur
 Exiguus, tritoq; trahunt epiredia collo
 Segnipedes, digniq; molam uersare Nepotis.
 Ergo ut miremur te, non tua, primum aliquid da,
 Quod possim titulis incidere præter honores,

Quos illis damus, & dedimus, quibus omnia debes.
Hæc satis ad iuuenem, quem nobis fama superbū
Tradit, & inflatum, plenumq; Nerone propinquo.
Rarus enim ferme sensus communis in illa
Fortuna. sed te censeri laude tuorum
Pontice noluerim, sic ut nihil ipse futuræ
Laudis agas, miserum est aliorū incumbere famæ,
Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.
Stratus humi palmes uiduas desiderat ulmos.
Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
Integer, ambiguae si quando citabere testis,
Incertæq; rei, Phalaris licet imperet, ut sis,
Falsus, & admoto dictet periuria tauro,
Summum crede nefas animam præferre pudori,
Et propter uitam uiuendi perdere causas.
Dignus morte perit, coenat licet ostrea centum
Gaurana, & Cosmi toto mergatur abeno.
Expectata diu tandem prouincia cum te
Rectorem accipiet, pone iræ frena, modumq;
Pone & auaritiæ, miserere inopum sociorum.
Ossa uides regum uacuis exhausta medullis.
Respice quid moneant leges, quid curia mandet.
Præmia quanta bonos maneant, quā fulmine iusto
Et Capito, & tutor ruerint damnante senatu.
Pirata Cilicum, sed quid damnatio confert,
Cum Pansa eripiat, quicquid tibi Natta reliquit?
Pæconem Charippe tuus circumspice pannis,
Imaq; tace, furor est post omnia perdere naulum.
Non idem genus olim, nec vulnus erat par
Dammorum socijs florentibus, & modo uictis

SATYRA 700

P lens domus tunc omnis, & ingens stabat acervus
 N ummorum, spartana chlamys conchylia coa,
 E t cum Parrhasij tabulis, signisq; Myronis
 P hidiacum uinebat ebur, nec non Polycleti
 M ultus ubiq; labor, rara sine Mentore mensæ.
 I nde Dolabella est, atq; hinc Antonius, inde
 S acrilegus Verres, referebant nauibus altis
 O cculta spolia, & plures de pace triumphos.
 N unc socijs iugæ pauca boi, et grex parvus equarū,
 E t pater armenti capto eripietur agello,
 I psi deinde lares, siquod spectabile signum,
 S iquis in ædícula deus unicus, hæc etenim sunt
 P ro summis, nam sunt hæc maxima. despicias tu
 F orsitâ imbelles Rhodios, unctamq; Corinthum,
 D espicias merito. quid enim resinata iuuentus,
 C ruraq; totius facient tibi leuia gentis?
 H orrida uitanda est Hispania, gallicus axis,
 I llyricumq; latus, parce & messoribus illis,
 Q ui saturant urbem, circo, scenæq; uacantem.
 Q uanta autem inde feres tam diræ præmia culpæ,
 C um tennes nuper Marius discinxerit Aphros?
 C urandum in primis ne magna iniuria fiat
 F ortibus, et miseris, tollas licet omne, quod usquâ est
 A uri, atq; argenti, scutum, gladiumq; relinques,
 E t iacula, et galeam. spoliatis arma supersunt.
 Q uod modo proposui non est sententia, uerum
 C redite me uobis folium recitare Sibyllæ.
 S i tibi sancta cohors comitum, si nemo tribunal
 V endit acerse comes, si nullum in coniuge crimen,
 N ec per conuentus, nec cuncta per oppida curuis

Vnguibus ire parat nummos raptura Celeno,
Tunc licet à Pico numeres genus, altaq; si te
Nomina delectant, omnem titanida pugnam
Inter maiores, ipsumq; Promethea ponas,
De quocumq; uoles proauum tibi sumito libro.
Quod si præcipitem rapit ambitus, atq; libido,
Si frangis uirgas sociorum in sanguine, si te
Delectant hebetes lasso lictore secures,
Incipit ipsorum contra te stare parentum
Nobilitas, claramq; facem præferre pudendis.
Omne animi uitium tanto conspectus in se
Crimen habet, quanto maior, qui peccat, habetur.
Quo mihi te solitum falsas signare tabellas
In templis, quæ fecit auus? statuamq; parentis
Ante triumphalem? quo? si nocturnus adulter
Tempora santonico uelas adoperta cucullo?
Præter maiorum cineres, atq; ossa uolucris
Carpento rapitur pinguis Damasippus, et ipse,
Ipse rotam stringit multo sufflamine consul,
Nocte quidem, sed luna uidet, sed sydera testes
Intendunt oculos, finitum tempus honoris
Cum fuerit, clara Damasippus luce flagellum
Sumet, et occursum nusquam trepidabit amici
Iam senis, ac uirga prior innuet, atq; maniplos
Soluet, et infundet iumentis ordea lassiss.
Interea dum lanatas, torrumq; iuueniam
More Numæ cedit Iouis ante altaria, iurat
Hipponam, et facies olida ad præsepia pictas.
Sed cum peruiigles, placet instaurare popinas,
Obuius assiduo syrophœnix udus amomo

SATYRA

C urrit, idumæa syrophoenix incola portæ
 H optis affectu dominum, regemq; salutat,
 E t cum uenali Cyane sucineta lagæna.
 D efensor culpæ dicit mihi, fecimus et nos
 H æc imunes, esto, desisti nempe, nec ultra
 F onisti errorem. breue sit quod turpiter audes.
 Quædam cum prima refecentur crimina barba.
 I ndulge ueniam pueris. Damasippus ad illos
 T hermarum calices, inscriptaq; lintea uadit
 M aturus bello Armeniæ, Syriæq; tuendis
 A mnibus, et Rheno, atq; Istro præstare Neronem
 S ecurum ualet hæc ætas. mitte hostia Cæsar,
 M itte, sed in magna legatum quære popina,
 I nuenies aliquo cum percussore iacentem
 P ermistum nautis, aut furibus, aut fugitiuis,
 I nter carnifices, et fabros sandapilarum,
 E t resupinati cessantia tympana Galli,
 A equa ubi libertas, communia pocula, lectus
 N on alius aliquam, nec mensa remotior ulli.
 Quid facias talem sortitus Pontice seruum?
 N empe in Lucanos, aut thuscæ ergastula mittas.
 A t uos Troiungæ nobis ignoscitis, et quæ
 T urpia cerdoni, Volesos, Brutosq; decabunt.
 Quid, si nunquam adeo fœdis, adeoq; pudendis
 V timur exemplis, ut non peiora supersint?
 C onsumptis opibus uocem Damasippe locasti
 S uppario, clamor sum ageres ut phasma Catulli.
 L aureolum uelox etiam bene Lentulus egit,
 I udice me, dignus uera cruce, nec tamen ipsi
 I gnoscas populo. populi frons durior huius,

Qui sedet, & spectat tris curria patriciorum,
P lampedes audit Fabios, ridere potest, qui
M amercorum alapas, quanti sua funera uendant,
Q uid refert? uendunt nullo cogente Nerone,
N ec dubitant celsi prætoris uendere ludis.
F inge tamen gladios inde, atq; hinc pulpita pone,
Q uid satius, mortem sic quisquam exhorruit, ut sit
Z elotypus Thymeles, stupidi collega Corinthi?
R es haud mira tamen, citharædo principenatus
N obilis, hæc ultra, quid erit nisi ludus? & illic
D edecus urbis habes, nec mirillonis in armis,
N ec clypeo Gracchum pugnantem, aut falce supina,
D amnat enim tales habitus, & damnat, & odit,
N ec galea frontem abscondit. mouet eam tridentem
P ostquam uibrata pendentia retia dextra
N equicquam effudit, nudum ad spectacula uultum
E rigit, & tota fugit agnoscendus arena.
C redamus tunica, de faucibus aurea cum se
P orrigat, & longo iactetur spira galero.
E rgo ignominiam grauiorem pertulit omni
V ulnere, cum Graccho iussus pugnare secutor,
L ibera si dentur populo suffragia, quis tam
P erditus, ut dubitet Senecam præferre Neroni,
C uius supplicio non debuit una parari
S imia, nec serpens unus, nec culeus unus?
P ar Agamemnonidæ crimen, sed causa facit rem
D issimilem. quippe ille deis authoribus ultor
P atris erat cæsi media inter pocula, sed nec
E lectrae uigulo se polluit, aut spartani
S anguine coniugij, nullis acanitha propinquis

SATYRA

Misit, in scena nunquam cantauit Orestes.
 Troica non scripsit, quid enim Verginius armis
 Debit ulcisci magnis, aut cum vindice Galba?
 Quid Nero tam saeva, crudaq; tyrannide fecit?
 Haec opera, atq; haec sunt generosi principis artes
 Gaudentis foedo peregrina ad pulpita saltu
 Prostitui, graiaq; apium meruisse coronæ.
 Maiorum effigies habeant insignia uocis,
 Ante pedes domiti longum tu pone Thyestæ
 Scyrra, uel Antigones, seu personam Menalippes,
 Et de marmoreo citharam suspende colosso.
 Quis Catilina tuis natalibus, atq; Cethegi
 Inueniet quicquam sublimius? arma tamen uos
 Nocturna, et flamas domibus, templisq; parastis,
 Ut Braccatorum pueri, senonumq; minores,
 Ausi quod liceat tunica punire molesta.
 Sed uigilat consul, uexillaq; uestra coercet.
 Hic nouus arpinas ignobilis, et modo Romæ
 Municipalis eques galeatum ponit ubiq;
 Presidium attonitis, et in omni gente laborat.
 Tantum igitur muros intra togæ contulit illi
 Nominis, et tituli, quantum non Leuade, quantum
 Thessaliæ campis Octavius abstulit udo
 Cædibus assiduus gladio. sed Roma parentem
 Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.
 Arpinas alius Volsorum in monte solebat
 Poscere mercedes alieno lassus aratro,
 Nodosum post hæc frangebatur uertice uitem,
 Si lentus pigra muniret castra dolabra.
 Hic tamen et Cimbros, et summa pericula reru

E xcipit, & solus trepidantem protegit urbem,
A tq; ideo postq; ad Cimbros, stragemq; uolabant,
Q ui nunquam attigerant maiora cadavera corui,
N obilis ornatur Lauro collega secunda.
P lebeia Deciorum animæ, plebeia fuerunt
N omina, pro totis legionibus, hi tamen & pro
O mnibus auxilijs, atq; omni plebe latina
S ufficiunt djs infernis, terræq; parenti.
P luris enim Decij, quàm qui seruantur ab illis.
A nilla natus trabeam, & diadema Quirini,
E t fâces meruit regum ultimus ille bonorum.
P rodita laxabant portarum claustra tyrannis
E xulibus inuenes ipsius consulis, & quos
M agnum aliquid dubia pro libertate deceret,
Q uod miraretur cum Coclite Mutius, & quæ
I mperij fines Tyberinum uirgo natus,uit,
O cculta ad patres produxit crimina seruis.
M atronis lugendus, at illos uerbera iustus
A fficiunt poenis, & legum prima securis.
M alo pater tibi sit Therſites, dummodo tu sis
A eacidae similis, uulcanuq; arma capeſſas,
Q uam te Therſitæ similem producat Achilles.
E t tamen ut longe repetas, longeq; reuoluas,
N omen, ab infâmi gentem deductis aſylo.
M aiorum primus quisquis fuit ille tuorum,
A ut paſtor fuit, aut illud, quod dicere nolo.

SATYRA NONA.

Circuelem quare toties mihi Ne uole tristis
 Occurras fronte obducta, cum marsya uictus.
 Quid tibi cum uultu, quale depressus habebat
 Rauola, dum Rhodopes uida terit inguina barba?
 Nos colaphum incutimus labenti crustula seruo.
 Non erat hac facie miserabilior Crepereius
 Pollio, qui triplicem usuram prestare paratus
 Circuit, et fatuos non inuenit, unde repente
 Tot rugae certe modico contentus agebas
 Vernam equitem, conuina ioco mordente factus,
 Et salibus uehemens intra pomeria natis.
 Omnia nunc contra, uultus grauis, horrida sicca
 Sylua comae, nullus tota nitor in cute, qualem
 Praestabit calidi circumlita fascia uisci,
 Sed fruticante pilo neglecta, et squalida crura.
 Quid macies et griueteris, quem tempore longo
 Torret quarta dies, olimque domestica febris?
 Deprendas animi tormenta latentis in agro
 Corpore, deprendas et gaudia, sumit utrumque
 Inde habitum facies igitur flexisse uideris
 Propositum, et uitae contrarius ire priori.
 Nuper enim (ut repeto) sanum I sidus, et Ganymede
 Pacis, et aduecta secreta palatia matris,
 Et Cererem (nam quo non prostat foemina templo?)
 Notior Ausidio moechus celebrare solebas,
 (Quod taceo) atque ipsos etiam inclinare maritos.
 Vtile et hoc multis uita genus, at mihi nullum
 Inde operae pretium, pingues aliquando lacernas

M unimenta togæ duri, crassiq; coloris,
E t male percussas textoris pectine galli
A cipimus, tenuæ argentum, uenæq; secundæ.
F ata regunt homines, fatum est in partibus illis,
Q uas sinus abscondit, nam si tibi sydera cessant,
N il faciet longi mensura incognita nemi,
Q uamuis te nudum spumanti vitro labello
V iderit, et blandæ assidue, densæq; tabellæ
S ollicitent. *hæc deus pater, hæc deus pater, hæc deus pater.*
Q uod tamen ulterius monstrum, quæ mollis auarus?
H æc tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti.
C omputat, et cœnet, ponatur calculus, ad fine
C um tabula pueri, numera sestertia quinq;
O mnibus in rebus, numerentur deinde labores;
A n facile, et proum est agere intra uiscera penem
L egitimum, atq; illic hesternæ occurrere cenæ?
S eruus erit minus ille miser, qui foderit agrum,
Q uam dominum, sed tu sane tener, et puerum te,
E t pulchrum, et dignum cyatho, cœloq; putabas.
V os humili a seclæ, uos indulgebis unquam
C ultori, iam nec morbo donare parati?
E n cui tu uiridem umbellam, cui sucina mittas
G randia, natalis quoties redit, aut madidum uer
I ncipit, et strata positus, longaq; cathedra
M unera foemineis tractas secreta calendis.
D ic passer cui tot montes, tot prædia seruas
A ppula, tot meluos intra tua pascua lassos?
T e Trifolius ager fecundis utibus implet,
S uspectumq; iugum Cumis, et Gaurus inanis.
N am quis plura linit uicturo dolia musto?

SATYRA NONA

Quantum erat exhausti lumbos, donare clientis
 I ugeribus paucis? melius ne hic rusticus infans
 Cum matre, & casulis, & cum lufore catello
 Cymbala pulsantis legatus fiet amici?
 I improbus es, cum poscis ait, sed pensio clamat
 Posce, sed appellat puer unicus, ut Polyphemi
 Lata acies, per quam solers euasit Vlysses.
 Alter emendus erit, nanq; hic non sufficit, ambo
 P ascendi, quid agam bruma spirante? quid oro?
 Quid dicam scapulis seruatorum mense Decembri,
 Et pedibus? durate, atq; expectate ciuitas?
 Verum ut dissimiles, ut mittas cetera, quanto
 Metiris pretio, quod nunc tibi dedimus essem,
 Deuotusq; cliens, uxor tua uirgo maneret?
 Scis certe quibus ista modis, quam saepe rogaris,
 Et quæ pollicentur, fugientem saepe puellam
 Amplexu rapui, tabulas quoq; ruperat, et iam
 Signabat, tota uix hæc ego nocte redemi
 Te plorante foris, testis mihi lectulus, & tu,
 Ad quem peruenit lecti sonus, & dominae uox.
 Instabile, ac dirimæ coeptum, & iam penè solutum
 Coniugium in multis domibus seruauit adulter.
 Quid te circumagis? quæ prima, aut ultima ponas?
 Nullum ergo meritum est in grate, ac perfide nullum,
 Quod tibi filiulus, uel filia nascitur ex me?
 Tollis enim, et libris actorum spargere gaudes
 Argumenta uiri, foribus suspende coronas,
 Iam pater es, dedimus quod famæ opponere possis.
 Iura parentis habes, propter me scriberis hæres,
 Legatum omne capis, necnon & dulce caducum.

C ommoda præterea iunguntur multa caducis,
S i numerum, si tres implevero, iussu doloris
N enole causa tui. contra tamen ille quid affert?
N egligit, atq; alium bipedem sibi quaerit a sellum.
H æc soli commissa tibi celare memento,
E t tacitus nostras intra te fige querelas.
N am res mortifera est inimicus pumice levis,
Q ui modo secretum commiserat, ardet, & odit
T anquam prodiderim quicqd scio, sumere ferrum,
F uste aperire caput, candelam apponere ualuis
N on dubitat, nec contemnas, aut despicias, quod
H is opibus nunquam cara est annona ueneni.
E rgo occulta teges, ut curia Martis Athenis.
O' Corydon Corydon, secretum diuitis ullum
E sse putas, serui ut taceant, iumenta loquentur,
E t canis, & postes, & marmora, claude fenestras,
V ela tegunt rimas, iunge hostia, tollito lumen
E' medio, clament omnes, prope nemo recumbat,
Q uod tamen ad cantum galli facit ille secundi,
P roximus ante diem caupo sciet, audiet & quæ
F inxerunt pariter librarius, archimagri
C arptores. quod enim dubitant componere crimen
I n dominos, quoties rumoribus ulascuntur
B althea? nec deerit qui te per compita quaerat
N olentem, & miseram uinosus inebriet aurem.
I llos ergo roges quicqd paulo ante petebas
A nobis, taceant illi, sed proderet maluit
A rcanum, quàm subrepti potare salerni,
P ro populo faciens quantum Laufella bibebat.
V incendum recte cum propter plurima, tum his

SATYRA

P ræcipue causis, ut linguas mancipiorum
 C ontemnas, nam lingua mali pars pessima serui.
 D eterior tamen hic, qui liber non erit, illis,
 Q uorum animas & sarre suo custodit, & ære.
 I circo ut possim linguam contemnere serui,
 V tile consilium modo, sed commune dedisti,
 N unc mihi quid suades post dānum temporis, et spes
 D eceptas? Festinat enim decurrere uelox
 F losculus angustæ, miseræq; breuissima uitæ
 P ortio, dum bibimus, dum sarta, unguenta, puellas
 P oscimus, obrepit non intellecta senectus.
 N e trepida, nunquam pathicus tibi decrit amicus
 S tantibus, & saluis his collibus. undiq; ad illos
 C onueniunt & carpentis, & nauibus omnes,
 Q ui digito scalpunt uno caput, altera maior
 S pes superest, tu tantum erucis imprime dentem.
 H æc exempla para feliciabus, at mea Clotho,
 E t Lachesis gaudent, si pascitur inguine uenter.
 O' parui, nostriq; lares, quos thure minuto,
 A ut sarre, et tenui soleo exornare corona,
 Q uando ego figam aliqd, quo sit mihi tuta senectus
 A' tegete, et baculo. uiginti millia foenus
 P ignoribus positis, argenti uascula puri,
 S ed quæ Fabricius censor notet, & duo fortes
 D e grege mœsorum, qui me cervice locata
 S ecurum iubeant clameso insistere circo.
 S it mihi præterea curuus celator, & alter,
 Q ui multas facies pingat cito. sufficient hæc.
 Q uando ego pauper ero, uotum miserabile, nec spes
 H is saltem, nam cum pro me fortuna rogatur,

Affigit

Affigit ceras illa de naue petitis,
Quæ siculos cantus effugit remige surdo.

SATYRA DECIMA

Mnibus in terris, quæ sunt à Gadibus usq;
Aurorâ, et Gangem, pauci dinoscere possunt
Vera bona, atq; illis multū diuersa, remotæ
Erroris nebula. quid enim ratione timemus,
Aut cupimus? quid tam dextro pede conapis, ut te
Conatus non poeniteat, uotiq; peracti?
Euertere domos totas optantibus ipsis
Di faciles, nocitura toga, nocitura petuntur
Militia, et torrens dicendi copia, multis
Est sua mortifera est facundia. uiribus ille
Consisus periit, admirandisq; lacertis.
Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strangulat, et cuncta exuperans patrimonium census,
Quanto delphinis balena britannica maior.
Temporibus diris igitur, iussuq; Neronis
Longinum, et magnos Senecæ præditiis hortos
Clausit, et egregias Lateranorum obsidet ædes,
Tota cohors. rarus uenit in cœnacula miles.
Pauca licet portas argenti uascula puri,
Nocte iter ingressus gladium, contumq; timebis,
Et motæ ad lunam trepidabis arundinis umbrâ.
Cantabit uacuis coram latrone uiator.
Prima fere uota, et cunctis notissima templis,
Dinitia ut crescant, ut opes, ut maxima toto
Nostra sit arat foro. sed nulla aconita bibuntur
Fistilibus, tunc illa time, cum pocula sumes

SATYRA

Gemmata, & lato setinum ardebit in auro.
 I am'ne ignur laudas, quod de sapientibus alter
 Ridebat, quoties a limine mouerat unum,
 Protuleratq; pedem, flebat contrarius alter?
 Sed facilis cuius rigidi censura carchinni,
 Mirandum est unde ille oculis sufficerit humor.
 Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
 Democritus, quanquam non essent urbibus illis
 P retexta, & trabee. fasces, lectica, tribunal.
 Quid si iudisset prætozem in curribus altis
 Extantem, & medio sublimem in puluere circi
 In tunica Iouis, & pictæ sarrana ferentem
 Ex humeris aulæa togæ, magnæq; coronæ,
 Tantum orbem, quanto ceruix non sufficit ulla?
 Quippe tenet sudans hanc publicus, & sibi consul
 Ne placeat curru seruus portatur eodem.
 Da nunc & uolucrem, sceptro quæ surgit eburno,
 Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
 Agminis officia, & niveos ad frena Quirites,
 De fossa in loculis, quos sportula fecit amicos.
 Tunc quoq; materiam risus inuenit ad omnes
 Occursus hominum, cuius prudentia monstrat
 Summos posse uiros, & magna exempla daturus
 Veruecum in patria, crassoq; sub aëre nasci.
 Ridebat curas, nec non & gaudia vulgi,
 Interdum & lachrymas, cum fortune ipse minaci
 Mandaret laqueum, mediumq; ostenderet unguem.
 Ergo supernacua, aut pernitiosa petuntur,
 Propter quæ fas est genua incrare deorum.
 Quosdam præcipitat subiecta potentia magnæ

I nuidia, mergit longa, atq; insignis honorum
P agina, descendunt statuae, restemq; sequuntur.
I plas deinde rotas bigarum impacta securis
C ædit, & immeritis franguntur crura caballis.
I am stridunt ignes, iam foliis, atq; caminis
A rder adoratum populo caput, & crepat ingens
S eianus, deinde ex facie toto orbe secunda
F iunt urceoli, pelues, sartago, patellæ.
P one domi Lauros, duc in capitolia magnum,
C retatumq; bouem, Seianus ducitur unco
S pectandus. gaudent omnes. quæ labra? quis illi
V ultus erat? nunquam, siquid mihi credis, amant
H unc hominem. sed quo cecidit sub crimine? qui snam
D elator? quibus indicij? quo teste probauit?
N il horum, uerbosa, & grandis epistola uenit
A Capreis. bene habet, nil plus interrogo, sed quid
T urba tremens? sequitur fortunam, ut semper, & odit
D amnos. idem populus, si Nortia thusco
F auisset, si oppressa foret secura senectus
P rimipis, hac ipsa Seianum diceret hora
A ugustum, iam pridem, ex quo suffragia nulli
V endimus, effugit curas, nam qui dabat olim
I mperium, fasces, legiones, omnia, nunc se
C ontinet, atq; duas tantum res anxius optat
P ana, & Circenses. perituros audio multos.
N il dubium, magna est fornacula, pallidulus mi
B rutidius meus ad Martis fuit obuius aram,
Q uam timeo uictus ne poenas exigit Ajax,
V t male defensus, curramus præcipes, &
D um iacet in ripa, calcemus Cæsaris hostem,

SATYRA

Sed uideant serui, ne quis neget, et pavidum in ius
 Ceruice astricta dominum trahat. hi sermones
 Tunc de Seiano, secreta hæc murmura vulgi.
 Vis ne salutari sicut Seianus? habere
 Tandem? atq; illi sellas donare curules?
 Illum exercitiis præponere? tutor haberi
 Principis angusta Caprearum in rupe sedentis
 Cum grege chaldæo? uis certe pila, cohortes,
 Gregios equites, et castra domestica, quidni
 Hæc cupias, et qui nolunt occidere quenquam,
 Posse uolunt. sed quæ præclara, et prospera tanti,
 Ut rebus latis par sit mensura malorum?
 Huius, qui trahitur, prætextam sumere manibus?
 An Fidenarum, Gabiorumq; esse potestas?
 Et de mensura ius dicere? uasa minima
 Frangere pannosus uacuis ædilis v lubris?
 Ergo quid optandum foret, ignorasse fateris
 Seianum. nam qui nimios optabat honores,
 Et nimias poscebat opes, numerosa parabat
 Excelsæ turris tabulata, unde altior esset
 Casus, et impulsæ præceps immane ruina.
 Quid Crassos? quid Pompeios euertit, et illum,
 Ad sua qui domitos deduxit flagra quirites?
 Summus nempe locus nulla non arte petitus,
 Magnaq; numinibus uota exaudita malignis.
 Ad generum Cereris sine cede, et vulnere pauci
 Descendunt reges, et sicut morte tyranni.
 Eloquium, ac famam Demosthenis, aut Ciceronis
 Incipit optare, et totis quinquatribus optat,
 Quisquis adhuc uno partem colit asse Minervam,

Quem sequitur custos angustæ uernula capsa,
E loquio sed uterq; perit orator, utrunq;
L argus, et exundans leto dedit ingenij fons.
I ngenio manus est, et ceruix caesa, nec unquam
S anguine ausidici maduerunt rostra pusilli.
O fortunatam natam me consule Romam.
A ntoni gladios potuit contemnere, si sic
O mnia dixisset, ridenda poemata malo,
Quam te conspicuae diuina Philippica famæ,
V olueris a' prima quæ proxima. scæuis et illum
E xitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
T orrentem, et pleni moderantem frena theatri.
D ijs ille aduersis genitus, fatiq; sinistro,
Quem pater ardentis massæ fuligine lippus
A' carbone, et forcipibus, gladiosq; parante
I ncute, et luteo vulcano ad rhetora misit.
B ellorum exuniae, truncas affixa trophæis
L orica, et fractæ de casside bucula pendens,
E t curtum temone iugum, uictæq; triremis
A plustre, et summo tristis captiuis in arcu,
H umanis maiora bonis creduntur, ad hæc se
R omanus, grauiusq; ac barbarus induperator.
E rexit, causas discriminis, atq; laboris
I nde habuit. tanto maior famæ sitis est, quam
V irtutis. quis enim uirtutem amplectitur ipsam,
P remia si tollas? patriam tamen obruit olim
G loria paucorum, et laudis, tituliq; cupido
H æsuri saxis anerum custodibus, ad quæ
D iscutienda ualent sterilis mala robora fictus,
Quandoq; dem data sunt ipsis quoq; sata sepulchris.

SATYRA

E xpende Hannibal'em, quot libras in duce summo
 I nuenies: hic est, quem non capit Africa Mauro
 P erfusa Oceano, Nilôq; admota repenti.
 R ursus ad Aethiopum populos, aliosq; Elephatos,
 A dditur imperijs Hispania, Pyrenæum
 T ranslit, opposuit natura alpemq; niuemq;
 D iduxit scopulos, & montem rupit ætæo.
 I am tenet Italiam, tamen ultra pergere tendit,
 A ctum inquit, nihil est, ni pœno milite portas
 F rangimus, & media vexillum pono Suburra.
 O qualis facies, & quali digna tabella,
 C um getula ducem portaret bellua luscum.
 E xitus ergo quis est? gloria, vincitur idem
 N empe, et in exiliū præceps fugit, atq; ibi magnus.
 M irandusq; cliens sedet ad prætoria regis,
 D onec bithyno libeat uigilare tyranno.
 F inem animæ, quæ res humanas miscuit olim,
 N on gladij, non saxa dabunt, non tela, sed ille
 C annarum uindex, ac tanti sanguinis ultor
 A nnulus i demens, & sæuas curre per alpes,
 V t pueris placeas, & declamatio fias.
 V nus peleo iuueni non sufficit orbis,
 A estuat infelix angusto limite mundi,
 V t Gyara clausus scopulis, paruaq; Scripho,
 C um tamen à figulis munitam intrauerit urbem,
 S arcophago contentus erit. mors sola fatetur,
 Q uantula sint hominum corpuscula. creditur olim
 V elificatus Aethos, & quicquid Græcia mendax
 A udet in historia, cum stratum classibus iisdem,
 S uppositumq; rotis solidum mare, credimus altos

D e fecisse amnes, epotaq; flumina medo
P rardente, & madidis cœnat quæ sostratus alis.
I lle tamen qualis redijt salamine relictæ,
I n Corum, atq; Eurum solitus sœuire flagellis
B arbarus æolio nunquam hoc in carcere passos,
I psū compedibus, qui uinxerat Ennosigæum?
M itius id sanè, quod non & stigmatè dignum
C redidit, huic quisquam uellet seruire deorum?
S ed qualis redijt? nempe una nunc cruentis
F luctibus, ac tarda per densa cadauera prora.
H as toties optata exegit gloria pœnas.
D a spatium uitæ, multos da Iuppiter annos,
H oc recto uultu, solum hoc & pallidus optas.
S ed quàm continuus, & quantis longæ senectus
P lena malis, deformem, & tetrū ante omnia uultum,
D issimilemq; sui, deformem pro cute pellem,
P endentesq; genas, & talers aspice rugas,
Q ualers, umbriferos ubi pandit Tabracæ saltus,
I n uenula scalpit iam mater simia buccæ.
P lurima sunt inueniunt discrimina, pulchrior ille
H oc, atq; ille alio, multum hic robustior illo,
V na senum facies, cum uoce tremientia labra.
E t iam leue caput, madidiq; infantia nasi.
F rangendus misero gingua panis inermi,
V sque adeo grauis uxori, natisq; sibiq;
V t captatori moneat fastidia Cossæ.
N on eadem uini, atq; tibi torpente palato
G audia, nam coitus iam longæ obliuio, uel si
C oneris, iacet exiguus cum ramice neruus,
E t quamuis tota palpenet nocte, iacebit.

SATYRA

A n'ne aliquid sperare potest hæc inguinis ægri
C anities? quid, quod merito suspecta libido est,
Quæ Venerem affectat sine viribus? aspice partis
Nunc dānum alterius, nam quæ cantante uoluptas,
Sit licet eximius citharædus? sit'ne Seleucus,
Et quibus aurata mos est fulgere lacerna.
Quid refert magni sedeat qua parte theatri,
Qui uix cornicines exaudiat, atq; tubarum
Concentus? clamore opus est, ut sentiat auris,
Quem dicat uenisse puer, quot nuntiet horas.
Preterea minimus gelido iam corpore sanguis
Ebre calet sola. circumsilit agmine facto
Morborum omne genus, quorum si nomina quæras.
Proptius expedit, quot amauerit Hippia mæchos,
Quot Themison ægros autumnio occiderit uno,
Quot Basilus socios, quot circumscripserit Hirrus
Pupillos, quot longa uiros exorbeat uno
Maura die, quot discipulos inclinet Amillus,
Percurram citius quot uillas possideat nunc,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat.
Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis, ambos
Perdidit ille oculos, et luscis inuidet, huius
Pallida labra cibum capiunt digitis alienis.
Ipsæ ad conspectum cœnæ diducere rictum
Suetus, hiat tantum, ceu pullus hirundinis, ad quem
Ore uolat pleno mater ieiuna, sed omni
Membrorum damno maior dementia, quæ nec
Nomina seruorum, nec uultum agnoscit amici,
Cum quo præterita cœnauit nocte, nec illos,
Quos genuit, quos eduxit, nam codice sæuo

Hæredes uetut esse suos, bona tota feruntur
Ad Phialen, tantum artificis ualet halitus oris,
Quod steterat multis in carcere fornicis annis.
Ut uigant sensus animi, ducenda tamen sunt
Fœdera natorum, rogi aspiciendus amatæ
Coniugis, et fratris, plenæq; sororibus urnæ.
Hæc data poena diu uiuentibus, ut renouata
Semper clade domus multis in luctibus, inq;
Perpetuo mœrore, et nigra ueste senescant.
Rex Pylus (magno si quicquam credis Homero)
Exemplum uitæ fuit à cornice secunde.
Felix nimirum, qui tot per sæcula mortem
Distulit, atq; suos iam dextra computat annos,
Quiq; nouum toties mustum bibit, oro parumper
Attendas, quantum de legibus ipse queratur
Factorum, et nimio de stamine, cum uidet acris
Antilochi barbam ardentem, nam querit ab omnē
Quisquis adest socio, cur hæc in tempora duret,
Quod facinus dignum tam longo admiserit æuo.
Hæc eadem Peleus, raptum cum lugeat Achillem,
Atq; alius, cui fas Ithacum lugere natantem.
Incolum Troia Priamus uenisset ad umbras
Assaraci magnis solennibus, Hectore funus
Portante, ac reliquis fratrum ceruicibus inter
Ilia dum lachrymas, ut primos edere planctus
Cassandra inciperet, scissaq; Polyxena palla,
Si foret extinctus diuerso tempore, quo iam
Cœperat audaces Paris ædificare carinas.
Longa dies igitur quid contulit omnia uidit
Euersa, et flammis Asiam, ferroq; cadentem.

SATYRA

Tunc miles tremulus posita tulit arma tiara,
Et ruit ante aram summi Iouis, ut uetulus bos,
Qui domini cultris tenuis, et miserabile collum
Praebet ab ingrato iam fastiditus aratro.
Exitus ille utrunq; hominis, sed torua canino
Latravit victu, quæ post hunc uixerat uxor.
Festino ad nostros, et regem transeo Ponti,
Et Cræsum, quem uox iusti sacunda Solonis
Respiciere ad longæ iussit spatia ultima uitæ.
Exilium, et carcer Minturnarumq; paludes.
Et mendicatus uicta Carthagine panis
Hinc causas habuere, quid illo cine tulisset
Natura in terris, quid Roma beatus unquam,
Si circumducto captiuorum agmine, et omni
Bellorum pompa, animam exhalasset optimam,
Cum de theutonico uellet descendere curru.
Prouida Pompeio dederat Campania febres
Optandas, sed multæ urbes, et publica uota
Vicerunt. igitur fortuna ipsius, et urbis
Seruatum uicto caput abstulit hoc cruciatus
Lentulus, hac poena caruit, ceciditq; Cethegus
Integer, et iacuit Catilina cadauere toto.
Formam optat modico pueris, maiore puellis
Murmure, cum Veneris sanum uidet anxia mater
Vsq; ad delicias uotorum, cur tamen, inquit,
Corripias? pulchra gaudet Latona Diana.
Sed uetat optari faciem Lucretia, qualem
Ipsa habuit. cuperet Rutile Virginia gibbum
Ac capere, atq; suam Rutile dare. filius autem
Corporis egregij miseros, trepidosq; parentes

Semper habet. rara est adeo concordia formæ,
A tq; pudicitia, sanctos licet horrida mores
Tradiderit domus, ac ueteres imitata Sabinas.
Præterea castum ingenium, uultumq; modestum
Sanguine feruentem tribuat natura benigna
Largæ manu. quid enim puero conferre potest plus
Custode, & cura natura potentior omni?
Non licet esse uiros. nam prodiga corruptoris
Improbitas ipsos audet tentare parentes.
Tanta in muneribus fiducia, nullus ephebum
Deformem sana castrauit in arce tyrannus,
Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, uel
Strumosum, atq; uero pariter, gibbosq; tumentem.
Nunc ergo iuuenis specie lætare tui, quem
Maiora expectant discrimina, fiet adulter
Publicus, & poenas metuet quasq; maritis
Exigere irati, nec erit felicior astro
Martis, ut in laqueos nunquam incidat, exigit autem
Interdum ille dolor plus, quàm lex ulla dolori
Concessit, neat hic ferro, secat ille cruentis
Verberibus, quosdam mœchos & mugilis intrat.
Sed tuus Endymion dilectæ fiet adulter
Matrone, mox cum dederit seruilia nummos,
Fiet & illius, quem non amat, eruet omnem
Corporis ornatum. quid enim ulla negauerit udis
Inguinibus, siue est hæc Hippia, siue Catulla?
Deterior totos habet illic fœmina mores.
Sed casto quid forma nocet? quid profuit olim
Hippolyto graue propositum? quid Sellerophontis
Eruit nempè hæc cœu fustidit repulsa.

SATYRA

Nec Sthenobœa minus, quâ Cressa excauit, et se
 Concessere ambæ mulier scævissima tunc est,
 Cum stimulos odio pudor admouet. elige quid nam
 S uadendum esse putes, cui nubere Cæsaris uxor
 Desinat, optimus hic, & formosissimus idem
 Gentis patritiæ rapitur miser extinguendus
 Messalinæ oculis. dudum sedet illa parato
 Flammeolo, tyriusq; palam genialis in hortis
 S ternitur, & ritu decies centena dabuntur
 Antiquo, ueniet cum signatoribus auspex.
 Hæc tu secreta, & paucis commissa putabas,
 Non nisi legitime nult nubere, quid placeat, dic,
 Ni parere uelis, pereundum est ante lucernas,
 Si scelus admittas, dabitur mora parvula, dum res
 Nota urbi, & populo contingat principis aures,
 Dedeas ille donus sciet ultimus, interea tu
 Obsequere imperio, si tanti est uita dierum
 Paucorum, quicquid lenius, meliusq; putaris,
 Perbæda est gladio pulchra hæc, et candida cernix.
 Nil ergo optabunt homines? si consilium uis,
 Permites ipsis expendere numinibus, quid
 Conueniat nobis, rebusq; sit utile nostris.
 Nam pro incundis aptissima quæq; dabunt dii.
 Carior est illis homo, quam sibi. nos animorum
 Impulsi, & cæcæ, magnaq; cupidine ducti
 Coniugium petimus, partumq; uxoris, at illis
 Notum qui pueri, qualisq; futura sit uxor.
 Ut tamen et postcas aliquid, noneasq; sacellis
 Extæ, & candiduli diuina tomacula porci,
 O randum est, ut sit mens sana in corpore sano.

Fortem posce animum, & mortis terrore carentem,
 Qui spatium uitæ extremum inter munera ponat
 Naturæ, qui ferre queat quoscunq; labores,
 Nesciat irasci, cupiat nihil, & potiores
 Herculis erumnas credat, sænosq; labores,
 Et tenere, et coenæ, & plumis Sardana palæ.
 Monstro, quod ipse tibi possis dare, semita certe
 Tranquilla per virtutem patet unica uitæ.
 Nullum numen abest, si sit prudentia, sed te
 Nos facimus Fortuna deam, cæloq; locamus.

SATYRA VNDECIMA.

Titius eximie si cœnat, lautus habetur,
 Si Rutilus, demens, qd eni maiore cachinno
 Excipitur vulgæ, quam pauper Apicius? ois
 Conuictus, thermæ, stationes, omne theatrum
 Derutilo, nam dum ualida, ac iuuenilia membra
 Sufficiunt galeæ, dumq; ardens sanguine fertur
 Non cogente quidem, sed nec prohibente tribuno
 Scripturus leges, & regia uerba lanistæ.
 Multos porro uides, quos sæpe elusus ad ipsum
 Creditor introitum solet expectare macelli,
 Et quibus in solo uiuendi causa palato est.
 Gregius cœnat, meliusq; miserrimus horum,
 Et cito casurus iam perlucente ruina.
 Interea gustus elementæ per omnia quærunt,
 Nunquam animo pretijs obstantibus, interius si
 Attendas, magis illa iuuant quæ pluris emuntur.
 Ergo haud difficile est perituram arcessere summam
 Lanicibus oppositis, uel matris imagine fractæ,

SATYRA

E t quadringentis nummis condire gulo sum
 F ictile, sic ueniunt ad miscellanea ludi.
 R efert ergo quis hæc eadem parer, in Rutilo nam
 L uxuria est, in ventidio laudabile nomen
 S umit, & a censu famam trahit. illum ego iure
 D espiciam, qui scit quanto sublimior Atlas
 O mnibus in Libya sit montibus, hic tamen idem
 I gnoret quantum ferrata distet ab arca
 S acculus, e' cælo descendit πῶδ' ὀϊστῶν.
 F igendum, & memori tractandum pectore, sine
 C oniugium quæras, uel sacri in parte senatus
 E sse uelis, nec enim loriam possit Achilles
 T hersites, in qua se traducebat Vlysses
 A nāpitem, ceu tu magno discrimine causam
 P rotegere affectas. te consule, dic tibi quis sis
 O rator uehemens, an Curtius, an Matho, buccæ
 N oscenda est mensura tuæ, spectandaq; rebus
 I n summis, minimis, etiam cum piscis emetur,
 N ec mulum cupias, cum sit tibi gobio tantum
 I n loculis. quis enim te deficiente crumena,
 E t crescente gula manet exitus, ære paterno,
 A c rebus merfis in uenirem, fœnoris, atq;
 A rgenti grauis, & pecorum, agrorumq; capacem?
 T alibus a' dominis post cuncta nouissimus exit
 A nnulus, & digito mendicat Pollio nudo.
 N on præmaturi cineres, nec funus acerbum
 L uxuriæ, sed morte magis metuenda senectus.
 H i plerumq; gradus, conductæ pecunia Romæ,
 E t coram dominis consumitur, inde ubi paulum
 N escio quid superest, et pallet fœnoris auctor,

Qui uertèrè solum Baias, & ad hostia currunt.
Cedere nanq; foro iam non tibi deterius, quam
Aesquilas a feruenti migrare suburra.
Ille dolor solus patriam fugentibus, illa
Mœstitia est, caruisse anno circensibus uno.
Sanguinis in facie non hæret gutta, morantur
Pauca ridiculum, & fugientem ex urbe pudorem.
Experire hodie nunquid pulcherrima dictu
Persicæ non præstem uita, nec moribus, et re,
Sed laudem siliquas occultus ganeo, pultes
Coram alijs dictem puero, sed in ore placentas.
Nam cum sis conuiua mihi promissus, habebis
Eundrum, uenies Tirynthius, aut minor illo
Hosper, & ipse tamen contingens sanguine cœlum
Alter aquis, alter flammis ad sydera missus.
Fercula nunc audi nullis ornata macellis.
De tyburtino ueniet pinguis agros
Oculus, & toto grege mollior, inscius herbæ,
Nec dum ausus uirgæ humilis mordere salicti,
Qui plus lactis habet, quam sanguinis, & montana
Asparagi, posito quos legit uillica fuso.
Grandia præterea, tortorq; calientia fœno
Oua adsunt ipsis cum matribus, & seruata
Parte anni, quales fuerant in uitibus, unæ,
Sic ignium, syriumq; pirum de corbibus iisdem
Aemula picenis, & odoris mala recentis,
Nec metuenda tibi, si ratum frigore postquam
Autumnum, & crudi posuere pericula sucæ.
Hec olim nostri iam luxuriosa senatus
Cena fuit, Curius paruo quæ legerat horto

SATYRA

I pse fœcis breuibꝫ ponebat oluscula, quæ nunc
 S qualidus in magna fastidit compede fossor,
 Qui meminit calidæ sapiat quid uulua popinæ.
 S ita terga suis rara pendentia crate
 M oris erat quondam festis seruare diebus,
 E t natalitium cognatis ponere lardum,
 A ædente noua, siquam dabat hostia, carne,
 C ognatorum aliquis titulo ter consulis, atq;
 C astrorum imperijs, & dictatoris honore
 F unctus, ad has epulas solito maturius ibat,
 E rectum domito referens à monte ligonem.
 C um tremere autem Fabios, durumq; Catonem,
 E t Scaturos, & Fabricios, rigidiq; seueros
 C enforis mores etiam collega timeret,
 N emo inter curas, & serua duxit habendum,
 Q ualis in oceani fluctu testudo nataret.
 C larum Troiugenis factura, ac nobile fulcrum,
 S ed nudo latere, & paruis frons ærea lectis
 V ile coronati caput ostendebat aselli,
 A d quod lasciuu ludebant ruris alumni.
 T ales ergo tibi, qualis domus, atq; supellex.
 T unc rudis, & graias mirari nescius artes,
 V rbibus euersis prædarum in parte reperta
 M agnorum artificum frangebat pocula miles,
 V t phaleris gauderet equis, cælataq; cassis
 R omuleæ simulachra feræ mansuescere iussæ
 I mperij fato, & geminos sub rupe Quirinos,
 A c nudam effigiem clypeo fulgentis, & hastæ,
 P endentisq; Dei perituro ostenderet hosti.
 A rgenti quod erat solis fulgebat in armis.

Ponebant

P onebant igitur thusco farrata catino
O mnia tunc, quibus inuideas, si liuidulus sis.
T emplorum quoq; maiestas præsentior, et uox
N octe ferè media, mediamq; audita per urbem
L itore ab Oceani Gallis uementibus, et diis
O fscium natis peragentibus, his monuit nos,
H anc rebus latis curam præstare solebat
F ictilis, et nullo uiolatus Iuppiter auro.
I lla domi natus, nostraq; ex arbore mensas
T empora uiderunt, hos lignum stabat in usus,
A nnosam si forte nucem deiecerat Eurus.
A t nunc diuitibus coenandi nulla uoluptas,
N il Rombus, nil dama sapit, putere uidentur
V nguenta, atq; rosæ, latos nisi sustinet orbes
G rande ebur, et magno sublimis Pardus hiatus
D entibus ex illis, quos mittit porta Syenes,
E t Mauri celeres, et mauro obscurior indus,
E t quos deposuit nabathæo bellua saltu,
I am nimior, capitiq; graues, hinc surgit orexis,
H inc stomacho bilis, nam pes argenteus illis,
A nnulus in digito quod ferreus. ergo superbum
C onuiuiam caueo, qui me sibi comparat, et res
D efficit exiguas, adeo nulla uncta nobis
E st eboris, nec tessellæ, nec calculus ex hac
M ateria, quin ipsa manubria cultellorum
O ssea, non tamen his ulla unquam obsonia fiunt
R andula, haud ideo peior gallina secatur.
S ed nec structor erit, cui cedere debeat omnis
P ergula, discipulus Tripheri doctoris, apud quem
S umine cum magno lepus, atq; aper, et pygærgus.

SATYRA

Et scythicae uolucres, et phœnicopterus ingens,
 Et Getulus orix, hebeti lautissima ferro
 Cœditur, et tota sonat ulmea cœna Suburra.
 Nec frustum caprea subducere, nec latus aphyra
 Onit auis noster tirunculus, ac rudis omni
 Tempore, et exiguae frustis imbutus ofellæ.
 Plebeios calices, et paucis assibus emptos
 Porriget incultus puer, atq; a frigore tutus,
 Non phryx, aut lycius, non a mangone petitus.
 Quisquæ erit, et magno, cum poscis, posce latine.
 Idem habitus cunctis, tonsi, erectiq; capilli,
 Atq; hodie tantum propter conuiuia pexi.
 Pastoris duri est hic filius, ille bubulci.
 Suspirat longo non uisam tempore matrem,
 Et casulam, et notos tristes desyderat hædos,
 Ingenui uultus puer, ingenuiq; pudoris,
 Quales esse decet, quos ardens purpura uestit,
 Nec pugillares deferit in balnea rancus.
 Testiculos, nec uellendas iam præbuit alas,
 Cassa nec opposito pauidus tegit inguina gutto.
 Hic tibi uina dabit diffusa in montibus illis,
 A quibus ipse uenit, quorum sub uertice lufit.
 Namq; una, atq; eadem uini patria, atq; ministri.
 Forsitan expectes, ut Gaditana canoro
 Incipiat prurire choro, plausuq; probatæ
 Ad terram tremulo descendant clume puellæ
 Irritamentum ueneris languentis, et acres
 Diuitis urticæ. maior tamen ista uoluptas
 Alterius sexus. magis ille extenditur, et mox
 Auribus, atq; oculis concepta uirina mouetur.

Non caput has rugas humilis domus, audiat ille
 Testarum crepitus cum uerbis, nudum olido stans
 Fornice manapium quibus abstinet, ille fruatur
 Vocibus obscænis, omniq; libidinis arte,
 Qui lacedæmoniū pedemate lubricat orbem,
 Namq; ibi Fortunæ ueniam damus, alē turpis,
 Turpe & adulterium mediocribus. hæc eadē illi
 Omnia cum faciant, hilares, nitidiq; uocantur.
 Nostra dabunt alios hodie conuiuia ludos,
 Conditor illi ados cantabitur, atq; Maronis
 Alti soni dubiam facientia carmina palmam.
 Quid refert tales uersus, qua uoce legantur?
 Sed nunc dilatis auerte negotia curis,
 Et gratam requiem dona tibi, quando licebit
 Per totam cessare diem, non fœnoris ulla
 Mentio, nec prima si luce egressa, reuerti
 Nocte solet, tacito bilem tibi contrahat uxor
 Humida suspectis referens multitia rugis,
 Vexatasq; comas, & uultum, auremq; calentem.
 Protinus ante meum, quicquid dolet, exue limen,
 Pone domum, & seruos, & quicquid frāgitur illis,
 Aut perit, ingratos ante omnia pone sodales.
 Interea meglestiacæ spectacula palmæ
 Idæum solēne colunt, similisq; triumpho
 Pædo caballorum prætor sedet. ac mihi pace
 Immense, nimisq; licet si di cere plebis,
 Totam hodie Romam circus caput, & fragor aurem
 Percutit, euentum uiridis quo colligo panni.
 Nam si deficeret, mœstam, attonitamq; uideres
 Hanc urbem, ueluti Cannarum in puluere uictis

SATYRA

Consulibus spectent iuvenes, quos clamor, et audax
Sponsio, quos cultæ decet assedisse puellæ.
Nostra bibat uernum contracta cuticula solem,
Effugiatq; togam, iam nunc in balnea salua
Fronte licet uadas, quanquam solida hora supersit
Ad sextam, facere hoc non possis quinque diebus
Continuis, quia sunt talis quoque tædianitæ
Magna, uoluptates commendat rarior usus.

SATYRA DVODECIMA.

Atali Coruine die mihi dulcior hæc lux,
Qua festus promissa deis animalia cesses
Expectat, niueâ reginæ cædimus agnâ.
Paruellus dabitur pugnantî Gorgone maurâ,
Sed procul extensum petulans quatit hostia funem
Tarpeio seruata Ioui, frontemq; coruscant
Quippe ferox uitululus templis maturus, et ara,
Spargendusq; mero, quem iam pudet ubera matris
Ducere, qui uexat nascenti robora cornu.
Sires ampla domi, similisq; affectibus esset,
Pinguior Hispulla traheretur taurus, et ipsa
Mole piger, nec finitima nutritus in herba,
Lætâ sed ostendens Clitumni pascua sanguis
Iret, et a grandi ceruix ferienda ministro,
Ob reditum trepidantis adhuc, horrendaq; passis
Nuper, et incolumem sese mirantis amici.
Nam præter pelagi casus, et fulguris ictum
Euastrum, densæ cælum abscondere tenebræ
Nube una, subitusq; antennâs impulit ignis,
Cum se quisq; illo percussum crederet, et mox

A ttonitus nullum conferri posse putaret
 N aufragium uel ardentibus omnia fiunt
 T alia, tam grauitur, si quando poetica surgit
 T empestas, genus eae aliud discriminus, audi,
 E t miserere iterum, quanquam sint caetera sortis
 E iusdem, pars dira quidem, sed cognita multis,
 E t quam uotina testantur sana tabella
 P lurima (pictores quis nescit ab Iside pasci?)
 A cidit et nostro similis fortuna Catullo,
 C um plenus fluctu medius foret aluenus, et iam
 A liernum puppis latus euertentibus undis
 A rboris incerta, nullam prudentia cani
 R ectoris conferret opem, decidere iactu
 C œpit cum uentis imitatus Castora, qui se
 E unuchum ipse facit cupiens euadere damno
 T esticulorum, adeo medicatum intelligit inguen.
 F undite quæ mea sunt dicebat cuncta Catullus,
 P ræcipitare uolens etiam pulcherrima, uestem
 P urpuream teneris quoq; Mecœnatibus aptam,
 A tq; alias, quarum generosi graminis ipsum
 I nfecit natura pecus, sed & egregius fons
 V iribus occultis, & hæticus adiunxit aer.
 I lle nec argentum dubitabat mittere lances
 P arthenio factas, urnæ cratæra capaxem,
 E t dignum sitiente Pholo, uel coniuge Fusci,
 A dde & bascaudas, & mille escaria, multum
 C elati, biberat quo callidus emptor Olynti.
 S ed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
 A rgento præferre caput, rebusq; salutem?
 N on propter uitam faciunt patrimonia quidam,

S ed uitio cæci propter patrimonia uiuunt.
 I actatur rerum utilium pars maxima, sed nec
 D amna leuant tunc aduersis urgentibus, illuc
 D ecidit, ut malum ferro summitteret, ac se
 E xplicat angustum, discriminis ultima quando
 P residia afferimus, nauem factura minorem.
 I nunc et uentis animam committe, dolato
 C onfusus ligno, digitis à morte remotus
 Q uattuor, ac septem, si sit latissima teda.
 M ox cum reticulis, et pane, et uentre lagoena,
 A spice sumendas in tempestate se cures.
 S ed postquã iacuit planum mare, tempora postquã
 P rospira uectoris, fatumq; ualentius euro,
 E t pelago, postquam Parca meliora benigna
 P ensa manu ducunt hilares, et staminis albi
 L anificæ, modica non multo fortior aura
 V entus adest, inopi miserabilis arte curre
 V estibus extensis, et quod superauerat unum,
 V elo prora suo, iam deficientibus austris.
 S pes uitæ cum sole redit, tum gratus Iulo,
 A tq; nouercali sedes prælata lauino,
 C onspiciunt sublimis apex, cui candida nomen
 S crofa dedit, lætis Phrygibus mirabile fumen,
 E t nunquam uisis triginta clara mamillis.
 T andem intrat positas inclusa per æquora moles,
 T yrrhenamq; Pharon, porrectaq; brachia rursus,
 Q uæ pelago occurrunt medio, longeq; relinquunt
 I taliam. non sic igitur mirabere portus,
 Q uos natura dedit, sed trunca puppe magister
 I nteriora petit baiana peruia cymbæ.

Tunc stagnante sinu gaudent ibi uertice raso
 Garula securi narrare pericula nautæ.
 Ite igitur pueri linguis animisq; fauentes,
 Sertaq; delubris, & farra imponite cultris,
 Ac molles ornatu focos, glebamq; uirentem,
 Iam sequar, & sacro, quod præstat, rite peracto
 Inde domum repetam, graales ubi parua coronas
 Accipiunt fragili simulachra nitentia cera.
 Hic nostrum placabo Iouem, laribusq; paternis,
 Thura dabo, atq; omnes uiolæ iactabo colores.
 Cuncta nitent, longos erexit ianua ramos,
 Et matutinis operatur festu lucernis.
 Nec suspecta tibi sint hæc Coruine, Catullus,
 Pro cuius reditu tot pono altaria, paruos
 Tres habet heredes, libet expectare, quis ægræ,
 Et claudentem oculos gallinam impendat amico.
 Tam sterili uerum hæc nimia est impensa, coturnix
 Nulla unquam pro patre cadet. sentire calorem
 Si cæpit locuples Gallita, & Pacius orbi,
 Legitime fixis uestitur tota tabellis
 Porticus, existunt qui promittant hecatomben.
 Quatinus hic non sunt nec uenales Elephantæ,
 Nec latio, aut usquam nostro sub sydere talis
 Bellua concipitur, sed furua gente petita
 Arboribus rutulis, & Turni pascitur agro
 Cæsaris armentum, nulli seruire paratum
 Prædato, siquidem tyrio seruire solebant
 Hannibali, & nostris ducibus, regiq; Molosso,
 Horum maiores, & dorso ferre cohortes
 Partem aliquam belli, & euntem in prælium mæ.

SATYRA

N ulla igitur mora per Nouū, mora nulla per Histrū
 P acuium, quin illud ebur ducatur ad aras,
 E t cadat ante lares Gallinæ uictima sacra
 T antis digna deis, & captatoribus horum.
 A lter enim, si concedas mactare, mouebit
 D e grege seruorum magna, et pulcherrima quæq;
 C orpora, uel pueris, & frontibus anallarum
 I mponet uittas, & si qua est nubilus illi
 I phigenia domi, dabit hanc altaribus, & si
 N on sperat tragicae fortuna piacula ceruæ.
 L audo meum auem, nec comparo testamento
 M ille rates, nam si Libitinam euaserit æger,
 D elebit tabulas inclusus carcere nasæ,
 P ost meritum sanè mirandum, atq; omnia soli
 F orsan Pacuius breuiter dabit, ille superbus
 I ncedet uictis rinalibus. ergo uides, quàm
 G rande operæ pretium faciat iugulata Mycenis.
 V inat Pacuius quæso, uel Nestora totum,
 P ossideat, quantum rapuit Nero, montibus aurum
 E xæquet, nec amet quenquam, nec ametur ab ullo.

SATYRA TERTIADECIMA.

X emplo quodcunq; malo committitur, ipsi
 D isplicet auctori. prima est hæc ultio, qd se
 I udice, nemo nocēs ab soluitur, i proba quis
 G ratia fallacis prætoris uicerit urnam.
 Q uid sentire putas omnes Caluine recenti
 D e scelere, & fidei uiolatæ crimine? sed nec
 T am tenuis census tibi contigit, ut mediocris
 I acturæ te mergat onus, nec rara uidemus

Quæ pateris, casus multis hic cognitus, ac iam
Tritus, et è medio Fortunæ ductus æquo.
Ponamus nimios gemitus flagrantior æquo
Non debet dolor esse uiri, nec uulnere maior.
Tu quamuis leuium minimam, exiguamq; malorum
Particulam uix ferre potes spumantibus ardens
Visceribus, sacrum tibi quod non reddat amicus
Depositum, stupet hæc, qui iam post terga reliquit
Sexaginta annos Fonteio consule natus.
At nihil in melius tot rerum proficis usus
Magna quidem, sacris quæ dat præcepta libellis
Vixitrix Fortunæ sapientia, dicimus autem
Hos quoq; felices, qui ferre incommoda uitæ,
Nec iactare iugum uitæ didicere magistra.
Quæ tam festa dies, ut cesset prodere furem?
Perfidiam, fraudes, atq; omni ex crimine lucrum
Quæsitum, et partos gladio, uel pyxide nummos?
Rari quippe boni, numero uix sunt totidem, quot
Thebarum portæ, uel diuitis hostia Nili.
Non ætas agitur, peioraq; sæcula ferri
Temporibus, quorum sceleri non inuenit ipsa
Nomen, et à nullo posuit natura metallo.
Nos hominum, diuinumq; fidem clamore ciemus,
Quanto Fessidium laudat uocalis agentem
Spartula, dic senior bulla dignissime, ne scis
Quas habeat ueneres aliena pecunia, ne scis
Quem tua simplicitas risum uulgo moueat, cum
Exigis à quoquam ne peieret, et putet ullis
Esse aliquod numen templis, aræq; rubenti.
Quondâ hoc indigenæ uiuebant more prius, quàm

Sumeret a grestem posito diademate falcem
 S aturnus fugiens, tunc cum uirguncula Iuno,
 Et priuatus adhuc idæis Iuppiter antris,
 Nulla super nubes conuiuia cœlicolarum
 Nec puer Iliacus, formosa, nec Herculis uxor
 Ad cyathos, et iam sicato nectare tergens
 Rachia Vulcanus liparæa nigra taberna
 Pandebat sibi quisq; Deus, nec turba deorum
 Talis, ut est hodie, contentaq; sydera paucis
 Numinibus miserum urgebant Atlanta minori
 Pondere, non dum ali quis sortitus triste profundum
 Imperium, aut sicula toruus cum coniuge Pluton,
 Nec rosta, nec furie, nec saxum, aut uulturis atris
 Pœna, sed infernis hilares sine regibus umbræ
 Improbis illo fuit admirabilis æuo.
 Credebant hoc grande nefas, et morte piandum,
 Si iuuenis uetulo non assurrexerat, et si
 Barbato cuiusq; puer, licet ipse uideret
 Plura domi farræ, et maiores glandis acervos.
 Tam uenerabile erat præcedere quattuor annis,
 Primaq; par adeo sacræ lanugo senectæ
 Nunc si depositum non insicietur amicus,
 Si reddat ueterem cum tota ærugine follem,
 Prodigiosa fides, et thuscis digna libellis,
 Quæq; coronata lustrari debeat agna
 Gregium, sanctumq; uirum si cerno, bimembri
 Hoc monstrum puero, et miranti iam sub aratro
 Piscibus inuentis, et foetæ comparo mulæ,
 Sollicitus tanquam lapides effuderit imber,
 Examenq; apium longa confederit uua

Culmine delubri, tanquam in mare fluxerit annis
 Gurgibus miris, & lactis uortice torrens.
 Intercepta decem quereris sestertia fraude
 Sacrilegæ, quid si bis centum perdidit alter
 Hoc arcana modo? maiorem tertius illa
 Summam, quâ patulæ uix ceperat angulus arcæ?
 Tam facile, & prouum est superos continere testes,
 S mortalis idem nemo sciat. aspice quanta
 Vocæ neget, quæ sit ficti constantia uultus.
 Per Solis radios, tarpeaq; fulmina iurat,
 Et Martis frameam, & cyrrhæi spicula natis,
 Per calamos uenatricis, pharetramq; puellæ,
 Perq; tuum pater ægæi Neptune tridentem,
 Addit & herculeos arcus, hastamq; Minervæ
 Quicquid habent telorum armamentaria cœli.
 Si uero & pater est, comedam inquit, flebile nati
 S inaput elixi, pharioq; madentis areto.
 Sunt qui in Fortunæ iam casibus omnia ponunt,
 Et nullo credunt mundum rectore moueri
 Natura uolente uices & lucis, et anni,
 Atque ideo inirepidi quæcunq; altaria tangunt.
 Est alius metuens ne crimen poena sequatur,
 Hic putat esse Deos, & peierat, atq; ita secum,
 Dæcarnat quodcunq; uolet de corpore nostro
 I sis, & irato feriat mea lumina sistro,
 Dummodo uel cæcus teneam, quos abnego, nummos.
 Et phthisis, & uomicae putres, & dimidium crus
 Sunt tanti? pauper locupletem optare podagram
 Ne dubitet Ladas, si non eget Anticyra nec
 Archigene. quid enim uelocis gloria plantæ

A SATYRA

P ræstat, et esuriens pisææ ramus oliuæ?
 V t sit magna, tamen certe lenta ira deorum est.
 S i curant igitur cunctos punire nocentes,
 Q uando ad me uenient? sed et exorabile numen
 F ortasse experiar, solet his ignoscere multi.
 C ommittunt eadem diuerso crimina fato.
 I lle crucem pretium sceleris tulit, hic diadema.
 S ic animus diræ trepidum formidine culpæ
 C onfirmant. tunc te sacra ad delubra uocantem
 P ræcedit, trahere immo ultro, ac uexare paratus.
 N am cum magna malæ superest audacia causæ,
 C reditur à multis fiducia, mimum agit ille,
 V rbani qualem fugitiuus scurra Catulli.
 T u miser exclamas, ut stentora uincere possis,
 V el potius quantum gradibus Homericus, audis
 I uppiter hæc? nec labra moues, cum mittere uocem
 D ebueras uel marmoreus, uel aeneus? aut cur
 I n carbone tuo charta piathura soluta
 P onimus, et sectum uiculi iecur? albaq; porci
 O menta? ut uideo nullum discrimen habendum est.
 E ffigies inter uestras, statuamq; Batilli.
 A cipe quæ contra ualeat solatia ferre,
 E t qui nec cynicos, nec stoica dogmata legit
 A' cynicis tunica distantia, non Epicurum
 S uspicat exigui lætium plantaribus horti.
 C urentur dubij medicis maioribus æ gri,
 T u uenam uel discipulo committe philippi,
 S i nu' um in terris tam detestabile factum
 O stendis, taceo, nec pugnis cadere pectus
 T e ueto, nec plana faciem contundere palma,

Quandoquidem accepto claudēda est ianua damno,
 Et maiore domus gemitu, maiore tumultu
 Planguntur nummi, quā in fœnera nemo dolorem
 Fingit in ocafū, uestem diducere summam
 Contentus uexare oculos humore coacto,
 Ploratur lachrymis amiffa pecunia ueris.
 Sed si cuncta uides fimili fora plena querela,
 Si decies lectis diuerfa in parte tabellis
 Vana superuacui dicunt chirographa ligni,
 Arguit ipſorum quos littera geminaq; princeps
 Sardonyxus, locus quæ custo dicitur eburnis.
 Te nunc delitias extra communia cenſes
 Ponendum, quia tu gallinæ filius albæ,
 Nos uiles pulli nati infelicibus ouis.
 Rem pateris modicam, & mediocri bile ferendam,
 Si ſelectas oculos maiora ad crimina, confer
 Conductum latronem, incendia ſulfure coepta,
 Atq; dolo, primos cum ianua colligit ignes,
 Confer & hos ueteris qui tollunt grandia templi
 Pricula adorandæ rubiginis, & populorum
 Dona, uel antiquo poſitas a rege coronas.
 Hæcibi ſi non ſunt, minor extat ſacrilegus, qui
 Radat inaurati femur Hercules, & faciem ipſam
 Neptuni, qui bracteolam de Caſtore ducat,
 An dubitet ſolitus totum conflare tonantem?
 Confer & artifices, mercatoremq; ueneni,
 Et deducendum corio bouis in mare, cum quo
 Clauditur aduerſis innoxia ſimia fatis.
 Hæc quora pars ſclerum, quæ aſtos gallicus urbis
 Vſque a luſifero, donec lux oandat, audit.

H umani generis mores tibi nosse uolenti
 S ufficit una domus. paucos consume dies,
 D icere te miserum, postquā illinc ueneris, aude.
 Q uis tumidum guttur miratur in alpibus? aut quis
 I n Meroë crasso maiorem infante manillam?
 C ærula quis stupuit Germani lumina? flauam
 C æsariem? Et madido torquentem cornua cirro?
 N empe quod hæc illis natura est omnibus una.
 A d subitas Thracum uolucres, nubemq; sonoram
 P ygmæus paruis currit bellator in armis,
 M ox impar hosti, raptusq; per aëra curuis
 V nguibus a sæua fertur grue. si uideas hoc
 G entibus in nostris risu quatere, sed illic
 Q uanquam eadem assidue spectentur prælia, rident
 N em, ubi tota cohors pede non est altior uno.
 N ulla ne periuri capitis, fraudisq; nefandæ
 P æna erit? abreptum crede hūc grauiore cathena
 P rotinus, et nostro (quid plus uelit ira?) necatri
 A rbitrio. manet illa tamen iactura, nec unquam
 D epositum tibi sospes erit, sed corpore trunco
 I nuidiosa dabit minimus solatia sanguis
 A t uindicta bonum uita iucundius ipsa,
 N empe hoc indocti, quorum præcordia nullis
 I nterdum, aut leuibus uideas flagrantia, causis,
 Q uantulacumq; adeo est occasio, sufficiat ira.
 C hrysippus non dicit idem, nec mite Thaletis
 I ngenium, dulciq; senex uicinus Hymetto
 Q ui partem acce præ sæua inter uincla cicuta
 A ccusatori nollet dare. plurima felix
 P aulatim uitia, atq; errores exiit omnes

TERTIA DECIMA 56

P rima docens rectum sapientia, quippe minuti
 S emper, et infirmi est animi, ex quibus uoluptas
 V ltio continuo sic collige, quod uindicta
 N emo magis gaudet, quam femina, cur tamen hos tu
 E uasisse putes, quos diu conscia facti
 M ens habet attonitos? et surdo uerbere cadit
 O caulum quatiente animo tortere flagellum?
 P aena autem uehemens, ac multo seuior illis,
 Q uas et Cæditus grauis inuenit, aut Rhadaman-
 N octe, dieque suum gestare in pectore testem. (thus;
 S partano quidam respondit Pythia uates,
 H aud impunitum quondam fore, quod dubitaret
 D epositum retinere, et fraudem iure tueri
 I urando, querebat enim quæ numinus esset
 M ens, et an hoc illi facinus suaderet Apollo.
 R eddidit ergo metu non moribus, et tamen omnem
 V ocem adyti dignam templo, ueramque probauit,
 E xinctus tota pariter cum prole, domoque,
 E t quâ uis longa deductis gente propinquis.
 H as patitur pœnas peccandi sola uoluntas.
 N am scelus intra se tractum qui cogitat ullum,
 F acti crimen habet, cedo si conata peregit?
 P erpetua anxietas, nec mensæ tempore cessat
 F auibus ut morbo siccis, interque molares
 D issili crescente cibo, sed uina misellus
 E xpuit, albani ueteris pretiosa senectus
 D isplicet, ostendas melius, densissima ruga
 C ogitur in frontem, uelut acri ducta falerno.
 N octe breuem si forte indulsit cura soporem,
 E t toto uersata toro iam membra quiescunt,

C ontinuo templum, & uiolati numinis aras,
E t quod praeceps mentem sudoribus urget,
T e uidet in somnis, tua sacra, & maior imago
H umana turbat pauidum, cogitq; fateri.
H i sunt, qui trepidant, & ad omnia fulgura pallēt,
C um tonat, ex animis primo quoq; murmure caeli,
N on quasi fortuito, nec uentorum rabie, sed
I ratus cadat in terras, & uindictae ignis.
I lla nihil nocuit, cura grauiore timetur
P roxima tempestas, uelut hoc dilata sereno.
P reterea lateris uigili cum febre dolorem
S i cœpere pati, missum ad sua corpora morbum
I n festo credunt a numine, saxa Deorum
H ec, & tela putant, pecudem spondere sacello
B alantem, & laribus cristam promittere galli
N on audent, quid enim sperare nocentibus aegris
C oncessum? uel quae non dignior hostia uita?
M obilis, & uaria est ferme natura malorum,
C um scelus admittunt, superest constantia, quid fas,
A tq; nefas, tandem incipiunt sentire peractis
C riminibus, tamen ad mores natura recurrit
D amnos, fixa, & mutari nescia, nam quis
P ecandi finem posuit sibi? quando recepit
E iectum semel attrita de fronte ruborem?
Q uisnam hominum est, quē tu contentum uideris uno
F lagitio? dabit in laqueum uestigia noster
P erfidus, & nigri patietur carceris uncum,
A ut maris aegaei rupem, scopulosq; frequentes,
E xulibus magnis, poena gaudebis amara
N omnis inuisi, tandemq; fateri latus
N ec surdum, nec Tiresiam quēquam esse deorum.

SATYRA

57

SATYRA QVARTADECIMA.

Lurima sunt Fuscine, & fama digna sinistra,
 Et nitidis maculam, ac rugam figentia rebus,
 Quæ monstrât ipsi pueris, traditq; parêtes.
 Si damnoſa ſenem inuat alea, ludit & hæres
 Bullatus, paruoq; eadem mouet arma fritillo,
 Nec de ſe melius cuiquam ſperare propinquo
 Concedit inuuenis, qui radere tubera terra,
 Boleum condire, & eodem iure natantes
 Mergere ſiccedulas didicit nebulone parente,
 Et cæna monſtrante gula, cum ſeptimus annus
 Tranſierit puero non dum omni dente venato,
 Barbatoſi licet admoneas mille inde magiſtros,
 Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu
 Semper, & à magna non degenerare culina.
 Mitem animum, & mores modiciſ erroribus æquos
 P recipit, atq; animoſ ſeruorum, et corpora, noſtra
 Materiam conſtare putat, paribuſq; elementis?
 An ſenire docet Rutiluſ, qui gaudet acerbo
 Plagarum ſtrepituſ, & nullam ſirena flagellis
 Comparat atiphateſ trepidi laris, ac Polyphemuſ?
 Tum felix quotieſ aliquiſ tortore uocato
 Vritur ardenti duo propter lintea ferro.
 Quid ſuadet inuemi lætuſ ſtridore cathenæ,
 Quem mire afficiunt inſcriptæ ergaſtula, carcer
 Rufficiuſ? expectaſ ut non ſit adultera Larga
 Filia, quæ nunquam maternos dicere mœchoſ
 Tam cito, nec tanto poterit contexere curſu,
 Vt non ter decieſ reſpiret? conſcia matri

SATYRA

Virgo fuit. ceras nunc hac dictante pusillas
 Implet, & ad mæchum dat eisdem ferre cinædis.
 Sic natura iubet, uelocius, & citius nos
 Corruptum uitiorum exempla domestica, magnis
 Cum subeant animos authoribus, unus, & alter
 Forsitan hæc spernant iuuenes, quibus arte benigna,
 Et meliore luto finxit præcordia Titan.
 Sed reliquos fugienda patrum uestigia ducunt,
 Et monstrata diu ueteris trahit orbita culpæ.
 Abstineas igitur damnis huiusce, etenim uel
 Vna potens ratio est, nec crimina nostra sequantur
 Ex nobis geniti, quoniam doctiles imitandis
 Turpibus, ac prauis omnes sumus, & Catilinam
 Quocumq; in populo uideas, quocumq; sub axe,
 Sed nec Brutus erit, Bruti nec auunculus usquam.
 Nil dictu fœdum, uisusq; hæc limina tuncat,
 Intra quæ puer est, procul hinc, procul inde puellæ
 Lenonum, & tantus pernoctantis parasiti.
 Maxima debetur puero reuerentia, siquid
 Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos,
 Sed peccaturo obstat tibi filius infans.
 Nam siquid dignum censoris fecerit ira,
 Quandoquidem similem tibi se non corpore tantum,
 Nec uultu dederit, morum quoq; filius, & cum
 Omnia deterius tua per uestigia peccet,
 Corripies nimirum, & castigabis acerbo
 Clamore, ac post hæc tabulas mutare parabis.
 Vnde tibi frontem, libertatemq; parentis,
 Cum facias peiora senex tuacumq; cerebro
 Iam pridem caput hoc uentosa incurbita quærat?

Hospite uenturo cessabit nemo tuorum,
 V erre pauimentum, nitidas ostende columnas,
 A rida cum tota descendat aranea tela,
 H ic lauet argentum, nasa aspera tergeat alter,
 V ox domini fremit instantis, uirgamq; tenentis.
 E rgo miser trepidas, ne stercore foeda canino
 A tria displiceant oculis uenientis amici,
 N e persusa luto sit porticus, & tamen uno
 S emodio scobis haec emendat seruulus unus.
 I llud non agitas, ut sanctam filius omni
 A spiciat sine labe domum, uitioq; carentem?
 C ratum est, quod patriæ ciuem, populoq; dedisti,
 S i facis, ut patriæ sit idoneus, utilis agris,
 V tilis & bellorum, & pacis rebus agendis.
 P lurimu. n. intererit quibus artibus, & quibus hunc tu
 M oribus instituas. serpente Ciconia pullos
 N utrit, & inuenta per deuia rura lacerta,
 I lli eadem sumptis quaerunt animalia pennis.
 V ultur iumento, et canibus, crucibusq; relictis
 A d foetus properat, partemq; cadaueris affert.
 H ic est ergo cibus magni quoq; uulturis, & se
 P ascentis propria cum iam facit arbore nidos.
 S ed leporem, aut capream famulae Iouis, et generosæ
 I n saltu uenantur aues, tunc præda cubili
 P onitur, inde autem, cum se matura leuabit
 P rogenes, stimulante fame, festinat ad illam
 Q uamprimum rupto prædam gestauerit ouo.
 A edificator erat Centronius, & modo curuo
 L itore Caietæ, summa nunc Tyburis arce,
 N unc prænesunt in montibus alia parabat

SATYRA

Culmina villarum, græcis, longeq; petitis
Marmoribus, uincens Fortunæ, atq; Herculis ædem,
Vt spado vincebat capitolia nostra Posides.
Dum sic ergo habitat Cæronius, imminuit rem,
Fregit opes, nec parua tamen mensura relictæ
Partis erat, totam hanc turbauit filius amens,
Dum meliore nouas attollit marmore uillas.
Quidam sortiti metuentem sabbata patrem
Nil præter nubes, & cœli numen adorant,
Nec distare putant humana carne suillam,
Qua pater abstinuit, mox & præputia ponunt,
Romanas autem soliti contemnere leges,
Iudaicum ediscunt, & seruant, ac metuant ius,
Tradidit arcano quodcunq; uolumine Moses
Non monstrare uias, eadem nisi sacra colenti,
Questum ad fontem solos deducere uerpos.
Sed pater in causa, cui septima quæq; fuit lux
Ignaua, & partem uitæ non attigit ullam.
Sponde tamen iuuenes imitantur cætera, solam
Inuiti quoq; auaritiâ exercere iubentur.
Fallit enim uitium speciei uirtutis, & umbra,
Cum sit triste habitu, uultuq; & ueste seuerum.
Nec dubie tanquam frugi laudatur auarus,
Tanquam parcus homo, & rerum tutela suarum.
Certa magis, quam si fortunas seruet easdem
Hesperidum serpens, aut ponticus adde quod hunc, de
Quo loquor, egregium populus putat, atq; uerendum
Ariscem, quippe his crescunt patrimonia fabris,
Sed crescunt quocunq; modo, maioraq; fiunt
Incude assidua, semperq; ardente camino.

E t pater ergo animi felix credit auaros
 Qui mirantur opes, qui nulla exempla beati
 P auferis esse putant, inuenes hortantur, ut illam
 I re uiam pergant, & eidem incumbere secta.
 S unt quaedam uitiorum elementa, his protinus illos
 I mbuit, & cogit minimas ediscere sordes.
 M ox acquirendi docet insatiabile uotum,
 S cruorum uentres modio castigat iniquo
 I pse quoq; esuriens, neq; enim omnia sustinet unq;
 M uida caerulei panis consumere frustra,
 H esternum solitus medio seruare minutal
 S eptembri, necnon differre in tempora coena
 A lterius conchem aestui cum parte lacerti
 S ignatam, uel dimidio, putrig; siluro,
 F ilaq; sectui numerata includere porri,
 I mitatus ad haec aliquis de ponte negabit.
 S ed quod diuitias haec per tormenta coactas?
 C um furor haud dubius, cu sit manifesta phrenesis,
 V t locuplex moriaris egenti uiuere fato?
 I nterea pleno cum turgat sacculus ore,
 C rescat amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit,
 E t minus hanc optat, qui non habet, ergo paratur
 A ltera uilla tibi, cum rus non sufficit unum,
 E t proferre libet fines, maiorq; uidetur,
 E t melior uicina seges, mercatus & hanc, &
 A rbusta, & densa montem qui canet olina,
 Q uorum si pretio dominus non uincitur ullo,
 N oste boues macri, lassosq; famelica collo
 A rmenta ad uirides huius mittuntur aristas,
 N ec prius inde donum, quam tota noualia sacos

SATYRA

I n ventres abeant, ut credas falabus actum.
D icere uix possis, quàm multi talia plorent,
E t quot uenales iniuria fecerit agros.
S ed qui sermanes? quæ foedæ bucina famæ?
Q uid nocet hoc? inquit, tunicam mihi malo Lupini,
Q uàm si me toto laudet uicinia pago
E xigui ruris paucissima farræ secantem.
S alicet & morbis, & debilitate carebis,
E t luctum, & curam effugies, & tempora uite
L onga tibi posthæc fato meliore dabuntur,
S i tantum culti solus possederis agri,
Q uantum sub Tatio populus Romanus arabat.
M ox etiam fractis ætate, ac punica passis
P rælia, uel Pyrrhū immanem, gladiosq; molossos;
T andem pro multis uix iugera bina dabantur
V ulneribus, merces ea sanguinis, atq; laboris
N ullis uisa unquam meritis minor, aut ingrata
C urta fides patriæ, saturabat glebula talis
P atrem ipsum, turbamq; casæ, qua foeta iacebat
V xor, & infantes ludebant quattuor, unus
V ermula, tres domini, sed magnis fratribus horum
A' serobe, uel sulcō redeuntibus altera cœna
A mplior, & grandes fumabant pultribus ollæ.
N unc modus hic agri nostro non sufficit horto.
I nde ferè scelerum causæ, nec plura uenena
M iscut, aut ferro grassatur sæpius ullum
H umane mentis uitium, quàm scena cupido
I ndomiti census. nam diues qui fieri uult,
E t cito uult fieri, sed quæ reuerentia legum?
Q uis metus, aut pudor est unq̃ properantis anaræ

V inite contenti casulis, & collibus istis
 O' pueri Marſus dicebat, & Hernicus olim,
 V estinusq; ſenex, panem quæramus aratro,
 Qui ſatis eſt menſis, laudant hoc numina ruris,
 Quorum ope, & auxilio gratæ poſt munus ariſtæ
 Contingunt homines veteris faſtidia quercus.
 Nil ucturum feciſſe uolet, quem non pudet alto
 Per glacem perone tegi, qui ſummonet euros
 Pellibus inuerſis. peregrina, ignotaq; nobis
 Ad ſcelus, atq; neſas, quodcunq; eſt, purpura ducit.
 Hæc illi ueteres præcepta minoribus, at nunc
 Poſt finem autumnû media de nocte ſupinum
 C lamofus iuuenem pater excitat, accipe ceras,
 Scribe puer, uigila, cauſas age, perlege rubras
 Maiorum leges, aut uitem poſce libello.
 Sed caput intactum buxo, naresq; piloſas
 Annotet, & grandes miretur Lælius alas.
 Dirue Maurorum Attegras, caſtella Brigantium,
 Ut locuplètem aquilam tibi ſexageſimus annus
 Afferat, aut longos caſtrorum ferre labores
 Si piger, & trepido ſoluant tibi cornua uentrem
 Cum lituis audita, pares, quod uendere poſſis
 Pluris dimidio, nec te faſtidia mercis
 Vllius ſubeant ablegandæ Tyberim ultra,
 Nec credas ponendum aliquid discriminis inter
 Vnguenta, & corium. Lucri bonus eſt odor ex re
 Qualibet, illa tuo ſententia ſemper in ore
 Verſetur dÿs, atq; ipſo Ioue digna poetæ.
 Vnde habeas quærit nemo, ſed oportet habere.
 Hoc monſtrant uetulæ pueris poſcentibus aſſem,

SATYRA

H oc discunt omnes ante alpha, & beta puella.
 T alibus instantem monitis quęcunq; parentem
 S ic possum affari, dico vanissime, quis te
 F estinare iubet meliorem presto magistro
 D iscipulum, securus abi, uincēris ut Ajax
 P ræterijt Thelamonem, ut Pelęa uicit Achilles.
 P arcendum est teneris, non dū impleuere medullas
 N atiuę mala nequitia, cum pectore barbam
 C æperit, & longi mucronem admittere cultri,
 F alsus erit testis, uendet periuria summa
 E xigua, Cereris tangens aramq; pedemq;
 E latam iam crede nurum, si limina uestra
 M ortifera cum dote subit, quibus illa premetur
 P er somnum digitis nam quę terraq; mariq;
 A cquirenda putes, breuior uia conferet illi.
 N ullus enim magni sceleris labor. hæc ego nunq;
 M andauī dices olim, nec talia suasi,
 M entis causa malę tamen est & origo penes te.
 N am quisquis magni census præcepit amorem;
 E t leno monitu pueros producit auaros,
 E t qui per fraudes patrimonia conduplicare
 D at libertatem, & totas effudit habenas
 C urriculo, quem si renoces subsistere nescit,
 E t te contempto rapitur, metisq; relictis.
 N emo satis credit tantum delinquere, quantum
 P ermittas, adeo indulgent sibi latius ipsi.
 C um dicis inueni stultum, qui donet amico,
 Q ui paupertatem leuet, attollatq; propinqui,
 E t spoliare doces, & circumscribere, & omni
 C rimine diuitias acquirere, quarum amor in te est.

Quantus

Quantus erat patriæ Decori in pectore, quantum
Dilexit Thebas, si Græcia uera, Menœceus,
In quarum sulcis legiones dentibus anguis
Cum clypeis nascuntur, et horrida bella capeffunt
Continuo, tanquam et tubicen surrexerit una.
Ergo ignem, cuius scintillas ipse dedisti,
Flagrantem late, et rapientem cuncta uidebis.
Nec tibi parceatur misero, trepidumq; magistrum
In cauea magno fremitu Leo tollit alumnus.
Nota mathematicis genesis tua, sed graue tardas
Expectare colos, morieris stamine non dum
Abrupto, iam nunc obstas, et uota moraris,
Iam torquet inuenem longa, et ceruina senectus.
Ocyus Archigenē quære, atq; eme, quod Mithridates
Composuit, si uis aliam decerpere ficum,
Atq; alias tractare rosas, medicamen habendum est,
Sorbere ante cibum quod debeat aut pater, aut rex.
Monstro uoluptatem egregiam, cui nulla theatra,
Nulla æquare queas prætoris pulpita lauti,
Si spectas quanto capitis discrimine constant
Incrementa domus, ærata multus in arca
Fiscus, et ad uigilem ponendi castora nummi,
Ex quo Mars ultor galeam quoq; perdidit, et res
Non potuit seruare suas. ergo omnia Floræ,
Et Cereris licet, et Cybeles aulaa relinquas,
Tanto maiores humana negotia ludi.
An magis oblectant animum iactata petauro
Corpora? quiq; solent rectum descendere funem?
Quam tu, corycia semper qui puppe moraris,
Atq; habitas Coro semper tollendus, et Austro

SATYRA

P erditus a' siculis faci mercator olentis?
 Q ui gaudes pingue antiquæ de littore Cretæ
 P assum, & municipes Iouis aduexisse lagenas?
 H ic tamen ancipiti figens uestigia planta
 V ictum illa mercede parat, brumamq; famemq;
 I lla reste cauet. tu propter mille talenta,
 E t centum villas temerarius. aspice portus,
 E t plenum magnis trabibus mare. plus hoium ē iam
 I n pelago, ueniet classis quocumq; uocarit
 S pes lucri, nec Carpathium, getulæq; tantum
 A equora transiliet, sed longe Calpe relictæ,
 A udiat herculeo stridentem gurgite solem.
 G rande operæ pretium est, ut tenso folle reuertis
 I nde domum possis, tumidaq; superbus aluta
 O ceani monstra, & iuuenes uidisse marinos.
 N on unus mentes agitat furor, ille sororis
 I n manibus uultu Eumenidum terretur, & igni,
 H ic bone percusso mugire Agamemnona credit,
 A ut Ithacum, parcat tunicis licet, atq; lacertis,
 C uratoris eget, qui nauem meribus implet
 A d summum latus, & tabula distinguitur unda,
 C um sit causa mali tanti, & discriminis huius
 C oncisum argentum in titulos, facesq; minutas.
 O ccurrunt nubes, & fulgura, soluite funem
 F rumentum dominus clamat, piperisq; cœmptor,
 N il color hic cœli, nil fasciæ nigra minatur,
 A estuum tonat infelix, ac forsitan ipsa
 N oste atdet fractis trabibus, fluctuq; premetur
 O brutus, & Tonam læua morsuq; tenebit.
 S ed cuius uotis modo non suffecerat aurum

Quod Tagus, & rutila noluit Pactolus arena,
F. rigida sufficient uel antes inguina panni,
E xiguusq; abus, mer sarate naufragus assensum
D um rogat, & picta se tempestate tuetur.
T antis parta malis, cura maiore, metusq;
S eruantur, misera est magni custodia census.
D ispositis prædiues hamis uigilare cohortem
S ernorum noctu Licinus iubet, attonitus pro
E lectro, signisq; suis, phrygiâq; columna,
A tq; ebore, & lata testudine. dolia nudi
N on ardent cynici, si fregeris, altera fiet
C ras domus, atq; eadem plumbo cômmissa manebit.
S ensit Alexander, testa cum uidit in illa
M agnum habitatorem, quanto felicior hic, qui
N il cuperet, quàm qui totum sibi posceret orbem,
P assurus gestis æquanda pericula rebus.
N ullum numen abest, si sit prudentia, sed te
N os facimus Fortuna deam. mensura tamen quæ
S ufficiat census, si quis me consulat, edam.
I n quantum sis, atq; fames, & frigora poscunt,
Q uantum Epicure tibi parus suffeat in hortis,
Q uantum socratici ceperunt ante penates,
N unquam aliud natura, aliud sapientia dicit.
A cribus exemplis uideor te claudere, misce
E rgo aliquid nostris de moribus, effice summam
B is septem ordinibus, quam lex dignatur Othonis,
H æc quoq; si rugam trahit, extendiq; labellum,
S ume duos equites, sic tertia quadringenta,
S i non dum impleui gremium, si panditur ultra
N ec Cræsi fortuna unquam, nec perficiat regna

SATYRA

Sufficient animo, nec diuitiæ Narcissi,
Indulsi Caesar cui Claudius omnia, cuius
Paruit imperijs uxorem occidere iussus.

SATYRA QVINTADECIMA.

Vis nescit Volusi Bithynice qualia demens
q Aegyptus portetâ colat? Crocodilô adorat
Pars hæc, illa pauet saturâ serpētibus ibim
E ffigies sacri nitet aurea Cerpitheæ,
D imidio magicæ resonant ubi Memnone chordæ.
A tq; uetus Thebe centum iacet obruta portis.
I llic coeruleos, hic piscem fluminis, illic
O ppida tota canem uenerantur, nemo Dianam;
P orrum, & cepe nefas uiolare, ac frangere morsu.
O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
N umina, lanatis animalibus abstinet omnis
M ensa, nefas illic foetum iugulare capellæ,
C arnibus humanis uesci licet, attonito cum
T ale super coenam facinus narraret Vlysses
A lino, bilem, aut risum fortasse quibusdam
M oueat, ut mendax aretalogus in mare nemo
H unc abicit sæua dignum, uerâq; Charybdi,
F ingentem immanes Læstrygonas, & Cyclopes?
N am citius Scyllam, uel concurrentia saxa
C yanes, plenos & tempestatibus utres
C rediderim, aut tenui percussum uerbere Circes,
E t cum remigibus grunisse Elpenora porcis,
T am uacui capitis populum Phæacæ putauit,
S ic aliquis merito non dum ebrius, & minimû qui
D e corcyreâ temētum duxerat urna,
S olus enim hoc Ithacus nullo sub teste canebat.

QVINTADECIMA 61

N os miranda quidem, sed nuper consule vincto
 G esta super calidæ referemus mœnia Copti,
 N os vulgi scelus, & cunctis grauiora cothurnis.
 N am scelus à Pyrrha, quanq̃ oia syrmatæ uoluas,
 N ullus apud tragicos populus facit, accipe nostro
 D ira quod exemplum feritas produxerit æuo.
 I nter finitimos uetus, atq; antiqua simulas,
 I mmortale odium, & nunquam sanabile vulnus,
 A rdet adhuc Combos, & Tentira, summus utrinq;
 I nde furor vulgo, quod numina uicinorum
 O dit uterq; locus, cum solos credat habendos
 E sse deos, quos ipse colit, sed tempore festo
 A lterius populi rapienda occasio cunctis
 V isa inimicorum primoribus, ac duabus, ne
 L ætum, hilaremq; diem, ne magnæ gaudia cœnæ
 S entirent positis ad templa, & compita mensis,
 P eruigiliq; toro, quem nocte, ac luce iacentem
 S eptimus interea sol inuenit, horrida sanè
 A egyptus, sed luxuria, quantum ipse notauit,
 B arbara famoso non cedit ripa Canopo.
 A dde quod & facilis uictoria de madidis, &
 B læsis, atq; mero titubantibus, inde uirorum
 S altatus nigro tibicine, qualiacunq;
 V nguenta, & flores, multaq; in fronte coronæ,
 H inc ieiunum odium. sed iurgia prima sonare
 I napiunt animis ardentibus. hæc tuba rixæ
 D ehinc clamore pari concurritur, & uice teli
 S æuit nuda manus, paucæ sine uulnere malæ
 V ix cuiquam, aut nulli toto certamine natus
 I nteger, aspiceres iam cuncta per agmina uultus
 D imidios, alias facies, & hiantia ruptis

SATYRA

Ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnos.
 Ludere se credunt ipsi tamen, & pueriles
 Exercere acies, quod nulla cadavera calcent,
 Et sane quod tot rixantis millia turbæ
 Si uiuunt omnes, ergo acrior impetus, & iam
 Saxa inclinatis per humum quæsitæ lacertis
 Incipiunt torquere, domestica seditione
 TELA, nec hunc lapidem, quali se Turnus, & Ajax,
 Et quo Tydides percussit pondere coram
 Aeneæ, sed quem ualeant emittere dextræ
 Illis dissimiles, & nostro tempore natæ.
 Nam genus hoc uiuo iam decrescebat Homero.
 Terra malos homines nunc educat, atq; pusillos.
 Ergo deus quicumq; aspexit, ridet, & odit.
 A diuerticulo repetatur fabula, postquam
 Subsidijs aucti, pars altera promere ferrum
 Audet, & infestis pugnam instaurare sagittis,
 Tergæ fugæ celeri præstantibus omnibus instant,
 Qui uicina colunt umbrosa Tentira palmæ.
 Labitur hic quidam nimia formidine cursum
 Precipitans, capiturq; ast illum in plurima sectum
 Rusta, ac particulas, ut multis mortuus unus
 Sufficeret, totum corrosis ossibus edit
 Victrix turba, nec ardenti decoxit aheno,
 Aut ueribus longum usque adeo, tardumq; putauit
 Expectare focos, contenta caduere crudo.
 Hinc gaudere liber, quod non uiolauerit ignem,
 Quem summa cœli raptum de parte Prometheus
 Donauit terris, elemento gratulor, & te
 Exultare reor, sed qui mordere cadauer
 Usurauit, nihil unquam hac carne libentius edit.

N am scelere in tanto ne quæras, et dubites, an
 P rima uoluptatem gula senserit, ultimus autem
 Q ui stetit absumpto iam toto corpore, ductis
 P er terram digitis aliquid de sanguine gustat.
 V ascones (fama est) alimentis talibus usi
 P roduxere animas, sed res diuersa, sed illic
 F ortunæ inuidia est, bellorumq; ultima, casus
 E xtremi, longæ dira obsidionis ego stas.
 H uius enim, quod nunc agitur, miserabile debet
 E xemplum esse tibi, sicut modo dicta mihi gens
 P ost omnes herbas, post cuncta animalia, quicquid
 C ogebat uacui uentris furor, hostibus ipsis
 P allorem, ac maciem, et tenues miserantibus artus,
 M embra aliena fame lacerabant, esse parati
 E t sua. quis nā hominum uenā dare, quis, ue deorū
 V iribus abnuerit dira, atq; immania passis,
 E t quibus ipsorum poterant ignoscere manes,
 Q uorum corporibus uescebantur melius nos
 Z enonis præcepta monent, nec enim omnia, quædā
 P ro uita facienda putat, sed Cantaber unde
 S toicus, antiqui præsertim ætate Metelli?
 N unc totus graias, nostrasq; habet orbis Athenas.
 G allia caudicibus docuit sacunda Britanos,
 D e conducendo loquitur iam rhetore Thule.
 N obilis ille tamen populus, quem diximus, et par
 V irtute, atq; fide, sed maior clade saguntus
 T ale quid excusat, mæotide senior ara
 A egyptus, quippe illa nefandi taurici sacri
 I nuentrix, homines (ut iam quæ carmina tradunt,
 D igna fide credas) tantum immolat, ulterius nil
 A ut grauius culero timet hostia. quis modo casus

SATYRA

I mpulit hos: quæ tanta fames, infestæq; uallo
 A rma cœgerunt, tam detestabile monstrum
 A udere? an ne aliam terra memphitide siccâ
 I nudiam facerent nolenti surgere Nilo?
 Q ua nec terribiles Cymbri, nec Britones unquam,
 S auromatæq; truces, aut immanes Agathyrsi
 H ac sæuit rabie imbelles, & inutile vulgus
 P aruula fictilibus solitum dare uela phaselis,
 E t breuib; pictæ remis incumbere testæ.
 N ec pœnam sceleri inuenies, nec digna parabis
 S upplicia his populis, in quorum mente pares sunt,
 E t similes ira, atq; fames, mollissima corda
 H umano generi dare se natura fatetur,
 Q uæ lachrymas dedit, hæc nostri ps optima sensus,
 P lorare ergo iubet causam lugentis amici,
 S qualoremq; rei, pupillum ad iura uocantem
 C ircumscriptorem, cuius manantia fletu
 O ra puellares faciunt incerta capilli
 N aturæ imperio geminus cum finus adultæ
 V irginis occurrit, uel terra clauditur infans,
 E t minor igne rogi, quis eni bonus, aut face dignus
 A ratna, qualem Cereris uult esse sacerdos,
 V lla aliena sibi credat mala? separat hæc nos
 A grege mutorum, atq; ideo uenerabile soli
 S ortiti ingenium, diuinorumq; capaces,
 A tq; exercendis, capiendisque artibus apti
 S ensum a cœlesti demissum traximus arce,
 C uius egent prona, & terram spectantia, mundi
 P rincipio indulsit communis conditor illis
 T antum animas, nobis animû quoq; mutans ut nos
 A ffectus petere auxilium, & prestare iuberet,

D ispersos trahere in populum, & migrare uenusto
D e nemore, & proauis habitatas linquere sylvas,
A edificare domos, laribus coniungere nostris
T ectum aliud, tutos uicino limine somnos
V t collata daret fiducia, protegere armis
L apsum, aut ingenti nutantem uulnere ciuem,
C omuni dare signa tuba, defendier iisdem
T urribus, atq; una portarum clauē teneri.
S ed iam serpentum maior concordia, parcat
C ognatis maculis similis fera. quando Leonē
F ortior eripuit uitam. Leo? quo nemore unquam
E xpirauit aper maioris dentibus apri?
I ndicta tigris agit rabida cum tigride pacem
P erpetuam, saeuis inter se conuenit ursis.
A st homini ferrum letale incude nefanda
P roduxisse parum est, cum rastra, & sarcula tantū
A ssueti coquere, & marris, ac uomere lassi
N escierint primi gladios excudere fabri.
A spiciamus populos, quorum non sufficit irā
O cidisse aliquem, sed pectora, brachia, uultum.
C rediderint genus esse tibi, quid diceret ergo,
V el quod non fugeret, si nunc haec monstra uideret
P ythagoras? cunctis animalibus abstinuit qui
T anquā homine, et uentri indulsit nō omne legumen?

SATYRA. SEXTADECIMA.

V is numerare queat felicit praemia Galle
q Militiae? nam si subeantur prospera castra,
Me pauidum excipiet tirone porta secundo
S ydere. plus etenim fatis ualet ora benigni,
Quā si nos Veneris commendet epistola Marti,

SATYRA

E t samla genitrix quæ delectatur arena.
 C ommoda tractemus primum communia, quorum
 H aud minimum illud erit, ne te pulsare togatus
 A udeat, immo et si pulsetur, dissimulet, nec
 A udeat excussos prætori ostendere dentes,
 E t nigram in facie tumidis linoribus offam,
 A tq; oculos medico nil promittente relictos.
 B ardiacus iudex datur hæc punire uolenti
 C alceus, et grandes magna ad subsellia suræ,
 L egibus antiquis castrorum, et more Camilli
 S eruato, miles nec uallum litiget extra,
 E t procul à signis iustissima centurionum
 C ognitio est igitur de milite, nec mihi deerit
 V lio, si iustæ defertur causa querelæ.
 T ota cohors tamen est inimica, omnesq; manipuli
 C onsensu magno efficiunt, curabitis, ut sit
 V indicta grauior, quam iniuria? dignum erit ergo
 D eclamatoris mutinensis corde Vagelli,
 C um duo crura habeas offendere tot caligatos,
 M illia clauorum, quis tam procul absit ab urbe?
 P reterea, quis tam Pylades, molem aggeris ultra
 V t ueniat? lachrymæ siccantur protinus, et se
 E xcusatos non sollicitemus amicos.
 D a testem, iudex quem dixerit, audeat ille
 N escio quis, pugnos uidit qui dicere uidi,
 E t credam dignum barba, dignumq; capillis
 M aiorum, citius falsum producere testem
 C ontra paginum possis, quam uera loquentem;
 C ontra Fortunam armati, contraq; pudorem.
 P remia nunc alia, atq; alia emolumenta notemus
 S acramentorum, conuallem ruris auii

I mprobis, aut campum mihi si vicinus ademūt,
A ut sacrum effodit medio de limite saxum,
Q uod mea cum uetulo coluit puls annua libo,
D ebitor aut sumptos pergit non reddere nummos,
V ana supernacui dicens chirographa ligni,
E xpectandus erit, qui lites inchoet, annus
T otius populi, sed tunc quoq; mille ferenda
T ædia, mille moræ, toties subsellia tantum
S ternuntur, iam faciundo ponente lacernas
C editio, & Fusco iam micturiente, parati
D igredimur, lentaq; fori pugnamus arena.
A st illis, quos arma tegunt, & Balteus ambie,
Q uod placidum est, illis præstatur tempus agendi,
N ec res atteritur longo sufflamine litis.
S olis præterea testandi militibus ius
V iuo patre datur, nam quæ sunt parta labore
M ilitiæ, placuit non esse in corpore census,
O mne tenet cuius regimen pater. ergo Coranum
S ignorum comitem, castrorumq; æra merentem
Q uamuis iâ tremulus captat pater, hūc labor æquus
P rouehit, & pulchro reddit sua dona labori.
I psius certe ducis hoc referre uidetur,
V t qui fortis erit, sit felicissimus idem,
V t læti phaleris omnes, & torquibus omnes.

VENETIIS IN AEDIBVS ALDI,
ET ANDREAE SOCERI.

65
AVLI FLACCI PERSII IN
SATYRAS PROLOGVS.

EC FONTE labra prolui caballino,
Nec in biapiti somniasse Parnasso
Memini, ut repente sic poeta prodirem.
Heliconidas, pallidamq; pyrenen
I llis relinquo, quorum imagines lambunt
E dera sequaces ipse semipaganus
A d sacra natum carmen affero nostrum.
Q uis expedituit Psitaco suum xai ei,
P iasq; docuit nostra uerba conari?
M agister artis, ingeniq; largitor
V enter, negatus artifex sequi uoces,
Q uod si dolosi spes resulserit nummi,
C oruos poetas, & poetridas pias
C antare credas pegaseium melos.

SATYRA PRIMA.

Curas hominū, o quātū est in rebus inane.
Q uis leget hæc? min tu istud aus? nemo her
cule, nemo.
V el duo, uel nemo surpe, & miserabile, quare?
N æ mihi Pulydamas, & troiades Labeonem
P ræulerint. nuga, non si quid turbida Roma
E leuet, accedas, ex amēn ue improbum in illa
C asuges trutina, nec te quæsiueris extra.
N am Romæ quis non? ah si fas dicere, sed fas.
T unc, cum ad cœniciem, & nostrū istud uiuere triste
A spexi, & nuabus facimus quæcūq; relictis,

A. PER.

Cum sapimus patruos, tunc tunc ignoscite, nolo.
 Quid faciam? sed sum petulanti plene cachinno.
 Scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber
 Græde aliquid, quæ pulmo animæ prælargus anhelet.
 S alicet hæc populo pexusque, togæque recenti,
 Et natalitia tandem cum sardonice albus,
 Sede legens celsa liquido cum plasmate guttur
 Mobile colluerit patranti fractus ocello,
 Hic neque more probo uideas, neque uoce serena
 Ingentes trepidare Titos, cum carmina lumbum
 Intran, et tremulo scalpuntur ubi intima uersu.
 Tun uetula auriculis alienis colligis escas?
 Auriculis, quibus et dicas cute perditus ohe
 Quid didicisse, nisi hoc fermentum, et quæ semel itus
 Innata est rupto iecore exierit caprificus?
 En pallor, seniumque, o mores, usque ad eone
 Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?
 At pulchrum est digito monstrari, et dicier hic est.
 Teni arratorum centum dictata fuisse
 Pro nihilo pendas? eae inter pocula quærunt
 Romulidae saturi, quid dia poemata narrent.
 Hic aliquis, cui circum humeros hyacithina læna est
 Ranacidulum quiddam balba de nare locutus
 Phyllidas, hypsipylas, natum et plorabile siquid
 Eliquat, et tenero supplantat uerba palato,
 Assensere uiri nunc non cinis ille poetæ
 Felix? nunc leuior appus non imprimit ossa?
 Laudant conuiuæ nunc non e manibus illis,
 Nunc non e tumulto, fortunataque fauilla,
 Nascentur uiolæ? rides ait et nimis unci

N aribus indulges. an erit, qui uelle recuset
 O s populi mernisse, & ædro digna locutus
 L inquere. nec scombros metuētia carmina, nec thus?
 Q uisquis es o, modo quem ex aduerso dicere feci,
 N on ego, cum scribo, si forte quid aptius exit,
 Q uando hæc rara auis est, siquid tamen aptius exit,
 L audari metuum. neq; enim mihi cornea fibra est,
 S ed recti finemq; extremumq; esse recusō
 E uge tuum, & belle. nam belle hoc ex cute totum.
 Q uid non intus habet? non hic est ilias Aæi
 E bria ueratro, non siqua elegidia crudi
 D ictarunt procures, nō quidquid deniq; lectis
 S cribitur in circis. calidum scis ponere fumen,
 S cis comitem horridulum trita donare lacerna.
 E t uerum inquis amo, uerum mihi dicite de me.
 Q uipote? uis dicam? nugaris, cum tibi calue
 P inguis aqualiculus propenso sexquipedē extet.
 O 'I ane, a tergo quem nulla ciconia pinsit,
 N ec manus auriculas imitata est mobilis albas,
 N ec linguae quantum sitiāt canis appula, tantum.
 V os o patrias sanguis, quos uiuere fas est
 O cipi cæco, posticæ occurrite sannæ.
 Q uis populi sermo est? quis enim nisi carmina molli
 N unc demum numero fluere, ut per leue seueros
 E ffundat iunctura ungues? scit tendere uersum
 N on secus, ac si oculo rubricam dirigat uno.
 S ine opus in mores, in luxum, & prandia regum,
 D icere res grandes nostro dat musa poetæ.
 E æ modo heroas sensus afferre uidemus
 N ugari solitos græcæ, nec ponere lucam

A rtifices, nec rus saturum laudare, ubi corbes
 E t focus, et porci, et fumosa parilia feno,
 V nde Remus, sulcoq; terens dentalia Quinti,
 C um trepida ante boues dictator induit uxor,
 E t tua aratra domum lictor tulit. euge poeta.
 E st nunc brisei quem uenosus liber Accij,
 S unt quos Pacuiusq; et uerucosa moretur
 A ntiopa erumnis cor luctificabile fulta.
 H os pueris monitus patres insindere lippos
 C um uideas, quæris ne, unde hæc sartago loquendi
 V enerit in linguas? unde istud dedecus, in quo
 T rossulus exultat tibi per subsellia leuis?
 N il'ne pudet capiti non posse pericula cano
 P ellere? quin tepidum hoc optes audire decenter.
 F ur es ait Pedio, Pedius quid? crimina rasis
 L ibrat in antithetis, doctas posuisse figuras
 L audatur. bellum hoc, hoc bellum? an Romule cenes?
 M en' moneat qui ppe? et canter si naufragus, affem
 P rotulerim? tantas, cum fracta te in trabe pictum
 E x humero portes? uerum, nec nocte paratum
 P lorabit, qui me uolet incuruasse querela.
 S ed numeris decor est, et iunctura abdita crudis.
 C laudare sic uersum didicit, berecynthius Atys,
 E t qui coeruleum dirimebat Neréa delphin.
 S ic costam longo subduximus Appenino.
 A rma uirum, no'ne hoc spumatum, et cortice pingui,
 V t ramale uetus uegrandi subere coctum?
 Quidnam igitur tenerum, et laxa ceruice legendum?
 T orua mimalloneis implerunt cornua bombis,
 E t raptum uitulo caput ablatura superbo.

B assaris, & lyncem Menas flexura corymbis
E uion ingeminat, reparabilis adsonat echo.
H æc fierent si testiculi uena uilla paterni
V iueret in nobis? summa delumbe salina
H oc natat in labris, et in udo est Menas, & Atys,
N ec pluteum cædit, nec demor sos sapit unguet.
S ed quid opus teneras mordaci radere uero
A uriculas? uide sis ne maiorum tibi forte
I mina frigescant. sonat hic de nare canina
L ittera. per me equidem sint omnia protinus alba,
N il moror. euge omnes omnes bene miræ eritis res.
H oc iuuat, hic inquis, ueto quisquam faxit oletum.
P inge duos angues, pueri sacæ est locus, extra
M eitte, discedo. secuit Lualius urbem,
T e Lupe, te Muti, et genuinum fregit in illis.
O mne uaser uitium ridenti Flaccus amico
T angit, & admissus circum præcordia, ludit,
C allidus excusso populum suspendere naso.
M enî mutire nefas, nec clàm, nec cum scrobe nusquâ?
H ic tamen infodiam, uidi, uidi ipse libelle,
A uriculas asinu quis non habet? hoc ego opertum,
H oc ridere meum tam nil nulla tibi uendo
I liade, audaci quicunq; afflate Cratino,
I ratum Eupolidem prægrandi cum sene palles,
A spice & hæc, si forte aliquid decoctius audis.
I nde uaporata lector mihi ferueat aure,
N on hic, qui in crepidas graiorum ludere gestit
S ordidus, & lusco qui possit dicere lusce
S ese aliquem credens, italo quod honore supinus
F regerit heminas Arreti ædilis iniquas,

Nec qui abaco numeros, & secto in puluere metas
 Scit risisse uaser, multum gaudere paratus
 Scit cynico barbam petulans Nonaria uellat,
 His mane edictum, post prandia Callirhoendo.

SATYRA SECVNDA.

b Vne Macrine diem numera meliore lapillo,
 Qui tibi labentes apponit candidus annos.
 F unde merum Genio, non tu prece poscis emaci,
 Quæ nisi seductis nequeas committere diuis.
 A t bona pars Procerum tacita libabit acerra.
 H aud cuius proptu est murmurq; huilesq; susurros
 Tollere de templis, & aperto uiuere uoto.
 Mens bona, fama, fides, hæc clare, et ut audiat hospes,
 Illa sibi intorsum, & sub lingua inmurmurat, o si
 E bullat patrui præclarum finus, & o si
 Sub rastro crepet argenti mihi seria dextro
 Hercule, pupillum'ne utinam, quæ proximus hæres
 Impello, expungam, nam & est scabiosus, & acris
 Bile tumet. Nerio iam tertia conditur uxor.
 Hæc sancte ut possas, tyberino in flumine mergis
 Mane caput bis, terq; & noctem flumine purgas.
 Hæc age responde, minimum est, quod scire laboro,
 De Ioue quid sentis? est ne ut præponere cures
 Hunc cuiquam? cui nam? uis Statio? an scilicet hæres
 Quis potior index, pueris'ne quis aptior orbis?
 Hoc igitur, quo tu Iouis aurem impellere tentas,
 Dic agedum Statio, pro' Iuppiter o' bone clamet
 Iuppiter, at sese non clamet Iuppiter ipse?
 Ignouisse putas, quia, cum tonat, ocyus ilex

S ulfire discutitur sacro, quā tuq; domusq;
 A n quia non fibris ouium, Ergennaq; iubente
 T riste iaces lucas, euitandumq; bidental,
 I circo stolidam præbet tibi uellere barbam
 I uppiter? aut quidnam est, qua tu mercede decorum
 E meris aurículas pulmone, & lactibus unctis?
 E ac auia, aut metuens diuū matertera cunis
 E xemit puerum, frontemq; atq; uida labella
 I nsami digito, & lustralibus ante saluis
 E xpiat urentes oculos inhibere perita.
 T unc manibus quatit, et spem macrā supplice uoto
 N unc Licini in campos, nunc Crassi mittit in ædes,
 H unc optent generum rex, et regna, puella
 H unc rapiant, quicquid calcauerit hic, rosa fiat.
 A st ego nutrita non mando uota, negato
 I uppiter hæc illi, quāuis te albata rogavit.
 P osas opem neruis, corpusq; fidele senectæ,
 E sto age, sed grandes patina, tuætaq; crassa
 A dnuere his superos uetere, Iouemq; morantur.
 R em struere exoptas cæso boue, Mercuriumq;
 A ræssis fibra, da fortunare penates,
 D a pecus, & gregibus foetum. Quo pessime pacto,
 T ot tibi cum in flamma iunicum omenta liquecāt
 A ttamen hic extis, & opimo uincere ferto
 I ntendit, iam crescit ager, iam crescit ouile,
 I am dabitur, iam iam, donec deceptus, & expes
 N equaquam fundo su spiret nummus in imo.
 S i tibi cratêras argenti, incusq; pingui
 A uro dona feram, suades, et pectore leuo
 E xcitiat guttas, lætari prætrepidum cor.

A. PER.

Hinc illud subiit, auro sacras quod onato
Perduas facies. nam fratres inter abenos,
Somnia pituita, qui purgatissima mittunt,
Praepui sunt, sitq; illis aurea barba,
Aurum uasa Numæ, saturniaq; impulit æra,
Vestalesq; urnas, et thuscum fictile mutat.
O curuæ in terris animæ, et coelestium inanes,
Quid iuuat hoc templis nostros immittere mores?
Et bona deus ex hac scelerata ducere pulpa?
Hæc sibi corrupto casiam dissoluit oliuo,
Hæc calabrum corit uitiatum murice uellus,
Hæc bacam conchæ rasisse, et stringere uenas
Feruentis massæ crudo de puluere iussit.
Pecant et hæc, peccant, uitio tamen utitur, at uos
Dicit pontifices in sacro quid facit aurum?
Nempe hoc, quod Veneri donatæ a uirgine puppæ.
Quin damus id superis, de magna quod dare lance
Non possit magni Messalæ lippa propago,
Compositum ius, fasq; animi, sanctosq; recessus
Mentis, et incoctum generoso pectus honesto,
Hoc cedo, ut admoueam templis, et farre litabo.

SATYRA TERTIA.

Empe hoc assidue. iâ clarum mane fenestras
Intrat, et angustas extendit lumine rimas.
Stertinus, indomitum quæ desumare falernum
Sufficiat, quinta dum linea tangitur umbra.
En quid agis? stas in sana cunicula messes
Iandudum coquit, et patula pecus oes sub ulmo est,
Vnus ait comitum, uerum ne? ita negotius adsit

Huc aliquis nemon? turgescit uitrea bilis,
 F indor ut Aradæ pecuaria rudere dicas.
 I am liber, & bicolor positis membrana capillis,
 I nq; manus chartæ, nodosq; uenit arundo.
 T um querimur crassus calamo quod pèdeat humor,
 N igra quod infusa uanescat sepia lympha,
 D ilutas querimur geminet, quod fistula guttas.
 O' miser, inq; dies ulera miser, hucine rerum
 V enimus? at cur non potius, teneroq; columbo,
 E t similis regum pueris pappare minutum
 P oscis? & iratus mammae lallare recusas?
 A n tali studeam calamo? cui uerba? quid istus
 S ucinis ambages? tibi luditur, effluis amens.
 C ontemnere, sonat uitium percussa maligne
 R espondet uiridi non cocta fidelia limo.
 V di, et molle lutus, nunc nunc properadus, et acri
 F ingendus sine fine rota, sed rure paterno
 E st tibi far modicum, purum, & sine labe salinum,
 Q uid metuas? cultrixq; foci secunda patella.
 H oc satis? an deceat pulmonem rumpere uentis,
 S temmate quod thusco ramum millesime ducis,
 C ensorem ue tuum, uel quod trabeate salutas?
 A d populum phaleras ego te intus, et incute noui.
 N on pudet ad morem discincti uiuere Nacæ?
 S ed stupet hic initio, & fibris increuit opimum
 P ingue, caret culpa, nescit quid perdat, & alto
 D emer sus summa rursum non bullit in unda.
 M agne pater diuum senos punire tyrannos
 H aud alia ratione uelis, cum dira libido
 M ouerit ingenium, feruenti tincta ueneno,

A. PER.

Virtutem uideant, intabescantq; relicta.
 A n'ne magis siculi gemuerunt æra iuuenti,
 E t magis auratis pendens laquearibus ensis,
 P urpureus subter ceruices terruit, imus
 I mus præcipites quã si sibi dicat, & intus
 P alleat infelix, quod proxima nesciat uxor?
 S æpe oculos, memini, tangebam paruus oliuo,
 G randia si nollem morituri uerba Catonis
 D iscere, & insano multum laudanda magistro,
 Quæ pater adductis sudans audiret amicis.
 I ure etenim id summum, quid dexter senio ferret,
 S are erat in uoto, damnoſa canicula quantum
 R aderet, angustæ collo non fallier orcæ,
 N eu quis callidior buxum torquere flagello.
 H aud tibi inexpertum est curuos depreedere mores,
 Quæq; docet sapiens bractatis illita Medus
 P orticus insomnis, quibus indetonsa iuuentus
 I nuigilat siliquis, & grandi pasta polenta.
 E t tibi quæ famios diduxit littera ramos,
 S urgentem dextro monstrauit limite callem.
 S tertis adhuc? laxumq; caput compage soluta
 O scitat hesternum diffutis undiq; malis?
 E st aliquid quo' tendis, & in quo dirigit arcum?
 A n passim sequeris curuos, te staq; lutoq;
 S ecurus quo' pes ferat, atq; ex tempore uiuis?
 H elleborum frustra, cum iam cutis ægra tumebit,
 P oscentes uideas, uenienti occurrere morbo.
 E t quid opus Cratæo magnos promittere montes?
 D isciteq; o miseri, & causas cognoscite rerum,
 Quid sumus, aut quidnam uicturi gignimur, ordo

Quis datus, aut metæ quâ mollis flexus, et unde,
Quis modus argento, quid sis optare, quid asper
Vtile nummus habet, patriæ, atrisq; propinquis
Quantum elargiri deceat, quem te Deus esse
Iussit, et humana qua parte locatus es in re.
Disce, neque inuideas quod multa fidelia putet
In locuplete penus defensis pinguibus umbris
Est piper, et pernae Marci monumenta clientis,
Menaq; quod prima non dum defecerat orca.
Hic aliquis de gente hircosa centurionum
Dicat, quod satis est, sapio mihi, non ego curo
Esse quod Archesilas, erumnosiq; Solones
Obstipo capite, et figentes lumine terram
Murmura cum secum, et rabiosa silentia rodunt,
Atq; ex porrecto trutinantur uerba labello
Aegroti ueteris meditantem somnia, gigni
De nihilo nihil, in nihilum nil posse reuerti.
Hoc est, quod palles, cur quis non prandeat, hoc est.
Hic populus ridet, multumq; torosa iuuentus
Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.
Inspice nescio quid trepidat mihi pectus, et aegris
Faucibus exuberat grauis alitus, inspice sodes
Qui dicit medico iussus requiescere, postquam
Tertia compositas uidit nox currere uenas,
De matore domo modice sitiente lagæna
Lenia loturo sibi surrentina rogauit.
Heus bone, tu palles, nihil est, uideas tamen istud
Quidquid id est, surgit tacite tibi lutea pellis.
At tu deterius palles, ne sis mihi tutor
Improbrum hunc sepeli, tu restas, perge, tacebo.

A. P E R.

Turgidus hic epulis, atq; albo uentre lauatur
Gutturē sulfureas lente exhalante mephites.
Sed tremor inter uina subit, calidumq; trientem
Excutit e' manibus, dentes crepuere reiecti.
Vincta cadunt laxis, tunc pulmentaria labris.
Hinc tuba, candelæ, tandemq; beatus alto
Compositus lecto, crassiq; litatus amomis
In portam rigidos calces extendit, at illum
Hesterni capite induto subiere quirites.
Tange miser uenas, & pone in pectore dextram,
Nil calet hic, summosq; pedes attinge, manusq;
Non frigent, uisa est si forte pecunia, siue
Candida vicini subrisit molle puella,
Cor tibi rite salit, positum est algente catino
Durum olus, & populi cribro decussa farina.
Tentemus fauces, tenero later ulcus in ore,
Putre quod haud deceat plebeia radere beta.
Alges cum exussit membris timor albus aristas.
Nunc face supposita feruescit sanguis, & ira,
Scantillant oculi, dicisq; facisq; quod ipse
Non sani esse hominis, non sanus iuret Orestes.

SATYRA QVARTA.

Em populi tractas, barbarū hoc crede magi-
 r. Dicere, sorbitio tollit quē dira acutæ, (strū
 Quo fretus? dic hoc magni pupille pericli.
Salacet ingenium, & rerum prudentia uelox
Ante pilos uenit, dicenda, tacendaq; calles.
Ergo ubi commota feruet plebecula bile,
Fert animus calidæ fecisse silentia turbæ

M aiestate manus, quid deinde loquere? quiritis
H oc puto non iustum est, illud male, rectius istud.
S cus etenim iustum gemina suspendere lance
A napitis libræ, rectum discernis, ubi inter
C urua subit, uel cum fallit pedere regula uaro,
E t potis es nigrum uitio præfigere theta.
Q uin tu igitur summa ne quicquam pelle decorus
A nte diem blando caudam iactare popello
D esinis? anticyras melior sorbere meracas.
Q uæ tibi summa boni est? uncta uixisse patella
S emper, et assiduo curata cuticula sole.
E xpecta haud aliud respondeat hæc anus. i nunc
D inomaches ego sum, suffla, sum candidus, esto
D um ne deterius sapiat pannutia Baucis,
C um bene distincto cantauerit ocyma uernæ.
V t nemo in sese tentat descendere, nemo,
S ed præcedenti spectatur mantica tergo.
Q uæseris. nostrum uetidi prædia, cuius
D iues arat curibus, quantum non miluus oberret?
H unc ais? hunc, dijs iratis, genioq; sinistro
Q ui quandoq; iugum pertusa ad compita figit,
S eriolæ ueteris metuens deradere limum
I ngemit, hoc bene sit tunicatum cum sale mordens
C epe, et farratam pueris plaudentibus ollam,
P annosam fecem morientis sorbet acetæ.
A t si unctus cesses, et figas in cute solem,
E st propè te ignotus cubito qui tangat, et acre
D estuat in mores, penemq; arcanaq; lumbi
R uncantem, populo marcentes pandere uulvas.
T u cum maxillis balanatum gausape peccas

I nguinibus, quare detonsus gurgulio extat?
 Q uinque palæstricæ licet hæc plantaria uellant,
 E lix æsq; nates labefactent forcipe adunca,
 N on tamen ista filix ullo mansueſcit aratro.
 C edimus, inq; uicem præbemus crura sagittis.
 V iuitur hoc pacto, sic nouimus, ilia subter
 C æcum uulnus habes, sed lato balteus auro
 P rotegit, ut mauiſ, da uerba, et deape neruos
 S i potes, egregium cum uenicia dicat,
 N on credam? uiſo ſi palles improbe nummo,
 S i facis in penem quidquid tibi uenit amarum,
 S i piteal multa cautus uibice flagellas,
 N equicquam populo bibulas donaueris aures,
 R eſpice quod non es, tollat ſua munera cerdo,
 T ecum habita, noris quã ſit tibi curta ſupellex.

SATYRA QVINTA.

A tibus hic mos eſt centũ ſibi poſcere uoces,
 C etũ ora, et linguas optare i carmina cētũ,
 Fabula ſeu mœſto ponatur hiãda tragoedo,
 V ulnera ſeu Parthi ducentis ab inguine ferrum.
 Q uorſum hæc? aut quantas robuſti carminis offas
 I ngeris, ut par ſit centeno gutture niti?
 G rande locuturi nebulas Helicone legunto,
 S i quibus aut Prognos, aut ſiquibus olla Thyeſta
 F eruebit, ſæpe inſulſo cœnanda Glyconi.
 T u neq; anhelanti, coquitur dum maſſa camino
 F olle premis uentos. nec clauſo murmure raucus,
 N eſcio quid tecum graue cornicaris inepte,
 N ec ſcoppo tumidas itendis rumpere buccas,

V erba togæ sequeris, iunctura callidus acri
O re teris modico, pallentes radere mores
D octus, et ingenio culpam defigere ludo.
H inc trahe quæ dicas, mensamq; relinque Mycenis
C um capite, et pedibus, plebeiaq; prandia noris.
N on equidem hoc studeo, pullatis ut mihi nugis
P agina turgescat, dare pondus idonea fumo.
S ecreti loquimur, tibi nunc hortante camœna
E xcutienda damus præcordia, quantaq; nostræ
P ars tua sit Cornute animæ, tibi dulcis amice
O stendisse iuvat, pulsa dino scire cautus
Q uid solidum crepet, et picta tectoria linguae.
H ic ego centenas ausim deponere voces,
V t quantum mihi te sinuoso in pectore fixi,
V oce traham pura, totumq; hoc verba resignent,
Q uod latet arcana non enarrabile fibra.
C um primum pauido custos mihi purpura cessit,
B ullaq; succinctis laribus donata pependit,
C um blandi comites, totaq; impune suburra
P ermisit sparsisse oculos iam candidus umbo,
C umq; iter ambiguum est, et uitæ nescius error
D educat trepidas ramosa in compita mentes,
M e tibi suppositui, teneros tu suscipis annos
S ocratico Cornute sinu, tunc fallere solers
A pposita intortos ostendit regula mores,
E t premitur ratione animus, uinæq; laborat,
A rtificemq; tuo ducit sub pollice nultum.
T ecum etenim longos meminî consumere soles,
E t tecum primas epulis decerpere noctes,
V num opus, et requiem pariter disponimus ambo,

SATYRA V

A t quere cunda laxamus seria mensa.
 N on equidem hoc dubites amborum foedere certo
 C onsentire dies, & ab uno sydere duci,
 N ostra uel aequali suspendit tempora libra
 P arca tenax ueri, seu nata fidelibus hora
 D iuidit in geminos concordia fata duorum,
 S aturnumq; grauem nostro Ioue frangimus una,
 N escio quid certe est, quod me tibi temperat astrum.
 M ille hominum species, & rerum discolor usus.
 V elle suum cuique est, nec uoto uiuitur uno.
 M erabius hic italis mutat sub sole recenti
 R ugosum piper, & pallentis grana cumini,
 H ic satur irriguo manuult turgescere somno.
 H ic campo indulget, hunc alea decoquit, ille
 I n venerem putris, sed cum lapidosa chira gra
 F regerit articulos ueteris ramalia fagi,
 T um crassos transisse dies, lucemq; palustrem,
 E t sibi iam feri uitam ingemuere relictam.
 A t te nocturnis inuat impallescere chartis,
 C ultor enim iuuenum purgatus inferis aures
 F ruga cleante a. petite hinc iuuenesq; senesq;
 F inem animo certum, miserisq; uaticat canis,
 C ras hoc fiet, idem cras fiet, quid? quasi magnum
 N empe diem donas, sed cum lux altera uenit,
 I am cras hesternum consumpsimus, ecce aliud cras
 E gerit hos annos, & semper paulum erit ultra.
 N am quauis propè te, quauis temone sub uno
 V ertentem sese frustra sectabare canthum,
 C um rota posterior curras, & in axe secundo.
 L ibertate opus est, non hac ut quisq; Velina

Rublius

P ublius emeruit, scabiosum tessera farr
P ossidet, heu steriles ueri, quibus una quiritem
V ertigo facit. hic dama est non tressis agaso?
V appa, & lippus, & in tenui farragine mendax,
V enterit hunc dominus, momento turbinis exit
M arcus dama? papa? Marco spondente recusas
C redere tu nummos? Marco sub iudice palles?
M arcus dixit, ita est, assigna Marce tabellas.
H æc mera libertas? hanc nobis pilea donant.
A n quisquam est alius liber, nisi ducere uitam
C ui licet, ut uoluit? licet, ut uolo, uiuere, non sum
L iberior Bruto? Mendo se colligit inquit
S toicus hic aurem mordaci lotus aceto.
H æc reliqua accipio, licet, ut uolo, uiuere, tolle.
V indicta postquam meus a prætore recessi,
C ur mihi non liceat, iussit quodcumq; uoluntas
E xcepto siquid Masuri rubrica uetauit?
D isce, sed ira cadat naso, rugosaq; sanna,
C um ueteres auias tibi de pulmone reuello.
N on prætoris erat stultis dare tenuia rerum
O fficia, atque usum rapidæ permittere uitæ.
S ambucam citius caloni aptaueris alto.
S tat contra ratio. & secretam gannit in aurem,
N e liceat facere id, quod quis uitauit agendo.
P ublica lex hominum, naturaq; continet hoc fas,
V t teneat uetitos inscitia debilis actus.
D iluis helleborum certo compescere puncto
N escius examen, uetat hoc natura medendi.
N auim si poscat sibi peronatus arator
L uiferi rudis, exclamet Mælicerta perisse

A. PER.

F rontem de rebus tibi recto uiuere talo
 A rs dedit, & ueri speciem dignoscere calles,
 N equa sub ærato mendo sum tinniat auro,
 Quæq; sequenda forent, & quæ uitanda uicissim,
 I lla prius creta, mox hæc carbone notasti.
 E s modicus uoti, presso lare, dulcis amicus
 I am nunc astringas, iam nunc granaria laxes,
 I nq; luto fixum poscis transcendere nummum,
 N ec gluto sorbere salinam mercurialem,
 H æc mea sunt, teneo, cum uere dixeris, esto
 L iberq; ac sapiens prætoribus, ac Ioue dextro.
 S in tu, cum fueris nostræ paulo ante furinæ,
 P elli calam ueterem retines, & fronte politus
 A stutam uapido seruas sub pectore uulpem,
 Quæ dederam supra repecto, funemq; reduco.
 N il tibi concessa ratio, digitum exere, peccas,
 E t quid tam paruum est? sed nullo thure litabis,
 H æreat in stultis breuiter ut seminata recti.
 H æc miscere nefas, nec cum sis cætera fossor
 T rers tantum ad numeros satyri moueare Bathylli.
 L iber ego unde datum hoc sumis tot subdite rebus?
 A n dominum ignoras, nisi quem uindicta relaxat?
 I puer, & strigiles Crispini ad balnea defer,
 S i increpui, cessas nugator, seruitium acre
 T e nihil impellit? nec quicquam extrinsecus intrat
 Q uod nervos agitet? sed simius, & in iecore ægro
 N ascuntur domini, qui tu impunitior exis,
 A tq; hic, quæ ad strigiles sentiat, & metus egat herilis?
 M ane piger stertis, surge inquit auaritia, eia
 S urge, negas, instat, surge inquit, non queo, surge.

E t quid agam? rogas? en, saperdam aduche ponto,
C astoreum, stuppas, hebenum, thus, lubrica coa.
T olle recens primus piper e sitiente Camelo.
V erte aliquid iura, sed Iuppiter audiet eheu.
V are registatum digito terebrare salinum
C ontentus perages, si uiuere cum Ioue tendis.
I am pueris pellem succinctus, & œnophorū aptas
O cys ad nauem, nihil obstat, quin trabe nasta
A egæum rapias, nisi solers luxuria ante
S eductum moneat, quo deinde insane ruis? quo?
Q uid tibi uis? calido sub pectore mascula bilis
I nnumuit, quam non extinxerit urna cicuta.
T un? mare transilias? tibi torta canabe fulto
C æna sit in transstro? ucientanumq; rubellum
E xhalet napida læsum pice sessilis obba?
Q uid petis, ut nummi, quos hic quincunce modesto
N utrieras, peragant auidos sudare deuncas?
I ndulge genio, carpanus dulcia, nostrum est
Q uod uiuis, anis, & manes, & fabula, fies.
V ue memor leti, fugit hora, hoc, quod loquor, inde ē.
E n quid ags? duplici in diuersum scinderis hamo.
H unaine, an hunc sequeris? subeas alternus oportet,
A napiti obsequio dominos alternus oberres,
N ec tu cum obstiteris semel, instantiq; negaris
P arère imperio rumpi iam uincula dicas.
N am luctata canis nodum arripit, ast tamen illi
C um fugit, a collo trahitur pars longa catenæ.
D aue cito hoc credas iubeo, finire dolores
P ræteritos meditor, crudum Chærestratus unguem
A brodens ait hæc, an sicis dedecus hostem

A. PER.

Cognatis, an rem patriam rumore sinistro
 Limen ad obscenum frāgam, dum Chrysidis undas
 E brius ante fores extincta cum face canto.
 E uge puer sapias dīs depellentibus, agnam
 P ercute, sed censen? plorabit Daue relicta?
 N ugaris. solea puer obiurgabere rubra,
 N e trepidare uelis, atq; arctos rodere casses.
 N unc ferus, & uiolens, at si uocet, haud mora, digis,
 Quidnā igitur faciam? ne nunc, cum acer sor, et ultro
 S upplicet, accedam, si totus, & integer illinc
 E xieris, nunc nunc, hic hic, quē querimus, hic est.
 N on in festuca, lictor quam iactat ineptus.
 I us habet ille sui palpo, quem ducit hiantem
 C retata ambitio? uigila, & ciceringere large
 R ixanti populo, nostra ut floralia, possint
 A prii meminisse senes. quid pulchrius? at cum
 H erodis uenere dies, unctaq; fenestra
 D ispositae pinguem nebulam uomere lucernae
 P ortantes uiolas, rubrumq; amplexa catinum
 C auda natat thynni, tumet alba fidelia uino,
 L abra moues tacitus, recutitaq; sabbata palles.
 T unc nigri lemures, ouoq; pericula rupto,
 T unc grandes galli, & cum sistro lusca sacerdos
 I ncussere deos instantes corpora, si non
 P rædictum ter mane caput gustaueris alli.
 D ixeris hæc inter uaricosos centuriones,
 C ontinuo crassum ridet vulpenus ingens.
 E t centum graecos curto centusse licetur.

Dmonit iam bruma fore te Basse sabino?
 a Iam ne lyra, et tetrico uiuunt tibi pe-
 ctine chordæ?

M ire opifex numeris ueterum primordia uocum
 A tq; marem strepitum fidis intendisse latinæ,
 M ox iuuenes agitare iocos, et pollice honesto
 E gregios luisse senes. mihi nunc ligus ora
 I nteper, hybernæq; meum mare, qua latus ingens
 D ant scopuli, et multa litus senalle recepat.
 L unai portum est operæ cognoscere ciues,
 C or iubet hoc Enni, postquam destertuit esse
 M æonides quintus pauone ex pythagoreo.
 H ic ego securus ungli, et quid præparet auster
 I nfelix pecori, securus et angulus ille
 V iam nostro quia pinguior, et si adeo omnes
 D itescant horti peioribus, usq; recusem
 C uruus ob id minui senio, aut cœnare sine uncto,
 E t signum in uapida naso tetigisse lagoena.
 D iscrepet his alius geminos horoscope uaro
 P roducis genio. solis natalibus est qui
 T ingat olus siccam muria uaser in calice empta,
 I pse sacrum irrorans patinæ piper, hic bona dēte
 G randia magnanimus peragit puer. utar ego, utar,
 N ec rombos ideo libertis ponere lautus,
 N ec tenuem solers turdorum nosse saluam.
 M esse tenuis propria uiue, et granaria, fis est,
 E mole. quid metuis? oata, et seges altera in herba est.
 A st uocat officium trabe rupta, brutia saxa
 P rendit amicus inops, remq; omnem, surdaq; uota

C ondidit Ionio, iacet ipse in littore, & una
 I ngentes de puppe dei, iamq; obuia mergis
 C ostra ratis lacera. nunc & de cespite uiuo
 F range aliquid, largire inopi, ne pictus oberret
 C ærulea in tabula. sed cœnam funeris heres
 N egliget iratus, quod rem curtaueris, urnæ
 O ssa inodora dabit, seu spirent annama surdum
 S eu ceraso peccent castæ nescire paratus.
 T u'ne bona incolumis minuas? sed bestius urget
 D octores graios, ita fit, postquam sapere urbi
 C ū pipere, et palmis uenit nostrū, hoc maris expers
 F ænifecæ crasso utiatarunt unguine pulter
 H æc cinere ulterior metuas? at tu meus heres
 Q uisquis eris, paulum, a turba seductior audi,
 O bone num ignoras? missa est a Cæsare Laurus
 I nsignem ob cladem germanæ pubis, & aris
 F rigidus excutitur cinis, ac iam postibus arma
 I am chlamydas regum, iam lutea gausapa capitis,
 E ssedaq; ingentesq; locat Cæsonia rhenos.
 D is igitur, genioq; ducis centum paria, ob res
 E gregie gestas, induco. quis uetat? aude.
 V æ, nisi conuiues. oleum, artocreasq; popello
 L argior, an prohibes? dic. clare. non audeo, inquis.
 E xossatus ager iuxta est. age si mihi nulla
 I am reliqua ex amitis, patrueis nulla, proneptis
 N ulla manet patrui, sterilis matertera uixit.
 D eq; auia nihilum superest, accedo Bonillas
 C liuumq; ad Virbi, præsto mihi Manius heres
 P rogenies terræ. quære ex me, quis mihi quartus
 S it pater, haud prompte dicā, tamē adde etiā unum,

V
 M
 Q
 S
 P
 D
 Q
 L
 F
 Q
 V
 V
 V
 C
 P
 S
 V
 O
 C
 R
 I
 I
 V
 M
 Melos
 quia n
 rum, e

V num etiam, terræ estiam filius, et mihi ritu
 M annius hic generis propè maior auunculus exit.
 Qui prior es, cur me in decursu lampada poscis?
 S um tibi Mercurius. uenio deus huc ego, ut ille
 P ingitur an reuoluit? uin tu gaudere relictis?
 D eest aliquid summa. minui mihi, sed tibi totum est,
 Quidquid id est, ubi sit fuge querere, quod mihi quoddam
 L egerat stadiis, neu dicta reponere paterna.
 F ænoris accedat merces, hinc exime sumptus.
 Quid reliquum est reliquum. nunc nunc impensius unge,
 V nge puer caules. mihi festa luce coquatur
 V ritat, et fissa fumosum sinaput aure,
 V t tuus iste nepos olim satur anseris extis
 C um morosa uago singultier inguine uena,
 P atritiæ immolet uulua? mihi trama figuræ
 S it reliqua? ast illi tremat omento popa uenter?
 V ende animam lucro, mercare, atque excute solers
 O mne latus mundi, ne sit præstantior alter
 C appadocæ rigida pingues pauisse catasta.
 R em duplicat, feci. iam triplex, iam mihi quarto,
 I am decies reddit in rugam. depinge ubi sistam
 I nuentus Chrysippe tui finitor acerui.

VENETIIS IN AEDIBVS ALDI, ET
 ANDREAE SOCERI. MENSE
 AVGVSTO M. D. I.

Melos unico l nō sine ratione imprimendū curauimus,
 quia non aliter produciatur quā in ἑλλάδι apud Home-
 rum, et μέλος apud eundem ratione immutabilis.

